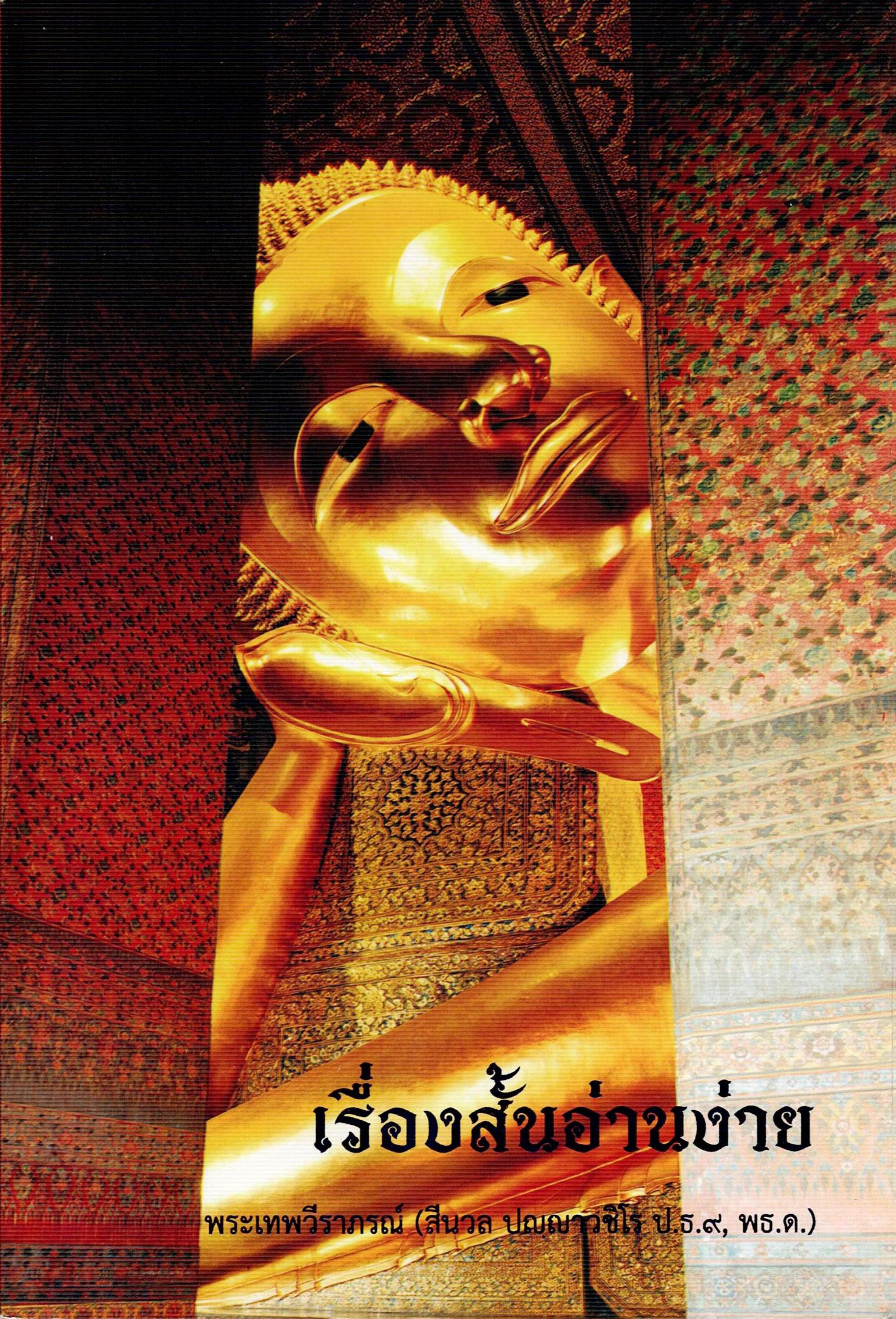

เรื่องสั้นอ่านง่าย

พระเทพวีราภรณ์ (สีนวล ปญฺญาวชิโร ป.ธ.๙, พธ.ด.)

เรื่องสั้นอ่านง่าย

พระเทพวีราภรณ์ (สีนวล ปญฺญาวชิโร ป.ธ.๙, พธ.ด.)

เรื่องสั้นอ่านง่าย

โดย

พระเทพวีราภรณ์

(สีนวล ปญฺญาวชิโร ป.ธ.๙, พธ.ด.)

เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน รูปที่ ๑๕

คณะสงฆ์วัดพระเชตุพน

พิมพ์เผยแพร่

เรื่องสั้นอ่านง่าย

โดย : **พระเทพวีราภรณ์** (สีนวล ปญฺญาวชิโร ป.ธ.๙, พธ.ด.)

ปีที่พิมพ์ : มีนาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์ : คณะสงฆ์วัดพระเชตุพน พิมพ์เผยแพร่

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด
โทร. ๐๒-๘๖๔-๐๔๓๔-๕, ๐๘๑-๙๒๓-๘๘๒๕, ๐๙๑-๖๙๘-๒๔๕๕
โทรสาร ๐๒-๘๖๔-๓๕๔๐
Email : sahadhammik@gmail.com

พระเทพวีราภรณ์ (สีนวล ปญฺญาวชิโร ป.ธ.๙, พธ.ด.)
อธิบดีสงฆ์วัดพระเชตุพน รูปที่ ๑๕

สัมโมทนียพจน์

หนังสือ **เรื่องสั้นอ่านง่าย** เป็นหนังสือธรรมะที่ถอดความมาจาก พระธรรมเทศนาที่ได้แสดงไว้หลายวาระ และบางเรื่องประพันธ์ขึ้นมาตั้งแต่สมัยที่ยังไม่ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ พิมพ์เผยแพร่แจกเป็นธรรมทานเรื่อยมา แม้จะพิมพ์ขึ้นมาหลายครั้งแล้ว แต่ก็ยังมีผู้สนใจขอไปอ่านกันมาก จนที่พิมพ์ไว้หมดลง

ทางวัดพระเชตุพน จึงจัดพิมพ์ขึ้นมาอีก เพื่อสนองเจตนารมณ์ของผู้สนใจในธรรมะ ได้นำไปอ่านเป็นการขัดเกลาจิตใจ ให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ได้รับไปอ่านตามสมควร ขอความสุขสวัสดี จงมีแก่ผู้สนใจในธรรมะทุกท่านตลอดกาลเป็นนิตย์ เทอญ.

พระเทพวีราภรณ์

เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน รูปที่ ๑๕

๗๙/๖๑

สารบัญ

	หน้า
เด็กหนุ่มยอดกตัญญู	๑
ยอดพระกตัญญู	๖
เรื่องสัตว์กตัญญู	๑๒
ฤทธิ์ไม้เท้า	๑๔
สำนึกคนจน	๑๙
ทำน้อยได้ผลมาก	๒๔
ราชินีถูกเผาทั้งเป็น	๓๑
สาวสวยถูกถ่วงน้ำ	๓๖
พระเจริญลาภ	๔๑
พระขี้โรคที่โชคดี	๔๔
พระภิกษุถูกขัง	๔๘
กาผู้มีกรรม	๕๑
ปลาทองปากเหม็น	๕๔
บุญไม่ช่วย	๕๗
พระอรหันต์ตาบอด	๖๑
ทำบุญได้บาป	๖๗
บุญช่วยไว้	๗๓
สำนึกของคนบาป	๗๘
ขุดทองเสี่ยงทาย	๘๓
อาการของพ่อแม่ที่รักลูก	๘๘
อย่างไหนจัดว่าเป็นลูกที่ดี	๙๒
เหตุที่ไม่มีลูก	๙๗
ตั้งตัว-ตั้งตน	๑๐๒
กษัตริย์ถูกแผ่นดินสูบ	๑๐๗
เทียบบุญเขต	๑๑๒
เศรษฐีผู้มีกรรม	๑๑๗

เรื่องสั้นอ่านง่าย

เด็กหนุ่มยอดกตัญญู

อันที่จริงลูกแทบทุกคนก็มักกตัญญูรู้คุณของพ่อแม่ครูอาจารย์และผู้มีคุณแก่ตนด้วยกันแทบทั้งนั้น มีลูกจำนวนไม่มากนักที่มักเป็นลูกอกตัญญู หรือเป็นลูกเนรคุณต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ หรือผู้ที่มีคุณแก่ตน ใครมีลูกหรือมีศิษย์อย่างนั้นเข้าก็ต้องถือว่าเป็นกรรมเก่า เป็นคู่เวรคู่กรรม หรือเป็นคู่ล้างคู่ผลาญกันก็คงจะได้ เพราะตอนเขามาเป็นลูกของเรา เราก็ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างนั้น และก็เลือกไม่ได้เสียด้วย เรียกว่ากว่าจะรู้ว่าเขาเป็นอย่างนั้นมันก็สายไปเสียแล้ว ต้องจำใจทนรับเวรกรรมและความชอกช้ำต่อไป

แต่ก็ใช่ว่าจะเป็นเวรเป็นกรรมแก่ผู้เป็นพ่อเป็นแม่เท่านั้น ลูกที่ทำตัวหรือมีสันดานอย่างที่ว่านั้น เมื่อเขาทำกับผู้มีคุณแก่เขาแล้ว ใช่ว่าเขาจะได้ดิบได้ดีมีความสุขมีความก้าวหน้าตลอดไปหรอก พอเขามีลูกก็คงจักต้องได้รับผลตอบแทนอย่างนั้นเข้าบ้าง ไม่มากก็ต้องมีบ้าง ถ้าไม่ถูกในชาตินี้ ก็จะต้องไปถูกในชาติต่อไปแน่นอน

ลักษณะลูกหรือศิษย์ที่กตัญญู

๑. มีความรัก มีความเคารพ มีความห่วงใย ยอมรับว่าเป็นพ่อแม่เป็นครูอาจารย์

๒. เชื่อฟังคำอบรมสั่งสอน ทำตามข้อแนะนำที่ดีไม่โต้เถียงหรือขัดแย้งในทันที

๓. ปรนนิบัติบำรุงคอยรับใช้ใกล้ชิด ช่วยทำธุระให้ด้วยความเต็มใจ

๔. เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรา หรือป่วยไข้ ช่วยตัวเองได้ยาก ต้องคอยเป็นธุระ ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งให้อยู่เดียวดาย ไม่ถือโอกาสหลบหน้าไปหาความสุขจนลืมความทุกข์ของพ่อแม่

๕. ให้กำลังใจแก่พ่อแม่เวลาพ่อแม่มีทุกข์ อย่าซ้ำเติม หรือพูดทำให้เจ็บช้ำใจมากขึ้น

๖. เมื่อได้ดิบได้ดี มีบุญมีวาสนา มีความเจริญก้าวหน้า อย่าลืมพ่อแม่ ต้องเทอดทูนพ่อแม่

๗. ไม่ควรอับอายผู้ใดว่า พ่อแม่เป็นคนจนเป็นคนพิการหรือเป็นคนบ้านนอก

๘. จะพูดอะไร กับใคร ที่ไหน ที่เกี่ยวกับพ่อแม่ควรยกย่องเทอดทูน ไม่ควรประจานพ่อแม่

๙. ไม่แสดงกิริยา วาจา ที่แสลงกับความรู้สึกต่อพ่อแม่

๑๐. แม้พ่อแม่จะตายไปหลายปีแล้ว ก็ไม่ควรลืมความดีของท่าน ควรหาเหตุเทอดทูนเป็นบางโอกาส

ตัวอย่างลูกที่กตัญญูต่อพ่อแม่มีมากมาย ทั้งในอดีต ทั้งในปัจจุบัน ทั้งนิทานไทยนิทานต่างชาติ พรรณนาไม่ไหว ตอนนี้มาอ่านเรื่องสุวรรณสามเด็กหนุ่มเลี้ยงพ่อแม่ตาบอดกันสักหน่อย คงจะไม่เสียเวลามากนักหรอก

สุวรรณสามเป็นเด็กชายรูปงาม ผิวพรรณวรรณะเป็นผู้ดี มีนิสัยกตัญญูกตเวทีโดยสันดานมาแต่อดีตชาติ เป็นลูกของพราหมณ์และพราหมณีนักพรต เป็นลูกที่เกิดโดยที่บิดามารดาไม่ได้ร่วมเมถุนธรรมกันเลย จะเรียกว่าเป็นลูกเทพประทานก็คงจะได้

ท่านกล่าวว่า เทพยดาผู้มีหน้าที่ดูแลและช่วยเหลือคนทำความดี ได้เห็นความดีของ ๒ พราหมณ์และพราหมณีที่ยอมแต่งงานกันด้วยกตัญญู แต่อยู่กันอย่างพี่น้อง เมื่อพ่อแม่ตายแล้วก็สละสมบัติออกบวชบำเพ็ญพรตตลอดมา แต่ทั้ง ๒ จะต้องประสบกับเคราะห์กรรม คือตาจะบอดสองข้างด้วยกันทั้งคู่ จะไม่มีผู้ปฏิบัติบำรุง เทพจึงหาวิธีให้มีลูกโดยวิธีที่ไม่ต้องร่วมเมถุนธรรมกัน

เมื่อสุวรรณสามเกิดมาได้ ๑๕-๑๖ ปี วันหนึ่งขณะที่พ่อแม่ออกป่าแสวงหาผลไม้ตามปกติ วันนั้นฝนตก จึงเข้าไปหลบฝนที่กอไม้เชิงจอมปลวกแห่งหนึ่ง และบังเอิญถูกงูพิษพ่นพิษเข้านัยน์ตาของทั้งสองคนอย่างอัศจรรย์ จึงกลับอาศรมไม่ได้ สุวรรณสามเห็นนานผิดปกติ จึงออกเที่ยวแสวงหาติดตามจนพบและทราบเรื่องราวทั้งหมด ในตอนแรกที่รู้ความจริงใหม่ ๆ ถึงกับร้องไห้เสียใจที่ตนยังเป็นเด็กเกินไปที่จะเลี้ยงดูผู้มีพระคุณทั้งสองคนให้ดีได้ แต่แล้วสักครู่หนึ่งก็กลับหัวเราะเสียงดังออกมาได้ ทำให้พ่อแม่ถามว่าเพราะอะไร สุวรรณสามก็บอกว่าดีใจที่จะได้มีเวลาปฏิบัติบำรุงผู้มีพระคุณได้อย่างเต็มที่ และเป็นเวลานานด้วยจะได้บำเพ็ญบุญกุศลข้อมาตาปิตุอุปัฏฐานได้เต็มที่ แล้วประคองพ่อแม่กลับไปพักที่อาศรม จัดทำความสะดวกทุก ๆ กรณี ให้พ่อแม่ไม่อนาทรร้อนใจเลยแม้แต่อย่างเดียว

หน้าที่ประจำวันคือ :-

๑. ตอนเช้ามืดเตรียมน้ำล้างหน้า ไม้ชำระฟันไว้ให้พร้อม

๒. จัดเลือกผลไม้ดี ๆ ที่หามาแต่วันวาน จัดกองไว้พร้อมที่จะรับประทานได้เลย

๓. จัดน้ำสำหรับดื่ม น้ำสำหรับชำระร่างกาย เตรียมไว้ให้พร้อม

๔. จัดขึงเชือก จากที่อยู่ของแต่ละคนไปยังห้องส้วมบ้าง ไปยังที่อาบน้ำบ้าง ไปพบปะสนทนากันตามประสาคนแก่บ้าง ทำเส้นทางด้วยผูกเชือกเป็นราวไว้โดยตลอด

๕. ก่อนเข้านอน เข้าหาปรนนิบัติ เกี่ยวกับที่หลับนอน และกิจที่จะให้ตนกระทำ

๖. ยามว่างหลังจากพ่อแม่รับประทานอาหารเช้าและสมาทานอุโบสถศีลแล้ว ตนเองก็เข้าป่าเตรียมหาผลไม้ พร้อมทั้งตักน้ำมาเตรียมไว้สำหรับในวันต่อไป ทำอย่างนี้ทุกวัน

เรื่องนี้ ยังมีอีกยืดยาว ปรากฏในทศชาติชาดก ผู้ที่ยังไม่ทราบกรุณาหาอ่านเอาเองเถิด

เท่าที่เล่ามานี้ก็เพื่อให้ผู้อ่านได้ความรู้และพิจารณาตัวเองบ้าง นำไปอบรมลูกหลานบ้าง แล้วแต่กรณี **การปฏิบัติพ่อปฏิบัติแม่** การเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ การทำดีต่อพ่อต่อแม่ ล้วนเป็นความดี เป็นหนทางสวรรค์ได้ทั้งนั้น ทุกคนเกิดมาได้ต้องมีพ่อมีแม่ ก่อนที่เราจะไปเป็นพ่อเป็นแม่ของคนอื่นต่อไป ก็น่าที่จะปฏิบัติพ่อปฏิบัติแม่ของเราให้ดีที่สุดเสียก่อน เพราะถ้าไม่ทำในตอนนี้ เวลาเรากลายเป็นพ่อเป็นแม่เสียเอง จะมีความรักลูกเหมือนกับที่พ่อแม่รักเรา จะมีความห่วงลูกเหมือนกับที่พ่อแม่ห่วงเรา และตอนนั้น จะไม่มีเวลาที่จะกลับมาปฏิบัติพ่อแม่ของเราได้มากนักหรอก บางคนรักลูก หลงลูกของตนเอง จนลืมพ่อแม่ซึ่งกำลังอดอยากปากแห้งท้องแห้ง บางทีกำลังป่วยไข้อยากเห็นหน้าลูกก่อนตายเสียด้วยซ้ำไป บางคนหลงลูก รักลูก กลัวลูก จนทำความชั่วร้ายต่อพ่อแม่ผู้บังเกิดของตนก็เคยมี ลูกอย่างนี้ไม่ควรถือเป็นตัวอย่าง บางคนทั้งๆ ที่ตนมีบุญมีวาสนาบารมีมีบ้านช่องใหญ่โต มีอาหารการกินสมบูรณ์บริบูรณ์ มีข้าทาสรับใช้เต็มบ้าน แต่เอา

พ่อแม่ ๒ คน มาอยู่ในบ้านด้วยไม่ได้ สู้อุตส่าห์เกลี้ยกล่อมเอาท่านไปฝากไว้ที่บ้านคนชราทำให้ท่านน้อยใจ เสียใจ ช้ำใจ เศร้าใจ กินก็ไม่เป็นสุข นอนก็ไม่เป็นสุข ทุกข์ทางกายท่านทนได้ แต่ทุกข์ทางใจทำให้ท่านนอนไม่หลับ สุขภาพเสื่อมโทรม บางคนกลายเป็นโรคจิตวิปลาสไปเลยก็มี

ยอดพระกตัญญู

เรื่องเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล

ก่อนอื่น ขอชี้แจงเรื่องคำว่า **กตัญญู** เสียก่อน กตัญญูแปลกันทั่วไปว่า รู้คุณที่ผู้อื่นทำแล้ว หมายถึงรู้หรือยอมรับความดีที่ผู้อื่นทำแก่ตน จะมากหรือน้อยก็ตาม จะเป็นด้านนามธรรม หรือรูปธรรมก็ตาม จัดเป็นกตัญญูได้ทั้งนั้น

คำว่า ยอด ก็หมายถึงส่วนที่สูงสุดของต้นไม้ หรือของสิ่งก่อสร้างที่สูง ๆ ฉะนั้นคำว่า ยอดกตัญญู จึงมีความหมายว่า ยอดคนดีที่รู้คุณที่ผู้อื่นมีแก่ตน และถ้าหากจะพูดว่า พระที่เป็นยอดกตัญญูแล้ว ท่านผู้อ่านก็ต้องนึกถึง พระสารีบุตรเถระ พุทธอัครสาวกฝ่ายขวา ที่เลิศในทางมีปัญญามาก คือนอกจากท่านจะเป็นพระสาวกที่มีปัญญาอันยอดเยี่ยมรองลงมาจากพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านยังเป็นยอดพระที่กตัญญูอีกด้วย ลองศึกษาประวัติย่อ ๆ ของท่านดู

ก่อนบวชท่านมีชื่อว่าอุปติสสะ เป็นพวกปริพาชก ต่อมาได้สละสมบัติออกบวชเป็นศิษย์ของอาจารย์สัญชัย ในเมืองราชคฤห์ และมีสหายคู่ใจอีกคนหนึ่งชื่อว่าโกลิตะ เป็นคนบ้านใกล้เรือนเคียงกัน พ่อแม่เป็นเพื่อนกันมานานแล้ว

ทั้งสองคนเรียนลัทธิจนครบจบความรู้ของอาจารย์สัญชัยจึงได้รับยกย่องให้เป็นหัวหน้าศิษย์สำนักนั้น แต่ท่านทั้งสองยังอยากจะศึกษาต่ออีก จึงทำกติกากันไว้ว่า ถ้าคนใดไปได้วิชาที่ดีกว่านี้จงบอกด้วย ต่อมาวันหนึ่งอุปติสสะได้พบพระอัสสชิ ซึ่งเป็นหนึ่งในจำนวนพระปัญจวัคคีย์สาวกรุ่นแรกของพระพุทธเจ้ากำลังเดินบิณฑบาต จึงหาโอกาสเข้าไปสนทนากับท่าน และขอร้องให้ท่านแสดงธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ฟังบ้าง ซึ่งพระอัสสชิก็ได้แสดงแต่เพียงหัวข้อย่อ ๆ ว่า **ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตทรงหาวิธีดับเหตุของธรรมนั้น**

อุปติสสะได้ฟังเพียงเท่านี้ ก็ได้ดวงตาเห็นธรรม คือบรรลุเป็นพระโสดาบัน หรือเป็นพระอริยสาวกขั้นแรกแล้ว

จากนั้นก็ลาอาจารย์อัสสชิไปหาเพื่อนโกลิตะ กล่าวธรรมนั้นให้เพื่อนฟังบ้าง โกลิตะก็ได้ดวงตาเห็นธรรมเช่นเดียวกัน จึงชวนกันไปเฝ้าพระพุทธเจ้าซึ่งประทับอยู่ที่วัดเวฬุวัน แต่อุปติสสะมีอุปนิสัยสันดานกตัญญูเป็นพื้นอยู่แล้ว จึงว่าต้องไปชวนอาจารย์สัญชัยไปด้วย หากท่านยอมไป ท่านต้องได้บรรลุอริยธรรมแน่นอน นี่แสดงว่า อุปติสสะได้ดีแล้วไม่ลืมอาจารย์ ยังห่วงอาจารย์ จึงพากันไปหาอาจารย์และเล่าเหตุการณ์ให้ฟังทั้งหมด และชวนอาจารย์ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าด้วยกัน

อาจารย์สัญชัยเป็นคนดี เป็นผู้มีความรู้ดี ตั้งตัวเป็นอาจารย์สอนศิษย์มานาน มีศิษย์เป็นจำนวนร้อย จำนวนพัน เมื่อถูกชวนไปหาผู้อื่น และจะต้องไปในฐานะเป็นศิษย์ของเขา มันขัดกับความรู้สึกที่จะทำใจได้ยาก คือเป็นใหญ่มาเสียนานแล้วไม่มีใครในสำนักนั้นใหญ่กว่าตนอีกแล้ว แต่อยู่ๆ จะต้องไปยอมตัวเป็นศิษย์ผู้อื่นสุดแสนจะฝืนใจได้ จึงได้บอกแก่ทั้งสองว่า พวกเธอไปกันเองเถิด ฉันไปด้วยไม่ได้หรอก ถ้าฉันจะไปอยู่เป็นศิษย์เขา มันก็คล้าย ๆ จับเอาจระเข้ไปขังไว้ในตุ่มน้ำเล็กๆ อึดอัดไม่สบายทั้งกายและใจ เมื่อพวกเธอเห็นว่าพวกนั้นฉลาดกว่าก็จงพากันไปเถิด ส่วนฉันจะขออยู่กับพวกที่โง่ ๆ นี่แหละดีแล้ว อยู่กับผู้ฉลาดกว่า ตัวเราก็โง่ลง ถ้าอยู่กับผู้โง่กว่า ตัวเราจะฉลาดขึ้น เหมือนอยู่กับคนสูงกว่าตัวเราก็เตี้ยกว่าเขา แต่ถ้าเราไปยืนอยู่กับคนเตี้ยกว่าเรา ตัวเราก็สูงกว่าเขา

อุปติสสะใช้ความพยายามอ้างเหตุผลหลายอย่างที่จะให้อาจารย์ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าให้จงได้ แต่อาจารย์สัญชัยมีทิฐิมานะแรงกล้า เป็นนิสัยติดมานานยากแก่การที่จะคลายได้ง่าย ๆ เมื่ออุปติสสะชวนอาจารย์ไปไม่สำเร็จ ตนเอง

พร้อมด้วยโกลิตะก็ลาอาจารย์ไป พอทั้งสองเดินทางออกจากสำนัก พวกศิษย์ทั้งหมดในสำนักนั้นก็พากันไปด้วยทำให้สำนักร้างเป็นเหตุให้อาจารย์สัญชัยเสียใจจนกระอักเป็นโลหิตสด ๆ ออกมา อุปติสสะจึงต้องให้ศิษย์เดิมของอาจารย์สัญชัยกลับไปอยู่กับอาจารย์สัญชัยอย่างเดิม

นี่เป็นตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า พระสารีบุตร หรืออุปติสสะเดิม เป็นพระที่กตัญญูต่อครูอาจารย์อย่างมาก

อีกตอนหนึ่ง ที่ชี้ให้เห็นว่า พระสารีบุตรเป็นยอดพระกตัญญูก็คือ ท่านได้เคยฟังธรรมจากพระอัสสชิจนได้ดวงตาเห็นธรรม แม้ภายหลังท่านจะได้รับยกย่องให้เป็นอัครสาวกฝ่ายขวารองจากพระพุทธเจ้าแล้วก็ตามท่านก็ยังไม่ลืมอาจารย์ที่ให้ความรู้ในพระพุทธศาสนาครั้งแรก คือพระอัสสชิ ซึ่งเป็นพระที่ไม่มีเอตทัคคะอะไรเลย ไม่ค่อยมีชื่อเสียงอะไร แต่ได้เป็นอาจารย์ของยอดอัครสาวกทีเดียว เปรียบเหมือนพ่อแม่เป็นชาวนา แต่ลูกได้เป็นถึงนายกรัฐมนตรี หรือเป็นถึงท่านเจ้าคุณ เป็นสมเด็จ เป็นต้น

อุปติสสะพออุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้ว เพื่อน ๆ เรียกท่านว่าพระสารีบุตรทั้งนั้น เพราะมารดาของท่านชื่อสารี พระสารีบุตรจะอยู่ที่ไหน ในเมืองใด จะใกล้หรือไกลสักแค่ไหน เวลาจะนอน ถ้ารู้ว่าอาจารย์พระอัสสชิอยู่ทางทิศใด จะต้องนอนหันศีรษะไปในทางทิศนั้น เป็นการแสดงคารวะต่ออาจารย์ การทำอย่างนี้เป็นสันดานของคนดีที่มีกตัญญูอย่างแท้จริง ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นอาจารย์เดิมของตนท่านจึงเป็นยอดพระกตัญญูที่ชาวโลกสรรเสริญมาจนทุกวันนี้

อีกเรื่องหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่า พระสารีบุตรเป็นพระยอดกตัญญู

สมัยหนึ่ง ขณะที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดพระเชตวัน เมืองสาวัตถี มีพราหมณ์ชรายากจนคนหนึ่ง ถูกบุตรธิดาทอดทิ้งไล่ออกจากบ้าน ไม่มีทางที่

จะไปไหน จึงไปอาศัยพระอยู่ที่วัดพระเชตวัน ปฏิบัติพระบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ต้มน้ำร้อนถวาย จัดสถานที่ฉันภัตตาหาร ว่าง ๆ ก็ปัดกวาดลานวัด ถากหญ้า ดายหญ้าในบริเวณวัดให้สะอาดเรียบร้อย ได้ค่าตอบแทนเพียงอาหารที่เหลือ จากพระฉันแล้ว ประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ

ในกาลต่อมา พราหมณ์ผู้นี้มีศรัทธาอยากจะบวชเป็นพระภิกษุบ้าง ได้ขอร้องกับพระภิกษุหลายครั้ง พระก็ไม่ยอมให้บวช โดยอ้างว่าอายุมากแล้ว แก่แล้ว จะบำเพ็ญสมณธรรมไหวหรือ จะฉันอาหารวันละมื้อเดียวได้หรือ จะท่องสาธยายอาการ ๓๒ ได้หรือ จะอยู่ป่านอนกับกินคนเดียวได้หรือ จะปฏิบัติธรรมไหวหรือ เพราะในตอนนั้น พระพุทธเจ้ายังไม่อนุญาตให้คนอายุมากบวชเป็นพระภิกษุ

พราหมณ์ชราราธะ เมื่อไม่ได้บวชก็เสียใจ ตรอมใจไม่เป็นอันกินนอน จนร่างกายผ่ายผอมผิดปกติ

วันหนึ่งตอนเช้ามืด พระพุทธเจ้าทรงใช้พระญาณพิจารณาก็ทราบว่า พราหมณ์ผู้นี้มีอุปนิสัยว่าง่ายสอนง่าย และจะปฏิบัติธรรมจนบรรลุมรรคผลได้ ต้องการจะสงเคราะห์ ดังนั้น ในตอนเย็นวันนั้นเอง พระองค์ทำทีเป็นเดินตรวจเยี่ยมพระภิกษุสงฆ์ ได้พบกับพราหมณ์จึงไต่ถามทราบว่าอยากจะบวช แต่พระภิกษุไม่ยอมบวชให้ พระองค์จึงถือเอาเรื่องนั้นเป็นต้นเหตุ เรียกประชุมสงฆ์ทั้งหมดที่มีอยู่ในที่นั้น แล้วตรัสถามว่า มีพระภิกษุรูปใดรู้จักพราหมณ์หรือระลึกถึงอุปการะที่พราหมณ์ผู้นี้ทำไว้บ้าง

ในที่ประชุมสงฆ์เงียบ สักครู่หนึ่ง พระสารีบุตรจึงลุกขึ้นยืนแล้วกราบทูลว่า ข้าพระพุทธเจ้าเคยรับอาหารบิณฑบาตจากพราหมณ์ผู้นี้ครั้งหนึ่ง นานมาแล้วพระเจ้าข้า

พระพุทธเจ้าตรัสว่า สารีบุตรเธอเป็นยอดกตัญญูระลึกได้แม้เพียงอาหารทัพพีเดียวที่พราหมณ์ให้คนถวายมาตั้งนานแล้ว นับว่าเธอเป็นพระกตัญญูที่หาได้ยากอย่างยิ่ง เพราะที่รับอาหารจากประชาชนทุกวัน ๆ ละหลาย ๆ คนมาจนถึงบัดนี้ การที่จะจดจำได้ว่าใครเคยถวายอะไรมากี่ครั้งแล้วนั้น เป็นการยากอย่างยิ่ง แต่เธอจำได้ นับว่าเป็นยอดพระกตัญญู บัดนี้ พราหมณ์ซึ่งมีอุปการะแก่เธอต้องการจะบวช เธอจงบวชให้พราหมณ์คนนี้เถิด

พระเถระรับว่าได้ แล้วถามวิธีที่จะบวชว่า จะให้บวชแก่พราหมณ์นี้โดยวิธีใด

พระพุทธเจ้ามีพระพุทธประสงค์ที่จะมอบให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการรับกุลบุตรเข้ามาบวช จึงทรงประทานการบวชด้วยวิธี **ญัตติจตุตถกรรมวาจา** ซึ่งเป็นวิธีการบวชที่พระอุปัชฌาย์จะต้องรับผิดชอบกุลบุตรที่เข้ามาขอบวชทุกกรณีดังที่ใช้บวชกันทุกวันนี้

ดังนั้นการบวชด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา มีพระราธะได้รับการบวชเป็นรูปแรกในพระพุทธศาสนานี้

เป็นอย่างไรบ้าง ท่านผู้อ่าน พอจะเห็นว่าพระสารีบุตร เป็นพระยอดกตัญญูได้บ้างหรือยัง และเป็นผู้มีปฏิปทาสมกับตำแหน่งที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องหรือไม่

พระภิกษุเป็นพันรูป หมื่นรูป แสนรูป มีชีวิตอยู่ได้เพราะอาศัยชาวบ้านตักบาตร บางรูปรับบาตรมาเป็นร้อย ๆ ครั้ง เป็นพันครั้ง ยังจำผู้ตักบาตรไม่ได้ก็มีที่เป็นเช่นนี้ ไม่ใช่ท่านไม่มีกตัญญู แต่เพราะขาดธรรมที่เรียกว่าสันดานของคนกตัญญูนั่นเอง

คำว่า สันดาน คือการกระทำ การคิด การพูด ที่ทำอยู่เป็นประจำ ติดต่อกันมาเป็นเวลาหลาย ๆ ชาติ ยังไม่ลืมอย่างที่เขาพูดกันว่า สันดอนแก้ได้ แต่สันดานแก้ได้ยาก ก็เพราะสันดานมันติดมาจากชาติก่อน ๆ เหมือนกับผ้าขาวหากนำไปย้อมสีดำเสียก่อนแล้ว แม้จะซักและย้อมสีอื่นก็คงไม่ดี คงมีสีดำปะปนอยู่ด้วย

จะขอพูดต่อเรื่องสัตว์กตัญญู และพระภิกษุเลี้ยงพ่อแม่อีกสักหน่อย ท่านผู้อ่านอย่าเพิ่งเบื่อเสียก่อนเล่า อ่านไว้ ฟังไว้ รู้ไว้ ถึงไม่ใช้ก็เป็นสมบัติของเราหรือเอาไปเล่าให้ลูกหลานบริวารของเราฟังบ้างก็ได้

เรื่องสัตว์กตัญญู

ในบทก่อนได้พูดเรื่องยอดพระกตัญญูมานานพอสมควร ตอนนี้อ่านเรื่องสัตว์กตัญญูดูบ้าง

เรื่องสัตว์กตัญญูมีหลายเรื่อง ทั้งที่เป็นนิทานแต่งขึ้น และเป็นนิทานมีที่มา ที่จะเล่านี้เป็นประเภทมีที่มา เป็นเรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงนำเอาอดีตของพระองค์เป็นส่วนมากมาเล่าให้พุทธบริษัทฟัง ในกรณีที่เหมาะสม เช่น -

๑. พระยาช้างเผือก เลี้ยงช้างแม่ซึ่งตาบอดที่เชิงเขาจัณโฑรณะ
๒. พระยาแร้ง พาฝูงแร้งไปหากิน เวลากลับก็คาบรวงข้าวมาเลี้ยงแม่และนกแก่ ๆ ที่ออกหากินไม่ได้
๓. พระยาเนื้อนันทิยะ ที่สละชีวิตให้พระราชายิงเป็นเกมกีฬา ตายแทนวาระของแม่
๔. พระยาแร้งและบริวารได้รับอันตราย มีผู้ช่วยไว้ภายหลังแสดงการตอบแทนคุณผู้ที่ช่วยเหลือ
๕. พระยานกแขกเต้า นำบริวารออกหากิน เวลากลับที่อยู่ ตนต้องคาบรวงข้าวมาเลี้ยงแม่ทุกวัน

สำหรับเรื่องสัตว์กตัญญู ที่เอ่ยชื่อมานั้น เป็นอดีตประวัติของพระพุทธเจ้าเกือบทั้งหมด ส่วนมากกตัญญูต่อพ่อแม่และญาติของตน ซึ่งก็นับว่าเป็นหน้าที่และเป็นความดี ที่น่ายกขึ้นประกาศยกย่องให้ชาวโลกได้รู้กันไว้บ้าง สัตว์กตัญญูที่จะนำมาเล่าต่อไปนี้ เป็นสัตว์กตัญญูโดยสันดาน ไม่ใช่โดยหน้าที่หรือโดยความจำเป็นที่หลีกไม่ได้

สัตว์นั้นก็คือช้าง แต่เขาเรียกว่าพระยาช้างลูกอ่อนหากินอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ในป่าใหญ่ไกลผู้คนอยู่กัน ๒ ตัว พ่อลูกมาเป็นเวลานาน จนลูกโตพอพึ่งตัวเองได้แล้ว ก็ต่างตัวต่างแยกกันหากิน แต่ก็มีการติดต่อกันอยู่เป็นบางโอกาส

ครั้งหนึ่ง ถึงคราวเคราะห์กรรม มีเหตุให้พ่อช้างบังเอิญเดินพลาดไปเหยียบตอไม้ตะเคียน ถูกเสี้ยนไม้ตะเคียนแทงเข้าไปในอุ้งเท้าจนลึก ได้รับความเจ็บปวดมาก ไม่มีปัญญาที่จะนำเสี้ยนออกด้วยตนเองได้ จึงเดินโขยกเขยกไปนอนในที่พักของพวกช่างตัดไม้ในป่าพวกหนึ่ง ช่างไม้เห็นอาการของมันแล้วก็สงสาร จึงช่วยกันบ่งเอาเสี้ยนตะเคียนออก และช่วยกันรักษาแผลจนหายเดินได้ตามปกติ แทนที่ช้างเชือกนั้นจะหนีไปหากินตามลำพังเหมือนช้างทั่ว ๆ ไป มันกลับไม่ยอมจากพวกช่างไม้ไป คอยอยู่รับใช้งานของพวกช่างไม้ทุกอย่างที่มันทำได้ ด้วยความสำนึกในคุณของพวกช่างไม้ที่ได้ช่วยชีวิตของมันเอาไว้ พระยาช้างอยู่ช่วยช่างไม้จนตัวมันเองแก่ชรา จะทำงานไม่ค่อยไหว จึงได้ไปพาเอาลูกของตน ซึ่งเป็นช้างเผือกขาวผ่อง มีลักษณะสง่างาม นำมาสอนให้ชำนาญงานดีแล้ว จึงมอบให้แก่พวกช่างไม้ เพื่อรับใช้แทนตัวเอง สำหรับพ่อช้างก็จากเข้าป่าไปตามยถากรรม

สำหรับลูกช้างเผือกเชือกนั้น ปรากฏในกาลต่อมาว่า ได้เป็นช้างทรงของพระราชาและได้ทำประโยชน์แก่เมืองนั้นอย่างมหาศาลทีเดียว (เรื่องพิสดารแจ้งในอลีนจิตตชาดก)

ที่ยกตัวอย่างสัตว์กตัญญูมาเล่าสู่กันฟังนี้ ใช่ว่าจะยกย่องสัตว์ว่าดีกว่าคน แต่ต้องการให้ทราบว่า แม้แต่สัตว์ที่มีศักดิ์ศรีต่ำกว่ามนุษย์ บางตัวก็มีสัญชาตญาณกตัญญูเหมือนกัน บางตัวบางประเภทรู้คุณเจ้าของถึงกับสละชีวิตตายแทนก็มีอยู่มากมาย อย่างสุนัขที่นิยมเลี้ยงกันไว้ก็ดี สุนัขของตำรวจก็ดีพวกนี้นอกจากช่วยป้องกันทรัพย์สินได้แล้ว ยังมีกตัญญูเป็นเลิศอีกด้วย เช่นช้างเพื่อนแก้ว โลมาเพื่อนแก้ว วัวเพื่อนแก้ว เป็นต้น ถึงจะเป็นเรื่องแสดงแต่ก็แฝงความจริงไว้ให้คิดเหมือนกัน จึงมีคำด่าบางคำว่า เลวกว่าสัตว์บ้าง ร้ายกว่าสัตว์บ้าง คำด่าเหล่านี้มาจากการเปรียบเทียบจากความน้อยใจของผู้ด่าแสดงว่าผู้ที่ถูกด่าอาจเลวหรือร้ายกว่าสัตว์จริง ๆ ก็เป็นได้

ฤทธิ์ไม้เท้า

เรื่องนี้เกิดขึ้นสมัยพุทธกาล

มีพราหมณ์มหาศาลท่านหนึ่ง มีทรัพย์ ๘ แสนกหาปณะ ๆ ละ ๔ บาท ก็ตกประมาณ ๓,๒๐๐,๐๐๐ บาท มีลูกชาย ๔ คน เมื่อลูกชายทั้ง ๔ มีภรรยาแล้ว ก็แบ่งทรัพย์ให้เป็นทุนคนละ ๑ แสนกหาปณะ ยังเหลืออยู่อีก ๔ แสนกหาปณะ ต่อมาภรรยาของพราหมณ์ตาย พวกลูก ๆ ปรึกษากันว่า ถ้าบิดานำภรรยาคนใหม่มา พวกเราก็จักไม่ได้ทรัพย์อีก จึงพากันเข้าไปวิงวอนขอส่วนแบ่งเพิ่มอีก พราหมณ์ก็ไม่ยอมให้ พวกลูก ๆ จึงตกลงกันว่า พวกเราจักต้องทำทีเป็นเอาใจใส่ปรนนิบัติพ่อให้อยู่สุขสบาย จนพ่อตายใจว่าพวกเราจักไม่ทิ้งท่าน ท่านก็คงจักแบ่งทรัพย์ให้พวกเราแน่

จากนั้นมาพวกลูก ๆ ก็จัดวาระปฏิบัติพราหมณ์ ตั้งแต่อาหารการเป็นอยู่ การปฏิบัติบีบนวด การอาบน้ำ การจัดที่นอน การพูดคุยให้พราหมณ์สบายใจ ไม่ทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว ผลัดวาระกันครอบครัวละ ๑ วันบ้าง ๒ วันบ้าง แล้วแต่พราหมณ์จะอยู่ที่ครอบครัวไหนสบายมากก็มักอยู่ที่ครอบครัวนั้นหลายวันหน่อย การปรนนิบัติอย่างนี้เป็นไปได้ประมาณ ๑ ถึง ๒ เดือนเท่านั้น พราหมณ์ก็ตายใจคิดว่าพวกลูก ๆ ทุกคนรักตน เคารพตน และคงไม่ทอดทิ้งตนเป็นแน่ จึงแบ่งทรัพย์ที่เหลือให้ลูกอีกคนละ ๑ แสนกหาปณะ เหลือไว้เพียงสมบัติส่วนตัวเล็กน้อย

นับตั้งแต่พราหมณ์แบ่งทรัพย์ให้ลูก ๆ หมดแล้ว พวกลูก ๆ พร้อมทั้งภรรยาปฏิบัติดีต่อพราหมณ์อยู่ไม่กี่วัน หากไปขึ้นบ้านใดอยู่หลายวันจะถูกลูกสะใภ้ต่อว่า หาว่าตอนที่แบ่งทรัพย์ก็ให้เท่า ๆ กัน แต่เวลามาอยู่อาศัยทำไมไม่ไปอยู่ให้เท่ากันบ้างล่ะ พราหมณ์ขึ้นบ้านลูกคนใดก็มักถูกว่าอย่างเดียวกันนี้

จนเกิดความเสียใจ น้อยใจ ช้ำใจ ที่เข้าใจลูกผิดและถูกหลอกเอาทรัพย์ไปจนหมดตัว ไม่มีสมบัติมีค่าอะไรอีกแล้ว ซ้ำยังถูกรังเกียจไม่ให้เข้าบ้านเขาอีก ยิ่งคิดมากยิ่งทุกข์มาก ประกอบกับความน้อยใจของผู้ที่เป็นพ่อ จึงตัดสินใจไปตายเอาข้างหน้า

จากนั้นกระเซอะกระเซิงร่อนเร่เที่ยวขอทานเขากิน และอาศัยร่มเงาชายคาบ้านคนอื่นนอนไปวันหนึ่ง ๆ ร่างกายซึ่งเคยอยู่ดีกินดีมีความสุข เมื่อต้องมาเผชิญกับความทุกข์ยากทางกายและทางใจเข้าอย่างนี้ ทำให้ทรุดโทรมลงอย่างรวดเร็ว คนที่รู้จักมักคุ้นกันก็อดสงสารเวทนาไม่ได้ ส่วนที่ไม่ชอบก็ว่าสมน้ำหน้าแล้ว เชื่อคนง่าย ทำอะไรไม่คิดหน้าคิดหลัง ไม่ระวังตัวบ้าง ลูก ๆ เดี๋ยวนี้มันดีไปทุกคนเมื่อไร ถ้ายังมีสมบัติมันก็ยังไม่ทอดทิ้ง แต่ถ้าสมบัติหมดเมื่อใด ก็กลายเป็นสุนัขข้างถนนทันที สมน้ำหน้าแล้วนี่

วันหนึ่ง หลังจากที่พราหมณ์กินอาหารอย่างเลว ๆ แล้วนอนหลับใต้ต้นไม้ พอตื่นขึ้นมาก็พิจารณาตัวเอง ปลงตัวเองว่า ดูเอาเถิดเคยมีเงิน มีสมบัติตั้งมากมาย มีลูกตั้ง ๔ คน กลับกลายมาเป็นขอทาน ไม่มีที่จะซุกหัวนอน ต่อจากนี้จะไปที่ไหนดี คิดไปคิดมา ก็คิดได้ว่า ได้ทราบมาว่าพระสมณโคดมพระพุทธเจ้าเป็นลูกกษัตริย์ออกบวช ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า มีพระสาวกมากมาย มีประชาชนเลื่อมใสศรัทธาทำบุญกันมากมาย และที่สำคัญท่านไม่ถือชาติชั้นวรรณะ ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้ใด ถ้าเราเข้าไปขออาศัยประทังกายประทังชีวิต ช่วยทำกิจให้ท่านบ้าง เล็ก ๆ น้อย ๆ ท่านคงจะอนุญาต

เมื่อพราหมณ์ตัดสินใจอย่างนั้นแล้วก็เดินทางเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ถวายบังคมพระองค์แล้วสนทนาพอให้เกิดความคุ้นเคยแล้วก็เริ่มเล่าเรื่องความทุกข์ยากของตนให้พระพุทธเจ้าฟังโดยตลอด และขอให้พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งของตนด้วย

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ไม่เป็นไร สบายใจได้แล้วละพราหมณ์ ตถาคตมีทางช่วยพราหมณ์ได้อยู่ แต่ขอให้พราหมณ์พยายามเรียนคาถาสัก ๗-๘ บรรทัด มีข้อความดังต่อไปนี้ -

ข้าพเจ้ามีลูกชายอันเป็นสุดที่รักอยู่ ๔ คน ต่อมาเมื่อลูกชายมีภรรยาแล้ว ได้แบ่งทรัพย์ให้คนละ ๑ แสนกหาปณะ และต่อมาพวกลูก ๆ วางแผนปรนนิบัติจนข้าพเจ้าแบ่งทรัพย์ให้อีกคนละ ๑ แสนกหาปณะ จากนั้นก็ถูกภรรยายุให้ขับไล่ข้าพเจ้าออกจากบ้านของเขา เหมือนกับหมากวดไล่หมู หรือเหมือนกับแมวไล่กัดหนูฉะนั้น

พวกลูก ๆ ของข้าพเจ้ามันเรียกข้าพเจ้าว่าพ่อ ๆ แต่ที่จริงมันคือปีศาจร้ายที่มาในรูปของลูก จิตใจมันเหมือนกับภูตผีปีศาจคอยแต่จะสูบเลือดสัตว์อื่นกิน ข้าพเจ้าต้องเที่ยวขอทาน ต้องอาศัยเงาบ้านผู้อื่นนอน ต้องร่อนเร่ไปไม่มีจุดหมาย ได้รับความลำบากมาก

ไม้เท้าคนแก่ของข้าพเจ้ายังดีมีประโยชน์กว่าลูก ๆ ทั้ง ๔ คนเสียอีก เพราะไม้เท้าใช้หยั่งน้ำลึกตื้นเวลาลงน้ำก็ได้ ไม้เท้าช่วยคลำทางเวลามืดค่ำก็ได้ ไม้เท้าใช้ป้องกันสุนัข หรือวัวควายดุก็ได้ เวลาพลาดล้มลง ใช้ไม้เท้ายันพยุงตัวลุกขึ้นอีกก็ได้ แต่ลูกทั้ง ๔ คนของข้าพเจ้าใช้ทรัพย์สมบัติของข้าพเจ้า แล้วไม่ปรนนิบัติข้าพเจ้า มันเลวยิ่งกว่าไม้เท้าเสียอีก ฯ

เมื่อพราหมณ์ท่องคาถานี้จนแคล่วคล่องชำนาญดีแล้ว พระพุทธเจ้าจึงแนะนำว่า ท่านพราหมณ์ ในวันที่เขามีการประชุมพวกพราหมณ์กัน พวกลูก ๆ ของท่านก็คงจะเข้าประชุมกับเขาด้วย ท่านพราหมณ์จงไปยังที่ประชุมนั้นแล้ว

ยกมือขอโอกาสกล่าวสุนทรพจน์ คือคาถาที่ให้เรียนไปแล้วนั่นแหละ จากนั้นท่านพราหมณ์จักไม่ลำบากต่อไป

พราหมณ์ดีใจที่ได้รับการแนะนำ คราวหนึ่งเขามีการประชุมพราหมณ์ครั้งใหญ่ พวกลูกของพราหมณ์นั่งวอคานหามเข้าสู่ที่ประชุมอย่างมีเกียรติ จากนั้นพราหมณ์แก่ก็เข้าไปยังที่ประชุม ขึ้นไปบนเวทีแล้วยกมือขอโอกาสกล่าวสุนทรพจน์ พราหมณ์ที่เข้าประชุมต่างสนับสนุนให้พราหมณ์กล่าวได้อย่างเต็มที่ พราหมณ์จึงกล่าวคาถาดั่งที่ได้เรียนมาจากสำนักพระพุทธเจ้าจนจบ

กฎของพราหมณ์สมัยนั้นมีอยู่ว่า ถ้าลูกคนใดได้ทรัพย์หรือใช้ทรัพย์สมบัติของบิดามารดาแล้ว ไม่เลี้ยงดูบิดามารดา ปล่อยให้บิดามารดาเป็นอยู่อย่างลำบากทุกข์ยาก จะต้องถูกลงประชาทัณฑ์

ดังนั้น พอพราหมณ์กล่าวจบลงเท่านั้น เป็นเวลาเดียวกันกับที่พราหมณ์ทั้งหลายสืบว่าลูกของพราหมณ์ผู้นี้เป็นใคร มาอยู่ในที่ประชุมนี้หรือเปล่า พวกลูก ๆ ทั้ง ๔ คนรู้ตัวดีว่าจะต้องถูกลงประชาทัณฑ์ถึงตาย จึงรีบลุกขึ้นเข้าไปกราบเท้าพราหมณ์ผู้บิดา ขอชีวิต ลูกผิดไปแล้ว ลูกถูกภรรยายุยงหลงไปแล้ว ขอชีวิตให้ลูกด้วยเถิด ต่อจากนี้ไปลูกจะปรนนิบัติพ่อให้มีความสุขตลอดชีวิตทีเดียว

เมื่อพราหมณ์เห็นลูกมาร้องไห้ขอชีวิตและรับจะเลี้ยงดูตนต่อไปก็อดใจอ่อนตามประสาของพ่อผู้บังเกิดเกล้าไม่ได้ จึงยกมือขึ้นประกาศแก่พราหมณ์ทั้งหลายว่าท่านทั้งหลาย พวกลูก ๆ ของข้าพเจ้าเขายอมรับผิด และจะรับข้าพเจ้าไปเลี้ยงดูต่อไปแล้ว ขอชีวิตให้แก่เขาด้วยเถิด

พวกพราหมณ์ทั้งหลาย ต่างสำทับพวกลูกของพราหมณ์ให้นำพ่อไปเลี้ยงดูอย่างดี อย่าให้มีเรื่องอย่างนี้เกิดขึ้นอีก ถ้าหากเกิดขึ้นอีก คราวนี้จะไม่มีการอภัยให้อีก ทำเอาลูกของพราหมณ์เกรงกลัวไปตาม ๆ กัน เมื่อนำพ่อ

กลับไปถึงบ้านแล้ว ก็เรียกภรรยามาอบรมสั่งสอน ให้เคารพนบนอบกราบไหว้และตั้งใจปรนนิบัติพ่ออย่างดี มิฉะนั้นจะขับไล่พวกเธอออกจากบ้านไปให้หมดทุกคน พวกภรรยาเห็นสามีเอาจริงจังอย่างนั้น ก็เกรงกลัว ไม่กล้าล่วงเกินพ่อผัว และตั้งใจปฏิบัติพราหมณ์เป็นอย่างดีตลอดไป

ท่านผู้อ่าน เคยถูกกรณีอย่างนี้มาบ้างหรือยัง หากเคยถูกมาบ้างแล้วก็ถือว่าเป็นกรรมเก่าเถอะ แต่ถ้ายังไม่เคยถูก ก็จงระวังตัวไว้บ้าง อย่าหลงคำหวานจนกลายเป็นน้ำตาในภายหลัง เรื่องทำบุญทำทานก็เหมือนกัน ถ้ามีโอกาสจงหาที่พึ่งเพื่อตัวเองไว้ก่อนจะดีกว่าหวังน้ำบ่อหน้า ต้องนึกและสังเกตดูว่า ขนาดเรายังมีประโยชน์ต่อเขา เขายังไม่ค่อยสนใจเรา และถ้าเราตายไปแล้ว อย่าหวังเลย มีข้าวในหม้อดีกว่าไปขอเขากิน มีเงินเพียง ๑ บาท ดีกว่ารอเขาให้ตั้ง ๑๐ บาท เงินในกระเป๋าเป็นของเราแน่ แต่ในธนาคารอาจไม่แน่

สำนึกคนจน

เรื่องเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล

มีพราหมณ์ชราตายายคู่หนึ่ง เป็นคนที่มีฐานะยากจนมาก มีผ้านุ่งคนละผืน แต่มีผ้าสำหรับห่มผืนเดียว เวลาจะออกไปธุระนอกบ้าน ต้องผลัดกันห่มผ้าผืนนั้นออกไป ออกไปพร้อมกันไม่ได้ เพราะไม่มีผ้าห่ม

คราวหนึ่ง พระพุทธเจ้าเสด็จมาที่เมืองนั้น ประทับอยู่ที่โฆสิตาราม ประชาชนประกาศชักชวนกันไปฟังธรรมกัน ทั้งกลางวันและกลางคืน พราหมณ์สามีปรึกษากับพราหมณีว่าพวกเราถึงจะเป็นคนยากจน แต่ก็อยากจะฟังเทศน์ฟังธรรมกับเขาเหมือนกัน จะได้รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษไว้บ้าง แต่เธอกับฉันไปพร้อมกันไม่ได้ เพราะเรามีผ้าห่มผืนเดียวเท่านั้น เธอเป็นผู้หญิงจงไปฟังธรรมในเวลากลางวันเถิด เวลาเธอกลับมาแล้วฉันจะได้เอาผ้าห่มไปฟังธรรมในตอนกลางคืน เมื่อตกลงกันแล้วนางพราหมณีก็ไปกลางวัน พอตกตอนเย็นพราหมณ์ก็ออกจากบ้านไปนั่งอยู่ข้างหน้าพระพุทธเจ้าผู้แสดงธรรมเลย

คืนนั้นพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมถูกกับอัธยาศัยของพราหมณ์มาก กล่าวคือพระองค์ได้ทรงแสดงถึงเหตุของความจนว่ามาจากเหตุ ๒ ประการ ประการที่หนึ่งเกิดจากกรรมเก่าในอดีต คือเป็นคนมัจฉริยะ ตระหนี่ ใจคับแคบไม่เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือผู้ที่ยากจนกว่า และไม่มีศรัทธาบริจาคทรัพย์ทำบุญ แม้จะมีทรัพย์สมบัติมากมายก็เป็นเสมือนผีเสื้อยักษ์เฝ้ามหาสมุทร หรือเป็นเสมือนปู่โสมเฝ้าทรัพย์ หรือเป็นเสมือนงูเหลือมเฝ้าจอมปลวกเท่านั้น ไม่มีประโยชน์จากทรัพย์ที่แท้จริง

ส่วนเหตุของความยากจนอีกประการหนึ่ง คือเกิดจากการเกียจคร้านทำกิจการอันเป็นหน้าที่ของตนอย่างหนึ่ง ได้ทรัพย์สมบัติมาแล้วไม่รู้จักวิธีรักษา

หรือวิธีจับจ่ายใช้สอย อีกประการหนึ่ง หรือเมื่อมีทรัพย์แล้วหันเหเข้าหาอบายมุขต่าง ๆ ก็เป็นเหตุให้ยากจนได้เหมือนกัน

พราหมณ์ได้ฟังพระธรรมเทศนานั้นแล้วเกิดศรัทธาเลื่อมใส เห็นจริงจังตามเทศนานั้น คงเป็นเพราะตนและภรรยาเป็นคนตระหนี่เห็นแก่ตัวไม่บริจาคทานไว้ในอดีตชาติ เมื่อมาเกิดในชาตินี้ ทั้ง ๆ ที่ก็ขยันทำงานแต่ไม่มีสมบัติเหมือนผู้อื่นเขา จึงต้องการจะเอาผ้าห่มซึ่งมีกันอยู่ผืนเดียวนั่นแหละ บูชาพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า แต่ชั่วระยะจิตก็คิดแวบไปหาภรรยาว่าพวกเราสองคนมีผ้าห่มอยู่ผืนเดียว ถ้าเราเอาผ้าผืนนี้บูชาธรรมเสีย ภรรยาของเราจะออกจากบ้านไปไหนกับใครเขาได้ เมื่อคิดอย่างนี้ก็อดทนยังไม่บริจาคผ้าบูชาธรรม นั่งฟังธรรมต่อไป

พระพุทธเจ้ายิ่งแสดงธรรมได้ไพเราะและซาบซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้พราหมณ์นั้นเกิดศรัทธา ชนิดขนลุกพองสยองเกล้าปีติแผ่ซ่านไปเกือบทั้งตัว ว่าถ้าเราได้ทำบุญในชาตินี้ ต่อไปในชาติหน้าคงจะไม่ยากลำบากเหมือนกับชาตินี้เป็นแน่แต่แล้ววาระจิตอันนั้นก็นึกไปถึงภรรยาอีกว่า ก็เรายังไม่ตายทันทีนี่ แล้วภรรยาของเราจะเอาผ้าที่ไหนห่มออกไปนอกบ้านได้ล่ะ ตัวเราเองน่ะไม่เป็นไรเพราะเป็นผู้ชาย แต่ภรรยาเป็นผู้หญิงไม่มีผ้าห่มจะออกไปนอกบ้านได้อย่างไร เมื่อมีความจำเป็นอย่างนี้ พราหมณ์ก็ยังไม่บริจาคผ้านั้นบูชาธรรม นั่งฟังเทศน์ต่อไปอีก เวลานั้นย่างเข้ายามที่สาม คือใกล้จะสว่างแล้ว พระพุทธเจ้ายิ่งแสดงธรรมได้ทั้งไพเราะ ทั้งเกิดความหรรษาร่าเริง ทั้งเกิดอุตสาหะให้มีพลังใจ โดยใจความว่า บุคคลบริจาคทรัพย์เพียงเล็กน้อยย่อมได้สมบัติเป็นจำนวนมาก บุคคลทำกรรมทั้งดีและไม่ดีในชาตินี้ ย่อมได้รับผลมากในชาติต่อไป บุคคลเกิดมาด้วยความดีในอดีตแล้วไม่สร้างความดีต่อไป ชื่อว่าเกิดมามีชีวิตเป็นหมัน มีชีวิตที่ขาดทุน ชีวิตในภพต่อไปจะมืดมนมากขึ้น

พราหมณ์ฟังแล้วเกิดความซาบซึ้ง ถึงกับน้ำตาไหล เรียกว่ามีปีติอย่างมาก คิดว่าถึงแม้ว่าจะไม่มีผ้าห่มต่อไปก็ยอมแล้ว การที่จะมีโอกาสได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าก็ดี การที่จะได้มีโอกาสบริจาคของบูชาธรรมของพระพุทธเจ้าก็ดี เป็นโอกาสที่หาได้ยากยิ่ง เกิดอีกกี่ภพกี่ชาติก็ยังไม่ทราบว่าจะประสบพบพระพุทธศาสนาอย่างนี้อีกหรือไม่ เป็นไรเป็นกันเอาไว้แก้ปัญหากันต่อไป เมื่อคิดตัดสินใจเด็ดขาดอย่างนี้แล้ว จึงได้เปลื้องผ้าห่มที่ตนห่มอยู่นั้น พับให้เรียบร้อยแล้วนำเข้าไปวางแทบพระบาทของพระพุทธเจ้าแล้วถอยออกมาหน่อยหนึ่ง เปล่งเสียงขึ้นอย่างดังว่า **ข้าพเจ้าชนะแล้ว ๆ ๆ**

ก็ในสมาคมของพวกนิยมฟังธรรมตลอดคืนวันนั้น ได้มีพระเจ้าปเสนทิโกศล ซึ่งไปปราบผู้ก่อการร้ายชายแดนชนะมา แล้วแวะฟังเทศน์อยู่ในที่นั้นด้วยความสนพระทัย แต่เมื่ออยู่ ๆ ก็มีเสียงดังขึ้นมาว่า ข้าพเจ้าชนะแล้ว ๆ ๆ ซึ่งเป็นเสียงที่พระราชาทุกพระองค์ไม่ชอบฟัง พระองค์ดำริว่าก็เราไปปราบพวกก่อการร้ายชนะมาวันนี้เอง แล้วตาแก่คนนั้นตะโกนว่าเราชนะแล้ว ๆ เขาชนะอะไรของเขานะ จึงรับสั่งให้ทหารไปตามตัวมาเฝ้าแล้วถามเหตุที่ตะโกนออกไปจากนั้นพร้อมทั้งได้เล่าให้ฟังว่า ฉันปราบจลาจลชนะกลับมาก็ว่าชนะแล้ว แต่เธอชนะอะไรของเธอ

พราหมณ์กราบทูลว่า ที่พระองค์ปราบพวกก่อการร้ายชนะมานั้น เป็นการชนะชั่วคราว ไม่ชนะตลอดไป เพราะพวกนั้นหากมันมีกำลังมากขึ้น มันก็กำเริบก่อการร้ายขึ้นมาอีก ถ้าพระองค์มีกำลังน้อยกว่ามันก็อาจจะแพ้ได้ ส่วนข้าศึกของข้าพระองค์นั้น รบกันมาตั้งแต่ปฐมยาม มัชฌิมยาม จนถึงปัจฉิมยามแล้วเพิ่งชนะได้เมื่อสักครู่นี้เอง ข้าศึกของข้าพระองค์เป็นข้าศึกภายใน เป็นข้าศึกที่เอาชนะยากมาก คือข้าพระองค์ต้องรบกับความตระหนี่อยู่ตั้ง ๕-๖ ชั่วโมง แล้วก็กราบทูลเรื่องละเอียดให้ฟัง

พระราชาได้สดับโดยตลอดคิดว่าพราหมณ์ผู้นี้ทำกิจที่ทำได้ยากอย่างยิ่ง กี่หมื่น กี่แสนคน จึงจะทำได้อย่างพราหมณ์ผู้นี้ คนดี ๆ ที่หายากอย่างนี้ เราควรยกย่องและให้การช่วยเหลือ จึงสั่งให้พระราชทานสมบัติต่าง ๆ แก่เขาชนิดละ ๔ คือบ้านเรือนก็ ๔ หลัง บ้านส่วยสำหรับเก็บเงินค่าเช่าก็ ๔ หลัง ช้าง ม้า วัว ควาย เครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างละ ๔ หมด อย่างนี้อาจจะเรียกว่าบุญเห็นทันตาก็คงจะได้กระมัง

วันรุ่งขึ้น พระภิกษุสนทนากันว่า การทำบุญบางครั้งก็ให้ผลช้า บางครั้งก็ให้ผลเร็ว บางคนมีทรัพย์มากทำบุญน้อย บางคนมีทรัพย์น้อยทำบุญมาก บางคนทั้งมีทรัพย์หรือไม่มีทรัพย์ก็ตาม ไม่สนใจจะทำบุญอะไรเลยก็มี

พระพุทธเจ้าทรงทราบการสนทนานั้น จึงเสด็จไปยังที่ประชุมนั้น ตรัสถามได้ความว่าสนทนากันเรื่องทำบุญของพราหมณ์ชรานั้น ว่ากว่าจะตัดสินใจทำบุญได้ก็เกือบหมดเวลา แต่ก็ได้ผลเกินความคาดหมาย คือได้รับพระบรมราชูปถัมภ์เห็นผลทันตาทีเดียว

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ถ้าหากพราหมณ์ตัดสินใจบูชาตถาคตเสียตั้งแต่ปฐมยาม เขาจักได้รับพระราชทานทรัพย์อย่างละ ๑๖ ถ้าตัดสินใจบูชาในมัชฌิมยาม เขาจักได้รับพระราชทานสมบัติอย่างละ ๘ แต่เพราะเขาตัดสินใจบูชาในปัจฉิมยาม ใกล้สว่างแล้ว เขาจึงรับพระราชทานสมบัติไปเพียงอย่างละ ๔ เท่านั้น และพระองค์ได้ตรัสเสริมว่า ในการทำบุญหรือการทำความดีสิ่งใดก็ตาม ต้องรีบทำทันที เมื่อรู้และแน่ใจว่าเป็นความดีจริง ๆ เป็นบุญจริง ๆ อย่างไม่ต้องสงสัยแล้ว ต้องรีบทำในขณะที่จิตยังเลื่อมใส ในขณะที่จิตยังไม่เสียดาย ในขณะที่จิตยังเห็นคุณค่าของการทำนั้นอยู่ ถ้ารอให้ช้าไปจิตจะกลับกลาย จิตจะคลายศรัทธา จิตจะหมดศรัทธา จิตจะเกิดความเสียดาย เมื่อจิตเป็นอย่างนั้นแล้ว แม้จะกระทำลงไปก็ย่อมได้รับผลน้อยแล้ว เหมือนกับพราหมณ์ที่ตัดสินใจช้าเป็นตัวอย่าง

เรื่องนี้ ท่านผู้อ่านเองก็คงเคยสู้รบกับจิตประเภทนี้มาบ้างแล้ว แม้แต่ผู้เขียนเองก็รบกันมาบ่อย ๆ เหมือนกัน บางครั้งก็ชนะ บางครั้งก็แพ้ บางครั้งเพราะความสงสัยบ้าง ก็เลยไม่กล้าทำอะไรลงไป ต่อเมื่อเลยไปแล้วจึงเสียดาย เช่นไปตามงานกุศลของวัดต่าง ๆ มีโฆษกชักชวนทำบุญกันมากเหลือเกิน การทำบุญบางแห่งก็ทำกันหลวม ๆ เหมือนกับจะหลอกลวงเอาเงินไปใช้เสียเอง การรับเงินบริจาคบางแห่งก็ทำดี มั่นคงทำให้เกิดความมั่นใจว่าได้บุญ เช่นทางวัดออกอนุโมทนาบัตรให้ หรือได้ทำกับเจ้าอาวาส หรือกับพระภิกษุเอง แต่ก็อีกนั่นแหละ อนุโมทนาที่ได้มาก็เป็นเพียงเครื่องมือ บางแห่งไม่มีความถูกต้องอะไรเลย ทางที่ดีท่านผู้อ่าน เมื่อเกิดศรัทธานึกอยากจะทำ อย่าสงสัย อย่าลังเล อย่าระแวง ตั้งใจให้แน่แน่วว่าเราจะทำเพื่ออะไร ตั้งใจเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา ส่วนผู้รับจะเอาไปทำอะไรอย่าไปติดตามผล เดี๋ยวรู้เรื่องไม่ดีเข้า ที่ทำไปแล้วจะเศร้าหมองจะได้ผลไม่ดี จำเรื่องนักเทศน์ไว้เรื่องหนึ่งที่ว่า ทำบุญแก่ยาจกไปสวรรค์ ทำบุญแก่พระอรหันต์ตกนรก เรื่องยาวเล่าทีหลัง

ข้อสำคัญให้ทำบุญด้วยความเชื่อมั่น ทำบุญด้วยศรัทธา ทำบุญด้วยกิริยาบุญ

อย่าทำบุญเพราะเกรงใจกัน อย่าทำบุญเพราะเสียไม่ได้ อย่าทำบุญเอาหน้า เป็นใช้ได้

การทำบุญที่ได้ผลมากอีกอย่างหนึ่ง คือ -

๑. ทำบุญในคราวที่ตนยากจน ด้วยศรัทธาจริง ๆ
๒. ทำบุญไม่เหลือ คือทำให้หมดไปเลย เช่นตักบาตร ใส่บาตรให้หมดไปเลย
๓. ทำบุญแก่ผู้ที่กำลังต้องการความช่วยเหลือ อย่าทำบุญแบบเติมน้ำในตุ่มที่เต็มแล้ว

(เลือกทำเอา ไม่มีข้อผูกพันใด ๆ ทั้งสิ้น)

ทำน้อยได้ผลมาก

เรื่องเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล

สมัยหนึ่ง เมืองไพศาลี ซึ่งเป็นประเทศที่มีพลเมืองมาก การค้าขายคล่องตัว การเป็นอยู่สมบูรณ์พูนสุข การปกครองประเทศโดยธรรม มีกษัตริย์ปกครองต่อ ๆ กันมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่เริ่มตั้งเมือง มีจำนวนถึง ๗ พัน ๗ ร้อยกับอีก ๗ พระองค์ เป็นเมืองที่มีสิ่งก่อสร้างและมีสิ่งแวดล้อมดี น้ำท่าอาหารบริบูรณ์มาโดยตลอด

สมัยหนึ่ง ในรัชกาลปัจจุบัน เมืองไพศาลีมีอุบัติภัยเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ๓ อย่าง คือ

๑. ทุพภิกขภัย ประชาชนอดอยาก หาอาหารรับประทานยาก ทั้งมีราคาแพงมากด้วย

๒. อมนุสสภัย มีสัตว์ป่า สัตว์ร้าย ออกมาเพ่นพ่านในแดนมนุษย์ ทำร้ายและกินมนุษย์

๓. โรคภัย เกิดอหิวาตกโรค คือโรคท้องเสียถ่ายไม่หยุด ล้มตายกันเป็นอันมาก

พระราชาผู้ปกครองประเทศและประชาชนประชุมปรึกษากันว่า ภัยต่าง ๆ นี้ไม่เคยเกิดมีพร้อมกันเลยคงจะมีสิ่งที่ไม่ดี หรือมีสิ่งที่เป็นกาลีอยู่ในบ้านเมืองเป็นแน่ ในตอนแรก ๆ ก็มุ่งไปที่เจ้าผู้ปกครองเมืองว่าไม่ตั้งอยู่ในคุณธรรมที่ดี หรืออาจทำลายขนบธรรมเนียมที่ดี ประเพณีที่ดีของบรรพบุรุษก็ได้ จึงทำให้เกิดเหตุอาเพศต่าง ๆ อย่างนี้ขึ้นจึงมีการพิสูจน์พระราชจริยาวัตร ราชธรรม ราชประเพณีตลอดจนจารีตที่ดีต่าง ๆ ก็ไม่เห็นมีอะไรผิดปกติ ขั้นต่อไปก็พิสูจน์พวกอำมาตย์ ข้าราชการว่าทุจริตผิดต่อหน้าที่ กินสินบน ขูดรีดประชาชน

ทำร้ายประชาชน ใช้อำนาจไม่เป็นธรรมต่อประชาชนหรือไม่ ก็เป็นปกติอีก ไม่ปรากฏความเสียหายจนผิดปกติ ขั้นที่สามก็สำรวจประชาชนบ้างว่า เป็นอยู่กันอย่างไร กระทำทุจริตผิดกฎหมาย ปล้นฆ่า ค้าของเถื่อน ค้าของผิดกฎหมาย หรือว่าไร้ศีลไร้ธรรมกันมากไหมก็เห็นว่ามีเป็นจำนวนน้อย คงไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดภัยต่าง ๆ เหล่านั้นได้

เมื่อไม่รู้ไม่เห็นเหตุของภัยทั้ง ๓ อย่างนั้น พระราชาผู้ปกครองประเทศก็ขอความเห็นที่ประชุมและตกลงดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ให้พระราชา อำมาตย์ ข้าราชบริพาร และข้าราชการทุกคนรักษาศีลทั่วกัน
๒. ออกประกาศให้ประชาชนทั้งประเทศ ทุกเพศ ทุกวรรณะ รักษาศีลโดยทั่วกัน
๓. ให้จัดทำเครื่องพลีกรรม ทำพิธีเคารพบูชาเทพเจ้า เทพาอารักษ์ต่าง ๆ
๔. ให้เชิญศาสดาจารย์ทั้ง ๖ (ลัทธิเดียรถีย์) มาฉันและทำพิธีขับไล่ภัยต่าง ๆ
๕. มีผู้เสนอให้ทูลเชิญพระพุทธเจ้าเสด็จมายังเมืองไพศาลี บางทีจะแก้ภัยได้บ้าง ซึ่งก็ไม่ค่อยเชื่อถือกันนัก แต่เมื่อไม่มีทางอื่นที่ดีกว่าก็ตกลงตามที่เสนอ จึงตั้งทูตไปทูลเชิญพระพุทธเจ้าให้เสด็จจากกรุงราชคฤห์สู่เมืองไพศาลี

พอพระเจ้าพิมพิสาร เจ้ากรุงราชคฤห์ และเจ้าลิจฉวี เจ้าเมืองครองไพศาลี ได้ทราบว่าพระพุทธเจ้าทรงรับนิมนต์ จะเสด็จไปยังเมืองไพศาลี พระราชาทั้ง ๒ ประเทศต่างตระเตรียมเส้นทางรับเสด็จอย่างดีที่สุด เช่น

๑. ให้ปรับพื้นเส้นทางเสด็จให้ราบเรียบ ปราศจากเสี้ยน ตอ หนามต่าง ๆ

๒. ให้ปลูกต้นไม้ประดับ เช่น ต้นกล้วย อ้อย ไว้ทั้ง ๒ ข้างทางเสด็จ ระยะ ๕ โยชน์

๓. ให้โปรยทรายละเอียด บนพื้นที่ทางเสด็จตลอดสาย

๔. ให้โปรยดอกไม้เบญจพรรณ บนพื้นที่ทางเสด็จวันละ ๑ โยชน์ ตามที่กำหนดไว้

๕. ให้ประดับธงทิว ธงชัย ธงแผ่นผ้า และธงราว ไว้ทั้ง ๒ ข้างทาง ตลอดเส้นทางเสด็จ

๖. ให้ประพรมพื้นที่อันเป็นเส้นทางเสด็จ ด้วยน้ำผสมน้ำหอมตลอดระยะทาง

๗. ขอร้องให้พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์เดินทางอย่างช้า ๆ วันละเพียง ๑ โยชน์เท่านั้น

๘. ให้กั้นฉัตรขาว ๓ ชั้น สำหรับพระพุทธเจ้า และฉัตรขาว ๑ ชั้น สำหรับพระภิกษุแต่ละรูป

๙. ให้ประชาชนชาวเมืองมาเฝ้าส่งเสด็จทั้ง ๒ ข้างทาง และทำบุญตามอัธยาศัย

๑๐. สำหรับพระเจ้าพิมพิสารเอง ทรงพระราชดำเนินด้วยพระบาทส่งเสด็จจนถึงท่าน้ำ

๑๑. พระเจ้าพิมพิสาร ทรงลงน้ำส่งเสด็จพระพุทธเจ้าขึ้นเรือจนน้ำลึกถึงพระศอ

ทางฝ่ายเจ้าลิจฉวี เมืองไพศาลี ก็จัดการเตรียมการต้อนรับ ในระยะทาง ๓ โยชน์ เหมือนกับพระเจ้าพิมพิสารจัดส่งเสด็จ แต่ทำให้เหนือกว่าพระเจ้าพิมพิสาร เป็นบางอย่าง เช่น

๑. จัดเรือใหญ่ขนานติดกัน ๒ ลำเป็นลำเดียวกันแล้วตั้งเป็นมณฑปพระแท่นประทับสำหรับพระพุทธเจ้าบนเรือนั้น ให้ตั้งฉัตรขาว ๕ ชั้นกั้นเหนือพระเศียรพระพุทธเจ้า
๒. สำหรับพระภิกษุสงฆ์แต่ละรูป ให้จัดเรือไว้รูปละ ๑ ลำ ให้กั้นฉัตรขาว ๒ ชั้น สำหรับภิกษุรูปหนึ่ง ๆ
๓. ระยะทางเสด็จโดยชลมารค เป็นขบวนเรือแห่แหน ระยะทาง ๑ โยชน์
๔. สำหรับเส้นทางเสด็จด้วยพระบาท ระยะทาง ๓ โยชน์นั้น ตระเตรียมให้เป็นทวีคูณจากที่พระเจ้าพิมพิสารจัดถวาย

พอพระพุทธเจ้าเสด็จถึงฝั่งแม่น้ำเมืองไพศาลี พอย่างพระบาทจรดพื้นแผ่นดินของเมืองไพศาลีเท่านั้น ปรากฏการณ์อันอัศจรรย์ก็อุบัติขึ้น กล่าวคือมหาเมฆตั้งขึ้นทั่วทุกทิศาภาค และโดยฉับพลันทันใด ฝนโบกขรพรรษตกลงนองเหนือเนื้อที่ประมาณข้อเท้าบ้าง ประมาณหัวเข่าบ้าง ประมาณถึงสะเอวบ้าง พัดพาเอาซากศพทั้งคนและสัตว์ให้ไหลลอยลงสู่ทะเลจนหมดสิ้น เป็นเหตุให้ภูมิภาคซึ่งสกปรกและเหม็นเน่าคละคลุ้งไปด้วยซากอสุภะสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นทันที

พวกเจ้าลิจฉวี กราบทูลขอให้พระพุทธเจ้าและพระภิกษุสงฆ์เสด็จดำเนินเพียงวันละ ๑ โยชน์ เพื่อจะได้มีโอกาสกระทำสักการะ และประชาชนจะได้มีโอกาสเข้าเฝ้าได้เป็นระยะเวลาหลายวันหน่อย

หลังจากที่น้ำฝนได้พัดพาซากอสุภะต่างๆ ลงทะเลไปหมดแล้ว ยังปรากฏว่ามีอมนุษย์ที่หนีไปไม่ทันบ้าง ยังแอบแฝงอยู่ในที่ต่าง ๆ บ้างอีกเป็นจำนวนมาก

พระพุทธเจ้าจึงตรัสเรียกให้พระอานนท์มาเรียนรัตนสูตร ทำน้ำพุทธมนต์อ้างบารมี ๓๐ ทัศ เป็นต้น ไปประพรมตามสถานที่ต่าง ๆ เมื่อประพรมถูกสัตว์ ๆ

ก็รีบหนีไป เมื่อประพรมถูกคนเจ็บคนป่วย ก็หายจากเจ็บป่วยลุกขึ้นได้ดังปาฏิหาริย์ ติดตามพระเถระไปเป็นจำนวนมาก

เป็นอันว่า พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์เสด็จมายังเมืองไพศาลีครั้งนี้ ทำให้ภัย ๓ ประการหมดสิ้นไป ประชาชนพลเมืองต่างเคารพเลื่อมใสมากขึ้น

ในตอนเสด็จกลับกรุงราชคฤห์ พระยานาคในบาดาลต้องการจะทำบูชาเหมือนมนุษย์บ้าง จึงนิรมิตเรือโกลนใหญ่ พร้อมทั้งเครื่องประดับตกแต่งพร้อมสรรพ ทูลเชิญให้พระพุทธเจ้าและพระภิกษุสงฆ์เสด็จไปโปรดนาคบาดาลบ้าง ซึ่งพระพุทธเจ้าก็มิได้ทรงขัดข้อง และแสดงธรรมโปรดจนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของนาคทั่วไป ตอนเสด็จขึ้นสู่ฝั่งพระยานาคกราบทูลให้ประทับลอยพระพุทธบาทไว้เพื่อเป็นที่สักการะบูชาของพวกพระยานาคต่อไปด้วย

เมื่อพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์เสด็จถึงวัดพระเชตวันแล้ว วันรุ่งขึ้นพระสงฆ์ต่างก็สนทนาเทอดทูนพระเกียรติคุณของพระพุทธเจ้าว่า ทรงมากด้วยบุญญาบารมีมากด้วยพุทธาภินิหาริย์ จึงได้รับการต้อนรับอย่างมากมาย เรียกว่าเป็นมหามงคลสมัย เหมือนกับคราวที่เสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทวโลกเหมือนกัน

พระพุทธเจ้าได้ทราบจึงเสด็จไปตรัสถามได้ความว่า สนทนากันเรื่องพุทธาภินิหาริย์ พระองค์จึงทรงตรัสว่าสักการะบูชาและความสะดวกสบาย การต้อนรับอย่างดีทุกอย่าง ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นจนถึงวันกลับมานั้น มิใช่เป็นพุทธาภินิหาริย์ มิได้เกิดด้วยเทวาภินิหาริย์ มิได้เกิดด้วยราชบารมีของพระราชาทั้ง ๒ เมือง มิได้เกิดด้วยอภินิหาริย์ของพระยานาคแต่อย่างใดทั้งสิ้น

สิ่งทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นด้วยการกระทำความดีเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ตถาคตเคยทำมาเมื่อครั้งเป็นพระโพธิสัตว์ เกิดขึ้นด้วยอำนาจบุญกุศล เกิดขึ้นด้วย

อำนาจศรัทธาปสาทะเกิดขึ้นด้วยความเชื่อมั่นและการกระทำอย่างจริงใจในครั้งนั้น

จากนั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงเล่าอดีตโดยย่อว่า เมื่อครั้งที่พระองค์เป็นสังขพราหมณ์ ลูกชายชื่อสุสิมะ ได้ลาไปศึกษาวิชาและสำเร็จเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าและนิพพาน ประชาชนจึงสร้างสถูปบรรจุอัฐิไว้บูชา พอพระองค์ทราบเข้าก็เสียใจเป็นอันมาก จึงไปยังสถานที่นั้น ได้ทำกิจเป็นการปฏิบัติบำรุงพระสถูปต่าง ๆ ดังนี้

๑. ขนทรายมาราดรอบบริเวณพระสถูป ทำให้พื้นที่ราบเรียบเสมอกัน
๒. ตักน้ำมาประพรมพื้นทรายนั้นทุกวัน เป็นเวลา ๗ วัน
๓. ปลูกต้นไม้ประดับหลากสี รวมทั้งต้นกล้วยไว้รอบ ๆ พระสถูปนั้น
๔. ทำรั้วแล้วผูกธงทิวสีต่าง ๆ ไว้รอบพระสถูปนั้น
๕. ทำธงด้ามผูกแผ่นผ้าใหญ่ไว้ปลายธง นำขึ้นไปผูกไว้รอบ ๆ พระสถูป
๖. ปลูกต้นหญ้าแพรกไว้บนบริเวณทรายที่นำมาโรยไว้รอบ ๆ พระสถูป
๗. พยายามเก็บสิ่งของสกปรกรกรุงรังที่เกิด ณ สถานที่นั้นทิ้งตลอด ๗ วัน
๘. นุ่งห่มผ้าเปียกชุ่มด้วยน้ำทำตัวเป็นทาสของพระสถูปนั้นตลอด ๗ วัน
๙. รอบบริเวณที่โปรยทราย ได้ทำเป็นบ่อเล็ก ๆ ไว้หลายบ่อ และปลูกต้นบัวขาว บัวขาบไว้ในบ่อนั้น เป็นการบูชาระยะยาว
๑๐. ได้ใช้ร่มผ้ากั้นเป็นฉัตรไว้เหนือยอดพระสถูปนั้น เป็นการให้อัฐิได้รับความร่มเย็นเป็นสุข

ภิกษุทั้งหลาย ด้วยผลของบุญกุศล และการกระทำด้วยความเลื่อมใสด้วยความเชื่อมั่นอย่างจริงใจแม้จะเพียงเล็กน้อยนี้ต่างหาก ที่ให้วิบากในการจัดเตรียมเส้นทางเสด็จทั้ง ๘ โยชน์นั้น จากนั้นพระองค์ได้ตรัสพระคาถาเป็นพุทธภาษิตมีใจความว่า

บุคคลพึงเห็นความสุขอันไพบูลย์ เพราะการเสียสละสิ่งของเพียงเล็กน้อย นักปราชญ์ผู้มีปัญญา เมื่อเห็นความสุขอันไพบูลย์เพราะการเสียสละของเล็กน้อย จึงมักเสียสละของเล็กน้อยเพื่อผลอันไพบูลย์ต่อไป

เรื่องนี้ ถึงแม้จะเล่ามาอย่างยืดยาว ก็เข้าใจว่าผู้อ่านคงไม่รำคาญ หากรำคาญก็ต้องขออภัยไว้ด้วยเจตนาอันแท้จริงของผู้เขียนก็เพื่อความสุขอันไพบูลย์สำหรับท่านผู้อ่านเหมือนกัน

ราชินีถูกเผาทั้งเป็น

เรื่องเกิดขึ้นในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงมีพระชนม์อยู่

เล่ากันว่า ในกรุงโกสัมพี ในสมัยที่พระเจ้าอุเทนเป็นผู้ปกครอง พระองค์มีพระมเหสีถึง ๓ องค์ คือพระนางสามาวดี พระนางมาคันทิยา และพระนางวาสุลทัตตา สำหรับพระนางมาคันทิยานั้นมีนิสัยชอบประจบสามีและกลั่นแกล้งผู้อื่น ที่เป็นเช่นนั้นเพราะนางเคยมีปัญหามาตั้งแต่ยังไม่เป็นมเหสี

พระนางมาคันทิยา เป็นหญิงที่มีรูปงามหาหญิงคนอื่นเปรียบได้ยาก เป็นธิดาของตระกูลพราหมณ์และเพราะความงามนั่นเอง แม้จะมีกษัตริย์หรือเศรษฐีคฤหบดีมาสู่ขอพราหมณ์ผู้เป็นพ่อก็ไม่ยอมให้ โดยอ้างว่าไม่เหมาะสมกับลูกสาวของตน

ต่อมาพราหมณ์ผู้พ่อได้ไปพบพระพุทธเจ้าเข้าโดยบังเอิญ ชอบอกชอบใจลักษณะและความงดงาม ถึงกับออกปากจะยกลูกสาวให้เป็นภรรยา พระพุทธเจ้าก็ไม่ตรัสอะไร พราหมณ์รู้ว่าพระพุทธเจ้ายอมรับแล้ว จึงรีบกลับไปบ้านให้ภรรยารีบแต่งตัวลูกสาวจะเอาไปถวายพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสง่างามเหมาะสมกับลูกสาวของเรามาก พอทั้ง ๓ คนพากันไปถึงพระพุทธเจ้า และบอกมอบลูกสาวให้เป็นบาทบริจาริกา แทนที่พระพุทธเจ้าจะทรงรับไว้ พระองค์กับตรัสแก่สองสามีภรรยาว่า เมื่อตอนที่ตถาคตกำลังทำความเพียรเพื่อเป็นพระพุทธเจ้าอยู่ พระยามารได้ให้ธิดาทั้ง ๓ คนมาแสดงกิริยายั่วยวน จะให้ตถาคตไปอยู่ร่วมเป็นสามีภรรยาด้วย ธิดามารทั้ง ๓ คนนั้น มีกายเป็นทิพย์ ไม่มีกลิ่นเหม็น มีกลิ่นหอมไปทั้งตัว มีของกินของใช้ล้วนแต่เป็นของทิพย์ทั้งนั้น ตอนนั้นตถาคตยังไม่สนใจนางทั้ง ๓ นั้นเลย แล้วธิดาของท่านนี้เป็นมนุษย์มีกายหยาบ กลิ่นตัวก็เหม็น ต้องคอยอาบคอยล้าง คอยประพรมน้ำหอม ต้องคอยตกแต่ง

ปกปิดความจริงกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งร่างกายมีแต่กลิ่นเน่า ๆ ของเน่า ๆ ทั้งนั้น ตถาคตไม่ปรารถนาจะถูกต้องธิดาของท่านแม้ด้วยเท้า

ท่านผู้อ่าน ตรงจุดนี้เอง เป็นจุดเริ่มต้นการผูกอาฆาตพระพุทธเจ้าของนางมาคันทิยา เพราะใคร ๆ เขาก็ชมว่านางสวยงามกันทั้งเมือง แต่พระพุทธเจ้านอกจากจะไม่ชมนางแล้ว ยังกล่าวติว่านางเหม็นไปทั้งตัว เมื่อไม่รับเอาเป็นภรรยาก็น่าจะบอกตรง ๆ แต่กลับไปติเสียอีก ก็น่าแค้นเคืองอยู่หรอก

แต่ความจริง พระพุทธเจ้าทรงทราบดีอยู่แล้วว่านางคนนี้โปรดไม่ขึ้น แต่สำหรับพ่อแม่พอจะรู้เรื่องกันได้ต้องการแสดงธรรมโปรดพ่อแม่ให้ได้บรรลุมรรคผลมากกว่า และก็ได้ผลตามที่พระองค์ตั้งพระทัยไว้

นางมาคันทิยาเมื่อผิดหวังจากพระพุทธเจ้า และยังถูกตำหนิว่าเป็นของเหม็นของเน่าเสียอีก จึงผูกอาฆาตว่าถ้าต่อไปเราได้ดิบได้ดี เป็นใหญ่เป็นโตมีอำนาจวาสนาขึ้นมาเมื่อไร คงจะได้เห็นดีกันแน่ และผลที่สุดนางก็ได้เป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าอุเทน เป็นมเหสีที่มีอำนาจคนหนึ่ง

ส่วนพระนางสามาวดีนั้น เป็นลูกสาวเศรษฐี เป็นพุทธศาสนิกชน มีบุญวาสนาได้เป็นอัครมเหสีของพระเจ้าอุเทน ร่วมกับพระนางมาคันทิยานั่นแหละ

ครั้งหนึ่ง พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ เสด็จไปยังเมืองโกสัมพี ประทับอยู่ที่โฆสิตาราม ตอนเช้าก็เสด็จออกโปรดสัตว์ตามพุทธประเพณี พอนางมาคันทิยาทราบข่าวว่าพระพุทธเจ้าเสด็จมาเมืองโกสัมพีเท่านั้น ความแค้นความอาฆาตผุดขึ้นในสมองทันที จึงว่าจ้างประชาชนพวกคนที่ไม่นับถือพุทธศาสนา ตั้งแต่ชั้นต่ำขึ้นไปถึงชั้นสูงให้เที่ยวรุมด่าพระพุทธเจ้าด้วยคำด่าที่นับว่ารุนแรงในสมัยนั้น เช่นด่าว่า มึงเป็นวัว มึงเป็นควาย มึงเป็นอูฐ มึงเป็นลา มึงเป็นสัตว์นรก มึงไม่มีสวรรค์ มึงมีแต่นรกเท่านั้น

พระพุทธเจ้าได้ฟังพวกนั้นด่าแล้วรู้สึกเฉยๆ ไม่สนใจไม่สะทกสะท้านอะไรเลย ทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ทำเหมือนกับคนหูหนวกไม่ได้ยินเสียงอะไร แต่พระอานนท์เดือดร้อนแทน ชวนหนีไปเมืองอื่นหลายหน พระพุทธเจ้าไม่ยอมเสด็จไป กลับตรัสว่า เมื่อเกิดเรื่องที่ไหน ต้องให้มันสงบในที่นั้นแล้วจึงค่อยไปที่อื่น เธอเฉย ๆ ไว้เถิด ไม่กี่วันก็เงียบไปเอง ก็เป็นจริงตามนั้น เพราะพวกที่ด่านั้นไม่ได้โกรธแค้นพระพุทธเจ้าเลย แต่รับจ้างด่าเพื่อเอาเงินเท่านั้นเอง พอนางมาคันทิยาหมดเงินจ้าง ก็เลิกด่ากัน ก็เท่านั้นเอง

เป็นอันว่าการแก้แค้นพระพุทธเจ้าของนางมาคันทิยาขั้นที่หนึ่งล้มเหลว ไม่ได้ผลอะไรเลย นอกจากเสียค่าจ้างไปฟรีๆ ทั้งกลับเป็นผลดีแก่พระพุทธเจ้าและพระสาวก มีประชาชนเลื่อมใสมากขึ้นอีกด้วย

แผนการแก้แค้นพระพุทธเจ้าขั้นที่ ๒ คือ นางมาคันทิยารู้ว่านางสามาวดีและบริวารอีกตั้ง ๕๐๐ คน เป็นสาวิกาเลื่อมใสและถวายการอุปถัมภ์พระพุทธเจ้าอยู่ เท่ากับเป็นกำลังของพระพุทธเจ้า จึงหันกลับเล่นงานนางสามาวดีกับบริวารแทน ในตอนแรก ๆ ก็ยุแหย่ให้พระเจ้าอุเทนเห็นว่านางนอกใจบ้าง ต้องการจะฆ่าสามีบ้าง แต่พระเจ้าอุเทนรู้ว่านางมาคันทิยาอิจฉาริษยาพระนางสามาวดี จึงฟังแล้วก็เฉยๆ ไม่ได้จัดการอะไร ทำให้นางมาคันทิยาเกิดความแค้นยิ่งขึ้น ถึงกับวางแผนขั้นเด็ดขาดเลย คือ

วันหนึ่งในขณะที่พระเจ้าอุเทนเสด็จประพาสอุทยาน นางมาคันทิยาก็มีหนังสือไปสั่งให้ลุงมาเบิกเอาผ้ามากมายชุบน้ำมันแล้วพันเสาปราสาทของพระนางสามาวดีทุกต้น แล้วออกคำสั่งให้หญิงทั้งหมดเข้าไปรวมกันอยู่ในห้อง ปิดประตูห้อง ใส่กุญแจ แล้วจุดไฟเผาปราสาททั้งหลัง แต่พวกผู้หญิงเหล่านั้นได้รับคำแนะนำจากพระนางสามาวดีให้เจริญ **เวทนาปริคคหกรรมฐาน** จนได้

มรรคผลด้วยกันทุกคน เรียกว่าได้ดีแล้วจึงตาย คนอย่างนี้ถึงตายก็เหมือนไม่ตาย เพราะมีความดีให้ชาวโลกรู้เห็น มีความดีให้ชาวโลกได้จดจารจารึกเป็นประวัติศาสตร์อยู่ตลอดกาล

พระภิกษุทูลถามพระพุทธเจ้าว่า หญิงเหล่านั้นสร้างกรรมอะไรมาจึงต้องมาถูกรวมเผาทั้งเป็นอย่างนั้น โดยที่หญิงเหล่านั้นก็ไม่ได้ต่อสู้หรือคิดหนีแต่ประการใด ?

พระพุทธเจ้าทรงเล่าอดีตของหญิงเหล่านั้นว่า ในอดีตชาติ พวกผู้หญิงเหล่านั้นเป็นนางสนมของพระเจ้าเมืองพาราณสี ที่เมืองนี้มีพระปัจเจกพุทธเจ้ามาฉันประมาณ ๕๐๐ องค์ แล้วก็เหาะไปพักที่ป่าหิมพานต์ แต่มีพระปัจเจกพุทธเจ้าองค์หนึ่ง เมื่อฉันแล้วชอบนั่งเข้านิโรธสมาบัติอยู่ในดงหญ้าใกล้ ๆ กับแม่น้ำ ในตอนบ่ายวันนั้นพระราชาพร้อมด้วยนางสนมเหล่านั้นพากันไปลงเล่นน้ำในแม่น้ำนั้น พอหนาวก็ขึ้นมาช่วยกันหาท่อนไม้บ้าง ดุ้นฟืนบ้าง หญ้าแห้งบ้าง มาสุมล้อมพระปัจเจกพุทธเจ้าองค์นั้น โดยสำคัญว่าเป็นหลักตอ แต่พอไฟไหม้มอดลงจึงรู้ว่าเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เกรงพระราชาจะทราบและลงโทษตน ปรึกษากันว่าไหน ๆ ก็เผาแล้ว ต้องเผาให้หมดซากไปเลย จึงช่วยกันหาฟืนมาจุดเผาแล้วก็กลับเข้าพระราชวังไป

ส่วนพระปัจเจกพุทธเจ้านั้น พอได้เวลาที่อธิษฐานจิตไว้ก็ลุกขึ้น สลัดจีวรแล้วก็เหาะไปยังป่าหิมพานต์ ท่านผู้อ่านคงสงสัยว่า เหตุไรจึงเผาพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่ตาย ทั้งนี้เป็นเพราะท่านเข้านิโรธสมาบัติ พระภิกษุที่เข้านิโรธสมาบัติแล้ว แม้จะฆ่าจะแทงด้วยอาวุธแหลมคมอย่างไร จะเอาช้างม้าไปเหยียบย่ำอย่างไร ก็ไม่เป็นอันตราย เรื่องนี้เป็นกำลังของสมาบัตินั่นเอง

ในตอนแรกพวกผู้หญิงเหล่านั้นไม่ได้ตั้งใจจะเผาพระปัจเจกพุทธเจ้าเพราะเข้าใจผิด ต่อมาเมื่อรู้ว่าเป็นพระของพระเจ้าแผ่นดิน กลัวความผิดจะมา

ถึงตน จึงช่วยกันเผาทำลายหลักฐาน เรียกว่าตอนหลังนี้มีเจตนาของการฆ่าให้ตาย บาปกรรมอันนั้นได้ทำให้พวกหญิงเหล่านั้นไปตกนรกถูกไฟไหม้ทรมานอยู่หลายพันปี พ้นจากนรกจึงมาเกิดเป็นมนุษย์ แต่เศษของบาปกรรมยังไม่หมดทันที พวกหญิงเหล่านั้น จะต้องถูกไฟเผาในลักษณะนี้จนกว่าจะครบ ๑๐๐ อัตภาพ

เรื่องนี้เป็นเรื่องของกรรมเก่าตามผจญ จะหนีไปอยู่ที่ไหน จะเป็นใหญ่เป็นโตอย่างไร จะเก่งกาจเพียงไหนจะเรียนจบปริญญาชั้นใด จะมีพวกพ้องบริวารมากมายอย่างไร เมื่อกรรมนั้นตามมาทัน เป็นอันว่าต้องแพ้ผลของกรรมทุกรายไป เว้นเสียแต่จะบรรลุพระอรหันต์ก่อนกรรมนั้นจึงจะเป็นอโหสิกรรม

ดังนั้น ท่านผู้อ่านเรื่องนี้มาแล้ว หากโกรธแค้นเคืองใครหรือสัตว์อะไรมา ก่อนที่จะลงมือทำร้ายเขาน่าจะมีสติยับยั้ง พิจารณาผลได้ผลเสียสักหน่อยก่อน จะได้ไม่ต้องไปลำบากทนทุกข์ทรมานเหมือนกับเรื่องที่เล่ามานั้น

นี่ก็ตักเตือนกันแบบพระเทศน์ ผู้ฟังจะเชื่อหรือไม่เชื่อจะปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตาม พระท่านก็ไม่ว่าอะไร ก็ได้แต่ยกพุทธภาษิตที่ว่า ผู้ทำเหตุไว้อย่างไรก็ย่อมได้รับผลอย่างนั้น กฎของความจริงเป็นอย่างนี้ตลอดมา

สาวสวยถูกถ่วงน้ำ

เล่ากันว่า ในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงมีพระชนม์อยู่ ชาวเมืองในประเทศแถบนั้นนิยมใช้เรือสำเภาบรรทุกสินค้าไปขายยังเมืองต่างๆและมักมีผู้คนอาศัยโดยสารไปด้วยมากบ้าง น้อยบ้าง

คราวครั้งหนึ่ง มีเรือบรรทุกสินค้าเกือบเต็มลำ และมีผู้คนอาศัยไปด้วยเต็มลำเรือพอดี นายท้ายเรือเป็นชายหนุ่ม มีภรรยาสาวรูปงามติดตามไปด้วย ช่วยให้ความสะดวกแก่คนที่อาศัยไปในเรือ คนในเรือส่วนมากรู้สึกนิยมชมชอบอัธยาศัยความเอาใจใส่ของภรรยานายท้ายเรือ มักชมกันว่านอกจากมารยาทดีแล้วยังรูปสวยอีกด้วยเรียกว่าเกือบจะไม่มีผู้ใดเกลียดนางเลย แต่เมื่อเรือแล่นไปได้สัก ๕-๖ วัน กำลังลอยเคว้งคว้างอยู่กลางทะเล เหตุการณ์ที่ไม่นึกว่าจะเกิดขึ้นก็เกิดขึ้น คือเรือเกิดหยุดนิ่งเสียเฉย ๆ แม้จะแก้ไขหลายอย่างก็ไม่สำเร็จ ผู้อาศัยไปกับเรือจึงให้ความเห็นว่า คนโบราณหากมีเหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้น เขาจะคิดว่าคงจะมีคนบาปหรือคนกาลกิณีอาศัยเรือมาด้วย น่าจะลองจับสลากดู คือทำสลากเปล่าๆ ไว้เท่ากับจำนวนคน และมีสลากว่ากาลกิณีไว้หนึ่งใบ ม้วนสลากให้กลม แล้วให้ทุกคนจับสลากคนละ ๑ ใบ หากผู้ใดจับได้ใบที่เขียนว่ากาลกิณีก็แสดงว่าผู้นั้นเป็นคนอัปรีย์ เป็นคนมีบาปกรรม เป็นต้นเหตุให้เรือแล่นไปไม่ได้ เมื่อตกลงทำเสร็จแล้ว ก็ให้เริ่มจับตั้งแต่นายท้ายเรือรองมาภรรยานายท้ายเรือและคนอื่น ๆ จนหมด ปรากฏว่าใบกาลกิณีไปอยู่ที่ภรรยาของนายท้ายเรือ คนทั้งหลายจึงให้จับใหม่อีกเที่ยว ทีนี้ให้คนอื่นจับให้หมดก่อนให้ภรรยานายท้ายเรือจับเป็นคนสุดท้าย ใบกาลกิณีก็ไปตกอยู่กับนางอีก คนในเรือก็เกรงใจนายท้ายเรือ จึงให้จับอีกหนเป็นครั้งที่สาม ทีนี้ให้ภรรยานายท้ายเรือเลือกจับเอาตอนไหนก็ได้เมื่อจับหมดแล้วก็ปรากฏว่าใบกาลกิณีไปอยู่ที่ภรรยา

นายท้ายเรืออีก คนในเรือมองหน้านายท้ายเรือเหมือนจะถามว่าจะเอายังไงกัน นายท้ายเรือก็รู้ความในใจของผู้อาศัยมาในเรือ จึงพูดว่าภรรยาคนนี้ฉันก็รักเขามาก ไม่ได้เกลียดชังอะไรเลย และเธอก็เป็นคนดี แต่เมื่อมามีเหตุการณ์อย่างนี้ก็จำเป็นต้องรักษาความปลอดภัยของคนส่วนมากเอาไว้จำใจต้องเสียสละภรรยาอันเป็นสุดที่รัก จึงให้จับนางมัดด้วยผ้าแล้วเอาของหนัก ๆ ผูกถ่วงกลิ้งลงน้ำไป เป็นอันว่านางถูกถ่วงน้ำตาย เป็นเหยื่อของสัตว์ในทะเลต่อไป ยังความสลดใจความเศร้าใจ แก่คนในเรือแทบทุกคน จากนั้นเรือก็แล่นไปได้ตามปกติก็เป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ทีเดียว

ท่านผู้อ่านเห็นว่าอัศจรรย์ไหม และถ้าไปโดนกับตัวท่านผู้อ่านเองจะนึกอย่างไร ? ในสายตาของคนที่รู้เห็นจะนึกว่า คนดีๆ ทำไมต้องมาถูกลงโทษอย่างนี้ เป็นเรื่องที่ไม่ยุติธรรมเลย แล้วจะว่า ทำดีได้ดี ได้อย่างไร หญิงผู้นี้ทำความดีมาตลอด แต่ก็ได้ผลที่ไม่ดีตอบแทน มันน่าแค้นใจแทนผู้ที่ถูกลงโทษเสียจริง ๆ

อย่าเพิ่งเอะอะโวยวายอะไรไป เดี๋ยวเขาจะหาว่าปัญญานิ่ม หลักของความจริงมีอยู่ว่า ผลต้องเกิดจากเหตุและเมื่อสร้างเหตุก็ต้องมีผล ต่างแต่เร็วหรือช้าเท่านั้น บางครั้งก็ช้าเสียจนข้ามภพข้ามชาติ อาจทำให้คนปัญญานิ่มเห็นผิดคิดกันไปได้มากมาย เหมือนคนทำผิดในปัจจุบัน จะถูกลงโทษมากน้อย นานไม่นานขึ้นอยู่กับความที่ตนทำไว้ และขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย บางคนทำความผิดไว้ตั้งมากมาย ต้องติดคุกตารางหลายปี พอออกจากคุกตารางหาทางกลับไปบ้านของตนไม่ถูก บางทีก็จำชื่อของญาติพี่น้องเพื่อนฝูงไม่ได้ก็มี นี่เป็นผลเพียงในชาตินี้ยังมีผลถึงขนาดนี้และถ้าข้ามภพข้ามชาติ หรือหลาย ๆ ชาติจะไม่ยิ่งกว่านี้อีกหลายเท่าหรือ

สำหรับกรณีของภรรยานายท้ายเรือที่ถูกถ่วงน้ำทั้งเป็นนั้น พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ไว้ว่า

ในอดีตชาติ นางเกิดเป็นภรรยาชาวนาคนหนึ่ง มีหน้าที่เป็นแม่บ้าน ทุกวันต้องนำอาหารไปส่งแก่สามีที่ไปไถนา ในบ้านนั้นมีสุนัขตัวผู้อยู่ตัวหนึ่ง เป็นสุนัขที่แปลกประหลาด มันจะคอยติดตามนายหญิงของมันไปในที่ต่าง ๆ เช่นเวลาไปตักน้ำจากบ่อน้ำ เวลาไปหาฟืน เวลาไปทำงานนอกบ้าน และเวลานำอาหารไปส่งสามีที่นา แม้แต่นายหญิงอยู่ในบ้านเฉยๆ มันก็จะมานั่งบ้างนอนบ้างมองดูนายหญิงอยู่แทบตลอดเวลา ไม่หนีไปไหนทำให้เกิดความรำคาญและความอับอายที่พวกเด็กหนุ่ม ๆ ล้อเลียนอยู่เสมอ หาว่ามีอะไรกันกับสุนัข มันจึงติดใจตามไปทุกแห่ง แม้นางจะเอาก้อนดินบ้าง ท่อนไม้บ้าง ขว้างให้มันหนีไป มันหนีไปได้ไม่ไกลก็ติดตามต่อไปอีก ทำให้นางโกรธแค้นเพิ่มขึ้นทุกวัน จึงคิดหาอุบายทำลายขั้นเด็ดขาด

วันหนึ่ง เวลาที่นางนำอาหารไปส่งสามีที่นา ก็พกเอาเชือกปอและหม้อดินติดไปด้วย เมื่อส่งอาหารแก่สามีเรียบร้อยแล้ว ก็ไปยังท่าน้ำ เอาดินบรรจุจนเต็มหม้อ เอาเชือกผูกที่คอคอดของหม้อ แล้วจุ๊ปากทำสัญญาณเรียกสุนัขเข้าไปหา สุนัขมันแสนจะดีใจ ที่แต่ก่อนมีแต่จะขว้างปา คราวนี้เกิดใจดีเรียกให้เข้าไปหา มันจึงกระดิกหางเข้าไปหาโดยเร็ว นางเอาปลายเชือกอีกข้างหนึ่งผูกมัดเข้าที่คอของสุนัข แล้วกลิ้งหม้อดินให้ลงน้ำดึงเอาสุนัขจมน้ำไปด้วย เป็นอันว่าสุนัขถูกถ่วงน้ำตายโดยไม่มีความผิดอะไร จะเรียกว่าตายเพราะหลงรักนายหญิงของมันก็คงจะได้

นี่แหละท่านผู้อ่าน เพราะกรรมอันนี้แหละภรรยาสาวของนายท้ายเรือเมื่อตายจากชาตินั้นแล้วต้องไปตกนรกอยู่เป็นเวลานาน พ้นนรกมาแล้ว เศษกรรมยังไม่หมด จึงต้องถูกถ่วงน้ำตายแบบเดียวกันนี้ถึง ๗ ชาติ เป็นเรื่องที่น่าคิดสำหรับบางท่านที่โกรธสุนัขบ้าง แมวบ้าง สัตว์อื่น ๆ บ้าง แล้วทรมานมันจนตายด้วยวิธีการต่าง ๆ ก็อาจจะต้องได้รับผลกรรมทำนองเดียวกันนี้แหละ

ส่วนเจ้าสุนัขที่มันรักและคอยติดตามนายหญิงของมันตลอดเวลานั้น ท่านกล่าวไว้ว่า มันเคยเป็นสามีของนางคนนั้นติดต่อมา ๒-๓ ชาติติดกัน มาในชาตินี้พลัดพรากจากกันอย่างชนิดที่ร่วมกันไม่ได้ แต่ความรักความเยื่อใย ความสิเนหาที่ยังไม่ลืมยังตัดไม่ขาด ถึงแม้จะไม่ได้ร่วมภิรมย์กัน ไม่ได้เป็นสามีภรรยากัน ขอให้ได้เห็นก็ยังดี ถ้าไม่ได้เห็น ขอให้ได้ยินเสียงก็ยังดี นี่แหละอำนาจของความรักความสิเนหา มันตัดขาดได้ยากมาก

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ความรักจะเกิดขึ้นแก่กันและกัน ด้วยเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. เกิดเพราะรัก เคยร่วมเป็นสามีภรรยา ร่วมสาบานกันไว้ เคยมีไมตรีต่อกันในอดีตชาติ

๒. เกิดเพราะได้ช่วยเหลือกัน เห็นอกเห็นใจกันในคราวจำเป็น และมีทัศนคติเหมือนกัน

ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาแห่งหนึ่ง แสดงหลักของสามีภรรยาที่จะเกิดเป็นสามีภรรยากันต่อไป ดังนี้

หากสามีภรรยาคู่ใด มีศรัทธา คือเชื่อถือในลัทธิศาสนา หรือเรื่องกรรมอย่างเดียวกัน ๑ มีศีลพอ ๆ กัน ๑ มีจาคะคือการเสียสละหรือให้ทานพอ ๆ กัน ๑ มีปัญญา คือรู้หลักความจริงเรื่องกรรม เรื่องบุญบาป ๑ ถ้ามีคุณธรรม ๔ ประการนี้พอ ๆ กัน ไม่จำเป็นต้องเท่ากันทีเดียว หากปรารถนาจะเป็นสามีภรรยากันในชาติต่อไป ย่อมสมความปรารถนา

แต่ถ้าสามีภรรยาคู่ใด ในปัจจุบันถึงแม้จะรักใคร่กันมาก แต่ว่ามีปฏิปทาหรือคุณธรรม ๔ ข้อนั้นต่างกัน หรือห่างกันมาก แม้จะปรารถนาเป็นสามีภรรยากันอีก ก็ไม่มีทางสำเร็จได้ เหมือนถึงทาง ๒ แพร่งต่างคนแยกกันไปคนละทาง

จะพบกันได้อย่างไร สามีชอบทำบุญ ให้ทาน รักษาศีล ปฏิบัติธรรม แต่ภรรยาไม่สนใจ หรือฝ่ายภรรยาชอบทำบุญ รักษาศีล ให้ทาน ปฏิบัติธรรม แต่สามีตรงกันข้าม ย่อมไปเกิดกันคนละแห่ง และไม่มีทางที่จะมาร่วมชีวิตกันได้แน่ ตัวอย่างที่พอจำได้ คือ นายนันทิยะ เศรษฐีหนุ่มใจบุญสร้างศาลา นิมนต์พระมาฉันเป็นบางโอกาส แต่นางเรวดีไม่ชอบพระ ไม่อยากทำบุญ พอสามีไม่อยู่ก็ไล่พระไปเสีย พอทั้งคู่ตาย สามีไปเกิดในสรรค์ชั้นดาวดึงส์ ภรรยาไปเกิดในนรก หรือเรื่องนายมฆะกับนางนกกระยางก็เหมือนกัน

จึงมีคำกล่าวว่า สามีเข้าบาร์ ภรรยาเข้าวัดก็ดี,
ภรรยาตระหนี่ สามีใจบุญก็ดี,
ภรรยาสร้างกรรมดี สามีสร้างกรรมชั่ว หรือ
ภรรยาสร้างกรรมชั่ว แต่สามีสร้างกรรมดี,
อย่างนี้ไม่พบกันแน่.

ถ้าสามีเข้าบาร์ ภรรยาเข้าบ่อน อาจจะได้พบกันในนรกก็ได้

พระเจริญลาภ

คำว่า **ลาภ** มีความหมายได้หลายอย่าง เช่น

๑. ความไม่มีโรคเป็นลาภที่สุด ดังพุทธภาษิตว่า **อาโรคะยา ปะระมา ลาภา**

๒. ได้ทรัพย์ ได้บุตรธิดา ได้ของมาฟรี ๆ ได้สัตว์ต่าง ๆ ได้อาหารกินไม่ต้องเสียเงิน ฯลฯ

เมื่อเอ่ยถึงชื่อ พระมหาลาภ หรือพระเจริญลาภ ท่านผู้อ่านต้องนึกถึงพระสิวลี หรือพระฉิมพลี เพราะตามวัดวาอารามต่าง ๆ สร้างให้เช่าให้บูชากันมาก ที่ว่าท่านเป็นพระมหาลาภ หรือพระเจริญลาภนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าท่านมีคาถาเรียกลาภอะไรหรอก แต่ปรากฏว่า ไม่ว่าท่านจะไปที่ไหน จะไปในป่าไม่มีคน จะมีสถานการณ์อย่างไรก็ตามท่านไม่อดไม่อยาก จะต้องมีอันมีอาหารฉันจนได้ ถ้าไม่มีมนุษย์ถวาย เทวดาก็ถวาย และไม่ใช่ถวายแก่ท่านองค์เดียว พระที่ไปกับท่านก็พลอยไม่อดอยากไปด้วย เหตุการณ์เป็นอย่างนี้เสมอ ๆ พระพุทธเจ้าจึงยกย่องท่านว่าเป็นพระที่เลิศด้วยลาภ

มีอยู่คราวหนึ่งที่เคยศึกษา ในตอนที่พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์ ๕๐๐ รูป จะต้องเดินทางลัดเข้าไปในป่าใหญ่ เพื่อไปเยี่ยมและเป็นกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติธรรมท่านหนึ่ง ก่อนจะเข้าป่า พระพุทธเจ้าได้ตรัสถามว่า พระสิวลีมาด้วยหรือเปล่า? พระภิกษุทูลว่ามาด้วย พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ถ้าอย่างนั้นก็เดินทางลัดป่าไปเลยย่นเวลาเดินทางได้ตั้งครึ่งหนึ่ง ในระหว่างที่รอนแรมอยู่ในป่าเป็นเวลาครึ่งเดือน พระสงฆ์ทั้งหลายได้อาศัยอาหารที่มีทั้งมนุษย์และเทพยดานำมาถวายแก่พระสิวลี และเจือจานไปยังพระสงฆ์ทุกรูป จึงไม่ลำบากด้วยอาหารแต่ประการใด

เหตุไรพระสิวลีจึงมีลาภสักการะมาก เหตุไรประชาชน และเทพยดาจึงอยากทำบุญกับพระสิวลี ?

เรื่องอย่างนี้ แม้ในปัจจุบันนี้ก็มีอยู่มากมาย สาธุชนทั้งหลายชอบถวายลาภสักการะแก่พระเถระที่มียศฐานันดรศักดิ์ หรือไม่ก็แก่เจ้าอาวาส หรือแก่พระที่ตนเคารพนับถือ พระบางองค์บางรูปไม่ค่อยมีลาภสักการะทั้ง ๆ ที่ท่านก็เป็นพระปฏิบัติ เป็นพระมีความรู้ทางศาสนาดี มีปรากฏให้รู้เห็นเป็นประจำ

สำหรับพระสิวลีนั้น ที่ท่านมีลาภสักการะมาก เพราะท่านเคยทำบุญไว้คือ

ในศาสนาของพระวิปัสสีพระพุทธเจ้า พระราชากับประชาชนในประเทศนั้นถวายทานแข่งกัน และแข่งกันอยู่หลายครั้งหลายหน ไม่มีใครแพ้ ไม่มีใครชนะ ต่อมาวันหนึ่งเป็นวาระของชาวเมือง ชนทั้งหลายช่วยกันเดินพิจารณาหาสิ่งที่ขาด ว่ามีอะไรบ้างที่ไม่มีในทางนี้ ในที่สุดก็พบว่า ไม่มีน้ำผึ้งสดเพียงอย่างเดียว นอกนั้นมีครบบริบูรณ์หมด จึงจัดส่งคนไปเที่ยวหาซื้อตามตลาดบ้าง ตามที่ต่างๆ บ้าง ให้ซื้อเอามาให้ได้ ราคาจะแพงอย่างไรไม่เกี่ยง บังเอิญในวันนั้นมีชายชาวบ้านนอกคนหนึ่ง มีธุระจะไปที่บ้านกำนัน ขณะเดินทางมาเห็นรวงผึ้งที่คอนไม้จึงใช้มีดตัดนำไปเป็นของฝากของกำนัน แต่ได้มาพบกับผู้ที่ต้องการจะซื้อเข้า จึงขอซื้อโดยให้ราคากันตั้งแต่ ๑ กหาปณะ ขยับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงให้ราคา ๑๐๐ กหาปณะ ชายผู้นั้นก็ไม่ขายให้ กลับถามว่าจะเอาน้ำผึ้งไปทำอะไร ทราบว่าจะเอาไปทำบุญแก่พระสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ชายผู้นั้นไม่ยอมขาย แต่จะขอร่วมทำบุญด้วย และได้ตามไปจนถึงที่ถวายทาน ได้บีบน้ำผึ้งลงบนภาชนะของพระวิปัสสีพุทธเจ้า และแก่พระสงฆ์จนครบทุกองค์ ด้วยพุทธานุภาพ

ด้วยผลานิสงส์ที่ได้ถวายน้ำผึ้ง อันเป็นเหตุให้การถวายทานแข่งขันกัน

ชนะพระราชาได้นี่เอง และกุศลอื่น ๆ บ้างอำนวยวิบากสมบัติให้ชายผู้นั้นเจริญด้วยลาภสักการะทุกภพทุกชาติ ตราบเท่าที่มาเกิดเป็นพระสิวลี ชาติสุดท้ายนี่แหละ

คำว่า ลาภ แปลว่า ได้ของที่ดี ๆ ที่ตนต้องการ ผู้ใดอยากได้อะไร ก็ต้องสร้างเหตุของสิ่งนั้น ๆ ไว้ก่อนไม่ใช่ปรารถนาอย่างเดียวโดยไม่ได้ทำเหตุ ก็คงไม่มีลาภแน่ การให้ของที่ดี เวลาได้ลาภก็มักได้ของดี ๆ ถ้าให้ของไม่ดี หรือของที่เป็นเดน ตนไม่ต้องการแล้ว เวลาได้ลาภก็มักได้ของที่ไม่ดีหรือของที่ตนไม่อยากได้

การทำบุญที่ได้ลาภประเภท อาโรคะยา ปะระมา ลาภา ท่านกล่าวว่า (๑) ถวายน้ำผึ้งพระที่อาพาธ (๒) สร้างเวจกุฎีถวายพระ (๓) สร้างโรงอบตัวเวลาเป็นไข้ถวายพระ (๔) ถวายเภสัชแก้โรคแก่พระ และหรือ (๕) ถวายการรักษาโรคหรือถวายความสะดวกแก่พระภิกษุที่อาพาธจะได้ผลดีแน่นอน ฯ

พระขี้โรคที่โชคดี

เรื่องเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล

มีชายหนุ่มชาวเมืองสาวัตถีคนหนึ่ง ได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าแล้วเกิดศรัทธาแรงกล้า ทูลขอบวชถวายชีวิตในพระพุทธศาสนาเลย นามเดิมชื่อว่าติสสะ ท่านบวชอยู่หลายพรรษา จนมีศิษยานุศิษย์หลายรูป ต่อมามีโรคผิวหนังผุดขึ้นที่ร่างกายของท่าน เดิมทีก็เป็นตุ่มเล็ก ๆ มีขนาดเท่าเมล็ดถั่วเขียวถั่วดำเท่านั้น ต่อมาก็ขยายใหญ่ขึ้นมีขนาดเท่าเมล็ดกระเบา โตขึ้นเท่าเมล็ดมะขามป้อม ใหญ่ขึ้นไปเรื่อยๆ จนมีขนาดเท่าผลมะตูม แล้วก็แตกมีน้ำเลือด น้ำเหลือง น้ำหนองไหลเปื้อนร่างกาย เปื้อนผ้านุ่งผ้าห่ม เน่าเหม็นคลุ้งไปหมด

ในตอนแรกๆ พวกลูกศิษย์ก็พอทนดูแลรักษาพยาบาลได้ แต่เมื่อแผลแตกและเหม็นมากขึ้น เหวอะหวะล้างชำระไม่ไหว จึงพากันหนีไปหมด ปล่อยให้พระติสสะนอนคอยวันมรณะอยู่แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น

ในตอนใกล้สว่างของวันรุ่งขึ้น พระพุทธเจ้าทรงพระญาณตรวจดูสัตว์ที่พระองค์จะเสด็จไปโปรด ก็ได้เห็นพระติสสะปรากฏในพระญาณ ทรงพิจารณาดูว่าถ้าเราไม่ไปช่วยผู้อื่นไม่มีใครช่วยท่านได้เลย จึงทำทีเป็นเสด็จเยี่ยมเยียนที่ต่างๆ พอไปพบพระติสสะเข้า จึงเสด็จไปที่โรงไฟ ก่อไฟ เอาน้ำใส่ในกาแล้วยกขึ้นตั้งบนเตาประทับยืนคอยให้น้ำเดือด

ในขณะนั้นเอง พระภิกษุสามเณรเห็นพระพุทธเจ้าลงมือปฏิบัติพระติสสะกายเน่าด้วยพระองค์เอง ก็ดูอยู่ไม่ได้จึงต้องออกไปช่วยพระองค์ช่วยกันยกเตียงที่พระติสสะนอนไปที่โรงไฟ ช่วยกันเปลี่ยนผ้า โดยเอาผ้าจีวรออกไปขยำและซักตากแดดให้แห้งก่อน แล้วนำมาเปลี่ยนเอาผ้าสบงไปขยำซัก

ตากแดดจนแห้ง แล้วเอากลับมานุ่งอย่างเดิม ช่วยห่มจีวรให้เรียบร้อย ฝ่ายพระพุทธเจ้าในขณะที่พระสงฆ์ซักผ้า ตากผ้า พระองค์ก็ทรงผสมน้ำเย็นกับน้ำร้อน แล้วค่อยราดรดไปที่กายของพระติสสะ เอาพระหัตถ์ขัดถูด้วยพระองค์เอง มิได้แสดงอาการรังเกียจใด ๆ เลย เมื่อพระติสสะได้นุ่งและห่มผ้าเรียบร้อยแล้ว มีร่างกายสบายเบา มีจิตใจที่แจ่มใสขึ้นบ้างแล้ว **พระพุทธเจ้าทรงประทับยืนอยู่ทางด้านศีรษะ ตรัสกะพระติสสะว่า**

"ติสสะ ร่างกายของเธอนี้ อีกไม่นานก็จะปราศจากวิญญาณ จะต้องถูกทอดทิ้งทับถมแผ่นดินเหมือนกับท่อนไม้ที่ไม่มีผู้ต้องการแล้ว เธอจงตั้งใจพิจารณากรรมฐานให้เห็นความจริง ที่พึ่งอย่างอื่นของเธอไม่มีอีกแล้ว เธอจงรีบสร้างที่พึ่งให้แก่ตนเองก่อนที่วิญญาณจะออกจากร่างไป"

พระติสสะได้พิจารณาไปตามที่พระพุทธเจ้าตรัสสอน พอจบพระธรรมเทศนาเธอก็บรรลุพระอรหัตตผล พร้อมทั้งดับจิตนิพพานไปในขณะเดียวกันนั้นวิธีอย่างนี้ภาษาพระเรียกว่า **ชีวิตสมสีสี** ได้คุณวิเศษแล้วตาย

หลังจากนั้น พวกภิกษุได้ช่วยกันหาฟืน ท่อนไม้ ใบไม้มาเผาร่างนั้นจนเหลือแต่อัฐิ พระพุทธเจ้าให้นำไปก่อเป็นสถูปบรรจุไว้ในสถูปที่ทาง ๔ แพร่งเพื่อเป็นที่สักการะบูชาของผู้เลื่อมใสศรัทธาต่อไป

พระภิกษุทั้งหลายทูลถามพระพุทธเจ้าว่า พระติสสะ ไปเกิดในสวรรค์ชั้นใด พระพุทธเจ้าตรัสว่าเธอได้นิพพานแล้ว พระภิกษุจึงทูลถามต่อไปว่าพระภิกษุที่มีบุญ มีบารมี มีวาสนาจนได้บรรลุพระอรหัตนิพพานอย่างนี้เหตุไรจึงมีร่างกายเป็นแผลแตกเหม็นเน่าไปทั้งตัวอย่างนี้

พระพุทธเจ้าตรัสว่า เป็นเพราะกรรมเก่าที่สร้างไว้ในอดีต ติดตามมาให้ผลก่อนที่จะนิพพาน

ในอดีตชาติ พระติสสะเคยเกิดเป็นพรานจับนก ยิงนกเอามาบำรุงผู้มีอำนาจบ้าง ขายเลี้ยงชีวิตบ้าง วันไหนได้มามาก ขายไม่หมด ก็หักปีกบ้าง หักขาบ้าง ทำไม่ให้มันหนีไปได้เอาไว้ขายหรือทำอาหารในวันต่อไป แม้ตัวเขาเองก็ต้องรับประทานอาหารกับเนื้อปิ้งหรือย่างทุกครั้งไป

อยู่มาวันหนึ่ง ในขณะที่เขากำลังล้างมือจะเริ่มรับประทานอาหารอยู่แล้ว เหลือบไปเห็นพระมายืนรับบิณฑบาตอยู่ที่หน้าบ้าน จึงคิดว่า เรามีอาชีพฆ่านก และทำอาชีพนี้มาหลายสิบปีแล้ว ไม่เคยได้ทำบุญตักบาตรแก่พระเลย วันนี้พอดีพระมาโปรดถึงบ้าน อาหารก็มีพร้อมแล้วเราควรทำบุญจะได้เป็นกุศลให้ได้รับความสุขในชาติต่อ ๆ ไปบ้าง แล้วเขาก็ยกอาหารไปเทใส่บาตรพระจนหมด แล้วตั้งความปรารถนาว่า

"ขอกุศลผลการถวายบิณฑบาตนี้ จงเป็นไปเพื่อการบรรลุธรรมที่พระคุณท่านบรรลุแล้วด้วยเถิด"

พระภิกษุทำอนุโมทนาว่า เอวัง โหตุ จงสำเร็จตามปรารถนาเถิด แล้วก็กลับไป

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าคิดเรื่องหนึ่งเหมือนกัน บางคนยิงนกบ้าง ตกปลาบ้าง แต่ไม่ถึงกับตาย บางคนโกรธสุนัขบ้าง โกรธแมวบ้าง โกรธสัตว์อื่น ๆ บ้าง แล้วทำร้ายมัน แต่ไม่ถึงกับตายทันที มันต้องหนีไปทนทุกข์ทรมานอยู่เป็นวัน เป็นเดือน เป็นปี หรือหลายปี บางทีก็เป็นอัมพาตไปเลยก็มี อย่างนี้ก็น่าคิดเหมือนกัน ทุกวันนี้ก็มีคนเป็นจำนวนไม่น้อยทั้งตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ทั้งตามคลินิกใหญ่ ๆ มีคนป่วยไข้ต่าง ๆ นานา แขนขาด ขาขาด กระดูกหัก ต้องถูกผ่าตัดโน่น ผ่าตัดนี่ ต้องถูกสวนตรงนั้น สวนตรงนี้ ต้องนอนทุกข์ทรมานอยู่ในโรงพยาบาล หรือในบ้านของตนเป็นเวลานาน ๆ จะเป็นเพราะเคยทำกรรมอย่างนี้มาหรือเปล่าก็ไม่

ทราบไม่รับรอง แต่ผู้เขียนเองกลัวแล้ว เข็ดแล้ว และตั้งใจว่าไม่จำเป็นจะไม่ทำอีกแล้วไม่ทราบจะสมหวังหรือไม่ แล้วตัวท่านผู้อ่านเองล่ะ เคยคิดตั้งใจเหมือนอาตมาบ้างหรือเปล่า ?

พระพุทธเจ้าตรัสว่า อาโรคะยา ปะระมา ลาภา ความไม่มีโรคเป็นลาภที่ดีกว่าลาภอย่างอื่น

ผู้ที่จะได้ลาภคือความไม่มีโรคนี้ได้ ก็ต้องสร้างเหตุของความไม่มีโรคซี จะบอกชี้ในบทข้างหน้า ฯ

พระภิกษุถูกขัง

คำว่าถูกขังในเรื่องนี้ ไม่ได้หมายถึงติดคุกตาราง แต่มันยิ่งกว่าคุกตารางเสียอีก

เรื่องนี้ เกิดขึ้นตอนที่พระพุทธเจ้ายังไม่ปรินิพพาน มีพระภิกษุที่ชอบอยู่ในป่า ๗ รูป พอออกพรรษาแล้วออกเดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้าซึ่งประทับอยู่ที่วัดพระเชตวัน แต่ไปยังไม่ถึงค่ำมืดในระหว่างทาง จึงเข้าไปขออาศัยวัดข้าง ๆ ทางแห่งหนึ่ง ได้ที่พักในถ้ำ ซึ่งมีเตียงนอนอยู่ ๗ เตียงพอดี พอตกตอนดึกมีก้อนหินใหญ่กลิ้งมาจากทางใดไม่ทราบ มาปิดประตูถ้ำจนไม่มีทางที่จะเล็ดลอดออกได้ ทั้งพระในวัด ทั้งชาวบ้าน ทั้งพระที่อยู่ข้างในต่างก็ช่วยกันผลักก้อนหินนั้นออก แต่เป็นที่น่าอัศจรรย์ แผ่นหินมิได้เขยื้อนที่เลย พระที่อยู่ข้างนอกก็สงสารพระข้างใน พระที่ติดอยู่ข้างในก็เป็นทุกข์ ต้องอดอาหาร อดน้ำ อดทนต่ออากาศที่แสนจะอึดอัดอยู่ในถ้ำเป็นเวลาถึง ๗ วัน พอถึงวันที่ ๘ โดยที่ไม่มีใครทำอะไร และโดยที่ไม่มีใครคิด ก้อนหินใหญ่ก้อนนั้นก็ขยับเขยื้อนเคลื่อนออกไปเอง ทำให้ทุกคนโล่งอกไปตาม ๆ กัน หลังจากได้ทำบุญถวายทานรับขวัญกันพอสมควรแล้ว พระทั้ง ๗ รูปก็ลาเดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า และทูลเล่าเรื่องราวประสบการณ์ที่พวกตนได้รับมาให้ฟัง เพื่อขอทราบว่าเป็นเพราะกรรมอะไร

พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ว่า ในอดีตชาติ พวกเธอทั้ง ๗ (หมายถึงพระทั้ง ๗ รูปนั้น) เกิดเป็นเด็กเลี้ยงโค โดยการต้อนโคไปหากินในที่แห่งเดียวกันและก็เปลี่ยนที่ไปเรื่อย ๆ จนครบ ๗ วัน จึงจะย้อนกลับมาที่เดิมใหม่ เพื่อให้โอกาสหญ้างอกงามขึ้น

วันหนึ่ง ตอนเย็นใกล้เวลาจะต้อนโคกลับบ้านแล้วได้พบพระยาตัวเงินตัวทอง ตัวใหญ่เข้าตัวหนึ่ง ด้วยนิสัยเด็ก ๆ จึงวิ่งตามจับเพื่อจะฆ่ามัน

แต่ตัวเงินตัวทองได้วิ่งเข้าโพลงในจอมปลวกได้ก่อน พวกเด็ก ๆ จึงจับไม่ได้ แต่ก็ให้ช่วยกันหากิ่งไม้ใบหญ้ามาอุดรูไว้ไม่ให้ออก พูดกันว่าพรุ่งนี้ค่อยมาจับมัน วันนี้ค่ำเสียแล้ว พอวันรุ่งขึ้นก็ได้ต้อนโคไปหากินยังสถานที่อื่นเหมือนคราวก่อน ๆ ลืมเรื่องตัวเงินตัวทองเสียสนิทเลย จนกระทั่งถึงวันที่ ๘ ได้ต้อนโคมาหากินยังสถานที่นั้น จึงนึกได้ว่าพวกตนได้ขังตัวเงินตัวทองไว้ มันเป็นอย่างไรบ้างก็ไม่รู้จึงช่วยกันเอากิ่งไม้ใบหญ้าที่อุดไว้ออก เห็นตัวเงินตัวทอง ซึ่งอดทั้งอาหารและน้ำมาเป็นเวลา ๗ วัน ผอมเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก หมดอาลัยในชีวิตเดินออกมา พอพวกเด็ก ๆ เห็นอาการอย่างนั้นก็สงสาร พูดกันว่าอย่าฆ่ามันเลยมันอดอาหารอดน้ำมาตั้ง ๗ วัน เอามือลูบหลังปล่อยไป

พระพุทธเจ้าได้ตรัสเสริมในตอนท้ายว่า เพราะพวกเด็กเหล่านั้นไม่ได้ฆ่าตัวเงินตัวทองนั้นให้ตาย พวกเธอจึงยังไม่ต้องไปตกนรก แต่เพราะพวกเธอเคยทำให้สัตว์อดอาหาร และน้ำมาเป็นเวลา ๗ วัน พวกเธอจึงต้องถูกกักขังในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ต้องอดทั้งอาหารและน้ำเหมือนอย่างนี้ชาติละ ๗ วัน รวม ๑๔ ชาติด้วยกัน

ท่านผู้อ่านที่ชอบเลี้ยงนกต่าง ๆ เอาไว้ฟังเสียงเพราะ ๆ บ้าง เอาไว้ขายเป็นอาชีพบ้าง เอาไว้ดูสวย ๆ บ้าง ก็ต้องพยายามเอาใจใส่มันหน่อย ระวังอย่าให้มันอดอยากทั้งอาหารทั้งน้ำตายเสียล่ะ มิฉะนั้นจะเหมือนอดีตกรรมของพระเจ้าพิมพิสารไป ที่เขาเล่ากันมาว่า มีอยู่ชาติหนึ่งพระองค์เป็นกษัตริย์ชอบเลี้ยงนกไว้ในกรง จะเพราะความสวยงามหรือเพราะฟังเสียงไม่ทราบ อยู่มาคราวหนึ่งพระองค์จำเป็นต้องออกไปปราบพวกก่อการร้ายชายแดน ลืมสั่งให้เจ้าหน้าที่จัดอาหารและน้ำให้นก พอเสด็จกลับมา นกในกรงตายแล้ว แล้วในสมัยที่พระองค์เป็นเจ้าเมืองราชคฤห์ก็ถูกพระเจ้าอชาตศัตรู ซึ่งเป็นพระราชโอรสของ

พระองค์เองจับไปขังในคุก ผลที่สุดก็อดอาหารและน้ำจนสิ้นพระชนม์ (จริงไม่จริง ท่านผู้มีปัญญาพิจารณาเอาเอง)

ความจริงเรื่องเลี้ยงนกไว้ในกรงก็ดี เลี้ยงปลาไว้ในตู้ก็ดี เลี้ยงไก่ไว้ในสุ่มก็ดี เลี้ยงปลาไว้ในขวดก็ดี ถ้าคิดดูให้ดี ก็เหมือนกับเราจำกัดบริเวณของเขา จำกัดความสุขของเขา เขาไม่เป็นอิสระ คงไม่สบายใจนักหรอกเหมือนเราถูกจับเอาไปขังไว้ในกรง หรือคุกตาราง แม้จะเลี้ยงดูด้วยอาหารการกิน น้ำท่าบริบูรณ์ก็คิดว่าไม่อยากอยู่ในนั้นเป็นแน่

หรือว่าจะมีใครสมัครใจอยู่อย่างนั้นบ้าง คิดว่าไม่น่าจะมี จริงไหม ท่านผู้อ่าน ?

กาผู้มีกรรม

เรื่องนี้เกิดขึ้นในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงมีพระชนม์อยู่เหมือนกัน

มีพระภิกษุที่ปฏิบัติธรรมอยู่ในป่าหลายรูป เมื่อออกพรรษาแล้ว จะพากันเดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่เมืองสาวัตถี ในระหว่างเดินทาง มีชาวบ้านหมู่หนึ่งนิมนต์ให้ฉันภัตตาหาร ในขณะที่พระกำลังนั่งคอยชาวบ้านทำอาหารและคอยเวลาฉันอาหารอยู่นั้น บังเอิญเปลวไฟจากเตาหุงต้มของหญิงคนหนึ่งลุกโชนขึ้นจนถึงหลังคาบ้าน ซึ่งมีเสวียนหญ้าแห้งวางอยู่ ไฟก็ติดที่เสวียนหญ้านั้นพอลุกโชนเต็มที่ก็ลอยขึ้นไปในอากาศ คล้าย ๆ กับตะไลที่จุดตามงานศพ ในขณะที่เสวียนไฟลอยอยู่ในอากาศนั่นเอง เหตุการณ์ที่ไม่น่าจะมีขึ้นก็เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่แปลกประหลาด คือมีกาตัวหนึ่งบินมาทางอากาศที่ว่าง ทางไปก็มากมาย จำเพาะจะต้องสอดศีรษะเข้าไปในเสวียนหญ้าที่กำลังไหม้อยู่พอดีก็เป็นเหตุให้ถูกไฟคลอกตกลงมาตายต่อหน้าต่อตา ทั้งประชาชนและพระภิกษุในที่นั้นยังความคิดต่าง ๆ นานาให้เกิดขึ้นแก่ทุกคน

ประชาชนส่วนมากพบเรื่องราวที่แปลกประหลาดไม่รู้จะถามใคร ก็ลืมเลือนหายไป แต่พระภิกษุเหล่านั้นท่านคิดว่าเป็นเรื่องที่น่าแปลกประหลาด นอกจากพระพุทธเจ้า คงไม่มีใครรู้กรรมของกาตัวนี้ได้ จึงจำเรื่องราวไปทูลถามพระพุทธเจ้าต่อไป

พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ว่า กาตัวนั้นมีกรรมเก่าที่ยังใช้กรรมไม่หมด กาตัวนั้นจะต้องตายด้วยอาการอย่างนี้ถึง ๗ อัตภาพ จะเกิดเป็นอะไรก็จะต้องตายในลักษณะอย่างนี้ทุกชาติ จนครบ ๗ ชาติจึงจะหมดกรรม

ในศาสนาของพระกัสสปะสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ ศาสนาก่อนศาสนาของตถาคตนี้ กาตัวนี้เกิดเป็นชาวนามีอาชีพเป็นชาวนาประจำ จำเป็นต้องไถนาด้วย

ไถเทียมด้วยโค วันหนึ่งขณะที่เขาฝึกโคตัวใหม่เพื่อจะใช้งานต่อไป เจ้าโคตัวนี้มันจะขี้เกียจหรือป่วย หรือกำลังลากไถไม่ไหวก็ไม่ทราบได้ พอชาวนาฝึกให้มันเดินไปได้หน่อยหนึ่ง มันก็คุกเข่าไม่ดึงไถต่อไป ชาวนาก็เอาเชือกฟาด มันก็ลุกขึ้นดึงไถไปได้อีกไม่มากนัก ก็คุกเข่าทำท่าจะไปไม่ไหวอีก เป็นอย่างนี้หลายหนและหลายวัน จนชาวนาอดกลั้นความโกรธไว้ไม่ได้ จึงได้ไปมัดเอาฟางข้าวมามัดหนึ่ง แล้วก็เอาเชือกผูกมัดฟางข้าวนั้นกับตัวโค แล้วก็จุดไฟให้ลุกโชน โดยพูดว่า มึงอยากนอนมากนักคราวนี้นอนให้สบาย กว่าควายจะตายต้องดิ้นทุรนทุรายอยู่พักใหญ่ แล้วก็ตายสมความตั้งใจของชาวนา

พระพุทธเจ้าทรงตรัสเสริมท้ายมีใจความว่า ผู้ที่มีความโกรธแค้นเป็นเจ้าเรือน หรือมีความโกรธติดแน่นเป็นสันดานเสียแล้ว ละได้ยาก เวลาโกรธแค้นผู้ใดหรือสิ่งอะไรขึ้นมา ดับหรือระงับได้ยาก บางคนโกรธคนแล้วทำลายข้าวของราคาแพง ๆ ทั้ง ๆ ที่ของสิ่งนั้นตนรักและหวงแหนมาก บางคนโกรธผู้อื่นมาพาลดุด่าหรือทำร้ายบุตรภรรยา หรือบริวารในบ้านของตน บางคนถึงกับทำร้ายลูกเมียจนเสียชีวิตก็มี แล้วก็ไปเสียใจในคุกตารางบ้าง ไปเสียใจอยู่กับบุรุษของพระยายมราชบ้าง ทั้งนี้ก็เพราะอารมณ์วู่วามของตนนั่นเอง บางคนร้ายมาก โกรธแค้นฆ่าภรรยาบุตรธิดาแล้วก็ฆ่าตัวตายตามไปอีก บางคนฆ่าล้างแค้นทั้งครอบครัวก็มี บางคนโกรธจัด ทำอะไรเขาไม่ได้จุดไฟหรือขว้างปาระเบิดเผาบ้านของเขาเสียเลยก็มี อาการอย่างนี้เป็นอาการของคนที่ระงับยับยั้งความโกรธไว้ไม่อยู่ เรียกว่าเป็นทาสของความโกรธ ยกให้ความโกรธเป็นเจ้านายจนตัวเองต้องได้รับทุกข์ทรมาน ในปัจจุบันบ้าง ในอนาคตคือชาติต่อ ๆ ไปบ้าง รับทุกข์ในปัจจุบันชาตินั้นไม่นานเท่าไรก็ตายไปตามอายุขัย แต่การทนทุกข์ทรมานในนรกมันทุกข์ทรมานที่หมดอิสรภาพ นานแสนนาน บางคนเป็นกัปเป็นกัลป์ จึงน่าจะศึกษาวิธีระงับยับยั้งความโกรธกันไว้บ้าง

วิธีระงับยับยั้งความโกรธ เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาพูดกันนานหน่อย และก็มีหลายวิธี บางวิธีก็ง่าย บางวิธีก็ยาก ต้องใช้เวลาศึกษาหน่อย ตอนนี้ขอแนะให้พยายามสร้างสติสัมปชัญญะ ให้เกิดประจำตัวไว้เสมอพยายามคิดก่อนทำ คิดก่อนพูด พิจารณาว่าดีหรือไม่ดี ผลได้ผลเสีย อย่างไหนจะมากกว่ากัน โบราณสอนให้นับหนึ่ง.....ถึงสิบ แต่บางคนบอกว่านับจนถึงร้อยมันยังไม่หายโกรธเลยก็ไม่รู้จะว่าอย่างไร เรื่องความโกรธเกิดง่ายหายยาก บางคนข้ามภพข้ามชาติเลยก็ยังมี ถ้ายังตัดความโกรธไม่ขาด แม้จะบอกญาติโยมว่าฉันเป็นพระอรหันต์แล้วนะญาติโยมอย่าไปเชื่อ ต้องอย่างที่พระพุทธเจ้าถูกคนตามด่าแล้วไม่โกรธนั่นแหละใช้ได้ ฯ

ปลาทองปากเหม็น

เรื่องนี้เกิดขึ้นสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงมีพระชนม์อยู่

ครั้งหนึ่ง พวกชาวประมงทอดแหทอดอวนในแม่น้ำอจิรวดี ได้จับปลาประหลาดได้ตัวหนึ่ง เป็นปลาตัวใหญ่ มีสีเกล็ดเป็นสีทองทั้งตัว ยังไม่ตายจึงช่วยกันยกใส่เรือนำไปถวายพระเจ้าปเสนทิโกศล เจ้าเมืองสาวัตถี พอพระราชาได้ทอดพระเนตรเห็นก็คิดว่าปลาตัวนี้ต้องมีเหตุที่น่าอัศจรรย์แน่นอน จึงให้คนพวกนั้นช่วยกันหามเรือไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เพื่อให้ทรงพยากรณ์กรรมเก่าของปลา ว่าเพราะเหตุไร สีเกล็ดจึงมีสีสวยเหมือนกับทองไปทั้งตัว (ถ้าปัจจุบันนี้คงไม่น่าแปลกอะไร เพราะมีผู้เพาะพันธุ์ขายกันมากมาย แต่ว่าเป็นปลาตัวเล็กเท่านั้นเอง)

พระพุทธเจ้าต้องการจะประกาศให้ประชาชนที่มาอยู่ในที่นั้นทราบเรื่องราวโดยละเอียด จึงตรัสถามปลานั้นว่าเธอเคยเป็นกปิละภิกษุมิใช่หรือ ? ปลาก็ตอบเป็นภาษามนุษย์ ยอมรับว่าเคยเป็นพระภิกษุชื่อกปิละในศาสนาของพระกัสสปะได้เล่าเรียนจนจบพระไตรปิฎก เป็นนักเทศน์มีชื่อเสียงโด่งดังมาก พระพุทธเจ้าตรัสถามว่า แล้วเป็นเพราะเหตุไรจึงต้องมาเกิดเป็นปลาเล่า ?

ปลากปิละทูลว่า หม่อมฉันบวชเป็นพระภิกษุ แม้จะเรียนจบพระไตรปิฎกแสดงธรรมได้ไพเราะ เป็นที่ชอบใจของพุทธศาสนิกชนในสมัยนั้นก็จริง แต่หม่อมฉันหลงตัว ลืมตัวหลงผิดคิดว่าตัวประเสริฐเลิศไม่มีใครสู้ได้ จึงมักแสดงธรรมนอกคำสอนของพระพุทธเจ้า แสดงธรรมตามที่ตนคิด และเข้าใจเอาเองคือไม่รู้แล้วยังอวดฉลาด แม้จะมีพระภิกษุที่เคร่งครัดและรู้จริงตักเตือนก็ไม่ยอมเชื่อและกลับขู่ตะคอกว่าเขาโง่เสียอีก จนในที่สุดก็ไม่มีพระภิกษุรูปใดกล้าตักเตือนข้าพระองค์ ปล่อยไปตามยถากรรม ข้าพระองค์เมื่อถูกทอดทิ้ง

อย่างนั้นก็ได้ใจใหญ่ จึงนึกอยากจะเทศน์อะไรก็เทศน์ไป อยากจะทำอะไรก็ทำไป เอาใจผู้ฟังเป็นใหญ่ เพราะได้ลาภสักการะมากดี เมื่อมรณภาพแล้ว ต้องไปตกนรกทนทุกข์ทรมานอยู่หนึ่งพุทธันดร คือจากสิ้นศาสนาพระพุทธกัสสปะจนถึงศาสนานี้ นี่ข้าพระองค์ก็เพิ่งพ้นจากนรกมาเกิดเป็นปลานี้แหละพระเจ้าข้า

ตลอดเวลาที่ปลากปิละพูดเป็นภาษามนุษย์ เล่าเรื่องในอดีตของตนถวายพระพุทธเจ้า กลิ่นปากกลิ่นลมที่ออกจากปากของปลากปิละ ช่างเหม็นเน่าเหมือนกับกลิ่นส้วมแตก ฟุ้งตลบอบอวลไปทั่วสถานที่บริเวณนั้นทำให้ประชาชนแทบจะทนไม่ไหว แต่เพราะอยากจะรู้ อยากจะฟังเรื่องที่แปลกประหลาด จึงจำต้องอยู่ทนเหม็นเอาหน่อย

พระพุทธเจ้าตรัสถามต่อไปว่า พระภิกษุที่ชื่อว่าโสธนะพี่ชายของเธอไปเกิดในที่ไหนเล่า ปลากปิละตอบว่า ท่านบรรลุพระอรหันต์นิพพานแล้ว พระพุทธเจ้าจึงตรัสถามต่อไปว่า แล้วนางตาปนามารดาของเธอ และนางสาธนีน้องสาวของเธอ ไปเกิดที่ไหนเล่า ปลากปิละทูลว่า เขาทั้งสองช่วยกันเป็นกำลังด่าว่าพระภิกษุแทนข้าพระองค์ ตอนนี้ยังเกิดอยู่ในนรกเลยพระเจ้าข้า พระพุทธเจ้าตรัสถามต่อไปว่า แล้วเธอล่ะ จะไปที่ไหนต่อ ปลากปิละได้ฟังทูลว่าจะต้องกลับไปเกิดในนรกต่อพระเจ้าข้า คิดน้อยใจในวาสนาของตน ที่มีโอกาสเกิดพบพระพุทธเจ้า ได้บวชเป็นพระภิกษุตั้ง ๒ หมื่นปี เรียนจบพระไตรปิฎกยังเอาตัวไม่รอด ตายแล้วยังต้องไปตกนรก มาบัดนี้ได้มาพบพระพุทธเจ้าอีกองค์หนึ่ง ในร่างของสัตว์ดิรัจฉาน ก็ไม่สามารถจะเอาดีได้ นึกน้อยใจสุดขีดจึงยกศีรษะของตนขึ้นแล้วฟาดลงกับพื้นเรือ ตายไปเกิดในนรกต่อไป ยังความสลดหดหู่จิตใจแก่ประชาชนในที่นั้นเป็นอย่างมาก

พระเจ้าปเสนทิโกศลทูลถามว่า เหตุไรปลาตัวนี้จึงมีสีเกล็ดเป็นทอง สวยงามเหมือนกับทองคำ และเพราะเหตุไรปลาตัวนี้ จึงมีกลิ่นปากเหม็นร้ายกาจมาก

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ที่มีสีเกล็ดเป็นสีทอง เพราะอานิสงส์ที่บวชและเรียนจบพระไตรปิฎก ทรงพระศาสนาไว้ได้ แต่ที่มีกลิ่นปากเหม็นมากนั้น เป็นเพราะได้ดุด่าว่าขู่ตะคอกพระภิกษุที่ตักเตือนตนด้วยความหวังดี หาว่าเขาเป็นคนโง่เง่า และใช้คำหยาบในการพูดจากับพระภิกษุที่มีศีลอีกมากมาย กลิ่นปากของเธอจึงเหม็นมาก

ประชาชนรวมทั้งพุทธบริษัทได้ฟังแล้วก็สลดจิต คิดในใจว่า แม้รูปร่างจะสวยงามอย่างไร แต่ถ้าขาดความดีก็หมดราคา ตรงกันข้าม แม้รูปร่างหน้าตาจะไม่ดี แต่มีคุณสมบัติดี ก็ยังเป็นที่นิยมยกย่องของคนดีได้เหมือนกัน

เรื่องนี้คงจะมีข้อให้คิดบ้างว่า ผู้มีความรู้ดี แต่หลงผิด คิดผิด ทำผิด ก็เป็นพิษแก่ตัวได้เหมือนกัน

บุญไม่ช่วย

เรื่องนี้เป็นนิทานคติเก่า ๆ จำเขามานานแล้ว เห็นว่าพอประยุกต์เข้ากับเรื่องของกรรมให้ผลได้จึงนำเอามาเล่าสู่กันฟัง

มีสามีภรรยาคู่หนึ่ง เป็นคนยากจนมาก ตอนแรกก็มีอาชีพทำนา เป็นคนขยันทำงานทั้งคู่ แต่ไม่ร่ำรวย เพียงพอกินพอใช้ไปเดือนหนึ่ง ปีหนึ่ง อยู่ต่อมาสามีเกิดป่วยไข้จะต้องใช้เงินรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมากหน่อย ก็ต้องไปกู้เงินเขามารักษาพยาบาลจนหาย แล้วก็ทำงานต่อ ทางฝ่ายสามีคิดเห็นอยู่ว่า ที่ชาตินี้เราต้องยากจนข้นแค้นแทบจะไม่พอกิน ทั้ง ๆ ที่เราก็ทำงานแทบทั้งวัน อาจจะเป็นเพราะในชาติก่อนเราไม่ได้บริจาคทานไว้ก็ได้ ดูคนอื่นเขาไม่ต้องเหนื่อยยากเหมือนกับเรา เขายังเป็นอยู่กันอย่างสบาย ส่วนเราได้เงินมาก็ต้องใช้หนี้เขาหมดไม่ได้รับความสุขจากเงินเท่าไร ตั้งแต่นั้นมา พอเขามีเงินเขาจะหาเหตุทำบุญโดยตักบาตรแก่พระบ้าง ทำบุญอย่างอื่น ๆ บ้าง จนภรรยาไม่พอใจเพราะภรรยาไม่เชื่อเรื่องของบุญ เพราะเห็นคนอื่นทำบุญกันเป็นหมื่นเป็นแสนเป็นล้านก็ไม่เห็นเขาได้อะไร แม้สามีของตนทำบุญตั้งหลายครั้งหลายหนแล้ว ก็ไม่เห็นได้ดิบได้ดีกว่าเดิมขึ้นมาสักอย่าง ทุกอย่างเหมือนเดิม สู้เก็บเอาไว้ใช้เองดีกว่าจึงต่อว่าและห้ามสามีไม่ให้ทำบุญอยู่บ่อย ๆ แต่สามีก็ไม่เถียงแต่ก็ไม่ทำตามคำห้าม มีเงินมีโอกาสเมื่อใดเป็นต้องทำบุญให้ได้

ต่อมาครอบครัวนั้นจนมากขึ้นทุกที สามีก็ป่วยไข้ร่างกายไม่แข็งแรงทำงานหาเงินไม่ได้ จึงขอร้องให้ภรรยาไปเป็นลูกจ้างคนมีเงิน แล้วส่งเงินมารักษาอาการป่วยของตน ภรรยาก็รักสามีมาก ก็ยินยอมแต่ต้องตกลงกันก่อนว่าถ้าส่งเงินมาแล้วจะต้องเอาเงินไปรักษาตัวหรือซื้ออาหารกินเอง ห้ามเอาเงินไปทำบุญเด็ดขาด สามีก็ไม่พูดอะไร เป็นอันว่าภรรยาไปรับจ้าง ได้เงินส่งมาให้

สามีใช้รักษาตัว สามีก็เอาเงินรักษาตัวบ้าง และก็แบ่งเอาไปซื้ออาหารใส่บาตรพระบ้าง มีใครมาเรี่ยไรก็บริจาคทำบุญกะเขาไปบ้าง ภรรยารู้เข้าก็โกรธจัด ไม่ส่งเงินมาให้สักชั่วระยะหนึ่งได้

ตอนนี้สามีต้องออกเที่ยวขอทานอาหารชาวบ้านที่เขามีเมตตากินประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ แกไปของแกเรื่อย ๆ ไม่มีจุดหมาย ค่ำมืดที่ไหนก็นอนที่นั่น ตื่นขึ้นก็เที่ยวขอเศษอาหารจากผู้ที่มีเมตตาประทังชีวิตไป จนวันหนึ่งหลังจากที่ขอทานอาหารได้แล้ว ก็ไปนั่งกินที่โคนต้นไม้ต้นหนึ่ง กินเสร็จแล้วก็นอนหลับไป

ชายผู้นี้มีทั้งความดีความชั่วรวมกัน ในอดีตเป็นคนขี้เหนียวและเคยทำความชั่วไว้หลายอย่าง จำจะต้องรับผลของกรรมชั่วไปเรื่อย ๆ แต่บังเอิญในชาตินี้ แกเกิดได้สำนึกคิดว่าเป็นผลของบาปกรรมเก่า แกจึงตั้งหน้าตั้งตาทำความดี ชีวิตปัจจุบันจะเป็นอย่างไรไม่สนใจ จนคนทั้งหลายเห็นแล้วก็สงสาร และก็เห็นว่าแกเป็นคนดี ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ใคร ไม่ลักขโมยของใคร ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตใคร ไม่ใส่ใจเรื่องกามารมณ์ ไม่หลอกลวงใคร เกือบจะเรียกว่ามีศีล แต่เป็นศีลที่ไม่ได้สมาทานจากผู้มีศีลเท่านั้นเอง

ด้วยความดีใหม่ในปัจจุบันชาติ กับชั่วเก่าในอดีตชาติมันมาปะปนกันอย่างนี้ จึงร้อนถึงเทวาอารักษ์ต้องประชุมปรึกษากัน ถ้าขืนปล่อยให้ชายผู้นี้รับกรรมเก่าไปเรื่อย ๆ จะทำให้คนทั้งหลายเข้าใจว่าทำดีแล้วไม่ได้ดี จึงตกลงกันให้ชายผู้นี้ได้รับผลกรรมชั่วในอดีตชาติต่อกันในชาติเดียวกันเลย โดยในวันที่แกหลับนั้นแหละ มีฝนตกพรำและฟ้าก็ผ่าชายผู้นั้นตาย ซ้ำร้ายยังมีเสือโผล่จากป่ามาลากเอาตัวไปกินอีก เหลือไว้แต่ศีรษะ ข่าวอันนี้ระบือไปทั่วเมือง โดยบอกลักษณะของชายอย่างถี่ถ้วน ภรรยาได้ฟังก็ชักสงสัยว่าจะเป็นสามีของตน จึงไปตามหาศพ พบแต่ศีรษะ จำได้ว่าเป็นศีรษะสามีของตน นางเสียใจร้องไห้

คร่ำครวญอยู่เป็นเวลานาน ทั้งแค้นใจที่สามีไม่เชื่อตน เอาเงินที่ตนให้มาทำบุญหมด จึงอดอยากและมาตายอย่างนี้ นางจึงกัดนิ้วให้เลือดออกแล้วเขียนที่หน้าผากว่า**บุญไม่ช่วย** แล้วขุดดินกลบศีรษะของสามีไว้

ต่อมาไม่กี่เดือนมีข่าวจากราชสำนักว่า พระมเหสีประสูติพระโอรสแปลกมีข้อความที่หน้าผากว่าบุญไม่ช่วยและร้องไห้ตลอดเวลา พระราชาจึงให้ป่าวประกาศหาผู้ที่สามารถทำให้โอรสหยุดร้องไห้ได้ จะประทานรางวัลอย่างงาม ข่าวระบือจนรู้ไปถึงภรรยา ว่าโอรสมีลักษณะอย่างนั้น ๆ มีอักษรว่าอย่างนั้น ๆ ทำให้นางนึกขึ้นได้ว่าตนเขียนข้อความไว้ที่หน้าผากสามี มีข้อความเหมือนกัน หรือว่าสามีของเรามาเกิดเป็นราชโอรสแล้ว จึงรีบเข้าเฝ้าขอดูโอรส พอเห็นตัวอักษรเท่านั้นก็จำได้ว่าเป็นลายมือของตนเอง จึงดีใจว่าทีแรกเราเข้าใจว่าบุญไม่ช่วย ตอนนี้บุญช่วยให้สามีของเรามาเกิดเป็นราชโอรสแล้ว นางจึงขออนุญาตเอามือเปล่า ๆ ลบตัวอักษรสีแดงที่หน้าผากโอรส ก็หลุดออกโดยง่ายดาย ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนใช้อะไรลบก็ไม่ออก และที่น่าอัศจรรย์ยิ่งกว่านั้นก็คือ พอนางอุ้มทารกมาวางบนตักเท่านั้น ทารกหยุดร้องไห้ทันที เหมือนลูกถูกกอดไว้ที่อกฉะนั้น

พระราชาเห็นเหตุการณ์เป็นอย่างนั้น จึงสั่งให้มอบรางวัลแก่นางอย่างมากมายแต่นางไม่ยอมรับ และว่าถ้าจะเมตตาหม่อมฉัน ก็ขอให้หม่อมฉันได้รับหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโอรส จนกว่าจะเจริญวัยก็แล้วกัน ซึ่งพระราชาก็ทรงอนุญาตให้ด้วยความยินดี ตั้งแต่นั้น ทั้งภรรยาและโอรสก็อยู่ดีมีความสุข อยู่ในรั้วในวังจนตลอดชีวิต

เรื่องนี้ไม่ใช่นิทานไทย เป็นนิทานต่างชาติ เห็นว่ามีข้อที่น่าคิดอยู่หลายอย่าง จึงนำมาเล่าให้ฟัง

ต้นไม้ยืนต้นบางอย่าง กว่ามันจะโตใหญ่ให้ผลแก่ผู้ปลูกก็ต้องใช้เวลา

นานเป็นเดือน เป็นปี บางอย่างตั้งหลายปี สิ่งเหล่านี้พวกเราเห็น ๆ กันอยู่และยอมรับว่าเป็นความจริง ดังนั้นกรรมที่คนเราทำลงไปแล้ว จะเป็นกรรมดีก็ตาม กรรมชั่วก็ตาม กรรมหนักก็ตาม กรรมเบาก็ตาม กรรมเก่าก็ตาม กรรมใหม่ก็ตาม ก็น่าจะให้ผลเหมือน ๆ กับต้นไม้นั้นแหละ สำหรับกรรมยังมีความพิสดารมากกว่าต้นไม้หลายร้อยเท่า

บางคน พอถึงวันหวยออก ชอบไปทำบุญกับพระอาจารย์ที่ตนนับถือและคอยจับผิดคำพูดบ้าง กิริยาอาการของท่านบ้าง แล้วก็มาตีเป็นเลขหวยซื้อสลากของรัฐบาลบ้าง สลากที่เรียกกันว่าใต้ดินบ้าง บางคนถูกก็ว่าอาจารย์ใบ้หวยแม่นจัง บุญกุศลให้ผลทันตาเห็นเลย บางคนไม่ถูก ซ้ำยังซื้อไปมากเสียด้วย บอกว่าซวยจัง อาจารย์บอกหวยไม่แม่นเลย บุญกุศลก็ไม่เห็นช่วยเลยท่านเหล่านี้ ถ้าได้อ่านบทความนี้แล้ว ก็คงได้คิดบ้างคงไม่งมงายกันจนเกินไปหรือคงไม่ด่าว่าหลวงพ่อจนกลายเป็นบาปกรรมไป

พระอรหันต์ตาบอด

เรื่องเกิดขึ้นในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงมีพระชนม์อยู่

มีพี่น้องชายลูกพ่อค้าสิ่งของ ๒ คน ใช้เกวียนขนสิ่งที่จะขายจนเต็มแล้วนำไปขายยังเมืองต่าง ๆ พอสินค้าหมดก็ซื้อสินค้าในท้องถิ่นนั้นไปขายในประเทศอื่นต่อไปอีก ประกอบอาชีพอย่างนี้มาหลายปี จนพี่มีอายุมากกว่าหน่อย คนน้องยังเป็นหนุ่มอยู่ คราวหนึ่งจอดเกวียนขายสินค้าอยู่ใกล้วัดพระเชตวัน เมืองสาวัตถี ซึ่งเป็นสถานที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ในตอนเย็น ๆ จะมีผู้คนเป็นจำนวนมากถือดอกไม้ธูปเทียนของหอมเดินไปวัดพระเชตวันเป็นกลุ่ม ๆ ท่าทางพวกเขาสดชื่นแจ่มใสทุกคน คนพี่เกิดความสงสัยเข้าไปถามได้ความว่าพวกเขาจะไปฟังพระพุทธเจ้าเทศน์ในตอนเย็นทุกวัน จึงเกิดศรัทธาอยากจะไปฟังเทศน์กับเขาบ้าง ได้บอกน้องให้รักษาเกวียนและสิ่งของให้ดี ตนฟังเทศน์แล้วจะกลับมา ได้ไปยืนฟังเทศน์อยู่ท้าย ๆ

วันนี้ พระพุทธเจ้าทรงตรวจอุปนิสัยของผู้ฟังแล้วเทศน์เรื่อง **อนุบุพพีกถา** และอริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นเทศนาที่ฟังง่ายแต่ได้สาระมากที่สุด มีพุทธศาสนิกชนบรรลุมรรคผล เพราะฟังพระธรรมเทศนากัณฑ์นี้มากที่สุด

เนื้อหาสาระในพระธรรมเทศนากัณฑ์นี้มีความย่อว่า

ขั้นที่หนึ่ง แสดงความจำเป็นของการให้ ว่าคนอยู่ด้วยกันจะต้องมีการให้ช่วยเหลือกัน เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ให้แก่ลูกครูอาจารย์ให้แก่ศิษย์ ญาติให้แก่ญาติ คนไม่รู้จักกันเห็นใจกัน ให้ทั้งวัตถุและอภัยกัน

ขั้นที่สอง แสดงเรื่องศีล คือทุกคนมีนิสัยชอบอยู่อย่างปกติ ไม่ชอบให้ผู้ใดมาล่วงสิทธิอะไรของตน ทั้งในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งในด้านทรัพย์สิน

สมบัติ ทั้งในด้านสามีภรรยา ทั้งในด้านความจริงและสิ่งมึนเมาทั้งหลาย ดังนั้น ผู้ที่อยู่อย่างปกติไม่ล่วงเกินข้อที่กล่าวมาแล้วนี่แหละเรียกว่าเป็นผู้รักษาศีล และศีลนี้แหละรากฐานของความดีทั้งอย่างต่ำจนถึงอย่างสูงสุด

ขั้นที่สาม แสดงสวรรค์ คือ สถานที่ให้ความสุขทั้งทางด้านกายและจิตใจที่เหนือกว่าความสุขของมนุษย์ เป็นความสุขของใครของมัน ยื้อแย่ง ขโมย ปล้นจี้กันไม่ได้ แม้แต่ขอเขา เขาให้ก็ยังรับเอามาไม่ได้ เรียกว่าเป็นสมบัติส่วนตัว ผู้ที่จะได้ความสุขดังกล่าวนี้ จะต้องให้ทาน จะต้องรักษาศีลมากน้อยตามความสามารถและเจตนา

ขั้นที่สี่ แสดงโทษของการยึดติดในความสุขต่าง ๆ เช่นสุขของมนุษย์บ้าง สุขของเทวดาบ้าง ว่าความสุขเหล่านั้นให้ความสุขก็จริง แต่ให้ความสุขเพียงชั่วระยะหนึ่ง ๆ ในภพในชาติหนึ่ง ๆ เท่านั้น และก็เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ก็ได้ด้วย จึงเป็นความสุขที่ไม่จริงจังอย่างแท้จริง ความสุขที่จริงจังอย่างแท้จริงต้องเป็นความสุขชนิดที่ไม่ต้องเกิด ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บไข้ และไม่ต้องตาย ผู้ที่จะได้ความสุขชนิดนี้ จะต้องมีบารมีมาก ต้องสร้างความดีมาก ต้องมีเวลาบำเพ็ญมาก จึงจำเป็นต้องออกบวช

ขั้นที่ห้า แสดงความดีของการออกบวช เป็นต้นว่า (๑) เป็นตัวของตัวเอง ไม่ตกอยู่ในบังคับของผู้ใด (๒) ไม่ต้องประกอบอาชีพ เลี้ยงชีวิตอาศัยผู้อื่นวันละมื้อเดียว ไม่สะสมสมบัติ (๓) ไม่ต้องกังวลในเรื่องปัจจัย ๔ (๔) ไม่ต้องกลัวโจรขโมย เพราะไม่มีสมบัติที่พวกเขาต้องการ (๕) มีเวลาบำเพ็ญความดีได้ตลอดทั้งวันทั้งคืน (๖) ปล่อยวางใจ ปล่อยวางอารมณ์ ปล่อยวางสิ่งที่เป็นทุกข์ใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนนี้เอาเพียงอนุบุพพีกถาอย่างเดียวก่อนก็แล้วกัน เพราะอริยสัจต้องบรรยายอีกมาก

เมื่อนายมหาปาละตั้งใจฟังจนจบ เกิดความเลื่อมใสอย่างจับจิตใจ พอประชาชนกลับไปหมดแล้ว จึงเข้าไปทูลขอบวช แต่พระพุทธเจ้าให้กลับไปบอกขออนุญาตจากน้องชายเสียก่อน ตนจึงต้องกลับไปขออนุญาตแล้วกลับมาบวชเป็นพระภิกษุ

พออุปสมบทเสร็จก็ทูลถามพระพุทธเจ้าว่า บวชแล้วจะต้องทำอะไรบ้าง พระพุทธเจ้าตรัสบอกงาน ๒ อย่าง

งานอย่างที่ ๑ คือต้องศึกษาเล่าเรียนเรื่องศีล เรื่องสมาธิ และเรื่องปัญญา ให้เข้าใจและแตกฉานจนสามารถนำไปปฏิบัติเองก็ได้ นำไปอบรมชี้แจงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามก็ได้อย่างถูกต้อง **งานนี้เรียกว่า คันถธุระ**

งานอย่างที่ ๒ คือการลงมือปฏิบัติตามหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งมักเรียกกันว่า เจริญสมถกรรมฐานบ้าง เจริญวิปัสสนากรรมฐานบ้าง บำเพ็ญจิตภาวนาบ้าง นั่งทำสมาธิบ้าง นั่งทำใจให้สงบบ้าง ซึ่งล้วนมีจุดประสงค์ หรือจุดหมายปลายทางอย่างเดียวกัน คือเบื้องต้นฝึกจิตจนเกิดเอกัคคตารมณ์ คือ มีอารมณ์อย่างเดียวเรียกว่าไม่ฟุ้งซ่าน อยู่ได้นานตามที่ตนต้องการ ขั้นต่อไปพิจารณาสังขารให้เห็นสภาพความจริงที่มันเป็นของจริง ไม่ใช่ของสมมุติ หรือของปลอม ๆ อย่างที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้ จนสามารถเกิดวิปัสสนาขึ้นมาเอง **เรียกว่าวิปัสสนาธุระ**

พระมหาปาละภิกษุใหม่ทูลว่า ตอนนี้อายุมากแล้ว คงเรียนคันถธุระไม่ได้ดี จะขอเรียนวิปัสสนาธุระขอให้พระพุทธเจ้าตรัสแนะวิธีการปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนถึงขั้นสุดท้าย แล้วทูลลาไปปฏิบัติในป่า ได้พระภิกษุที่จะร่วมไปด้วย ๖๐ รูป

ทั้งหมดไปปฏิบัติอยู่ในป่า ซึ่งได้ญาติโยมแถวนั้นอุปถัมภ์ในเรื่องอาหารและถวายยารักษาโรค

ในวันเข้าพรรษา ท่านประชุมตั้งกฎกติกากันว่า

๑. ทุกรูปต้องแยกกันอยู่ ห้ามอยู่รวมกัน ๒ รูปเป็นอันขาด

๒. ในตอนเช้า และตอนเย็น จึงค่อยมารวมกันฉันและฟังโอวาทของประธานสงฆ์

๓. เวลาพระรูปใดป่วยไข้ ให้มาเคาะระฆังที่โรงฉัน พระทั้งหลายจะมาช่วยกันรักษาพยาบาล

สำหรับพระมหาปาละประธานสงฆ์ ท่านอธิษฐานเนสัชชิกังคธุดงค์ คือจะใช้อิริยาบถเพียง ๓ อย่าง ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่งเท่านั้น เว้นการนอนตลอดทั้งไตรมาส จุดประสงค์ต้องการให้บรรลุอริยธรรมได้เร็ว

พอเดือนที่หนึ่งผ่านไป เข้าเดือนที่สอง นัยน์ตาของท่านแฉะและแดง เพราะไม่ได้นอนหลับนั่นเอง พอเดือนที่สอง หมอประจำหมู่บ้านได้ถวายยาหยอดตา แต่ต้องให้นอนหยอด นั่งหยอดไม่ได้ ท่านก็ไม่ทำตามเพราะตั้งใจไว้แล้วว่าจะไม่นอน จึงนั่งหยอดตา หยอดกี่ครั้งกี่หนก็ไม่หาย กลับกำเริบมากขึ้น จนหมอบอกเลิกรักษา พอใกล้วันออกพรรษา ท่านก็ตาบอดสนิทมองไม่เห็นอะไรเลย พร้อมทั้งได้บรรลุเป็นพระอรหันต์สมกับตั้งใจของท่าน และได้พยายามอบรมสั่งสอนพระภิกษุอีก ๖๐ รูป ตามแนวที่ตนปฏิบัติได้ผลมาแล้ว จนพระภิกษุเหล่านั้นได้บรรลุพระอรหันต์กันทุกรูป พอออกพรรษาแล้ว พระภิกษุทั้ง ๖๐ รูป ก็ขอลาไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เมื่อมีโอกาสได้ทูลถามถึงบุพกรรมของพระมหาปาละว่า ท่านมีบุญมีบารมี มีอุปนิสัยได้บรรลุพระอรหัตผล ซึ่งเป็นคุณอันยอดเยี่ยม เหตุไรจึงตาบอด

พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ว่า ทั้ง ๒ อย่าง เกิดขึ้นเพราะกรรมในอดีตทั้งนั้น คือ :-

ในอดีตชาติ พระมหาปาละเคยเกิดเป็นหมอรักษาโรคตา เป็นหมอที่รักษาโรคตาได้เก่งมาก หยอดยาเพียงครั้งสองครั้งเท่านั้นหายเลย วันหนึ่งได้ไปพบหญิงวัยกลางคนเข้าโดยบังเอิญ เป็นหญิงตามัวตามืด มองไม่ค่อยจะเห็นอะไร จึงถามว่าจะรักษาตาให้จะเอาไหม หญิงผู้นั้นก็ตอบว่าเอา หมอก็แกล้งถามต่อไปว่า ถ้าฉันรักษาตาเธอหายแล้วจะให้อะไรแก่ฉันบ้างล่ะ หญิงนั้นเคยรักษาตามานาน เสียเงินไปมากแล้ว ก็รักษาไม่หาย จึงบอกว่า ถ้าท่านสามารถรักษาตาฉันหายได้จริง ๆ ตัวฉันพร้อมทั้งลูก ๆ พร้อมทั้งสิ่งของที่มีอยู่จะยอมยกให้ท่านหมดเลย จะยอมเป็นทาสของท่านด้วย หมอไม่พูดอะไร กลับไปบ้านประกอบยาขนานหนึ่ง ในวันรุ่งขึ้นก็นำยาไปให้หญิงนั้นหยอด ตนเองก็กลับบ้าน ปรากฏว่าพอหญิงผู้นั้นหยอดตาไปเพียงครั้งเดียวเท่านั้น นัยน์ตาก็มองเห็นได้เหมือนเดิมทุกอย่าง เมื่อหายง่าย ๆ อย่างนี้ ก็ทำให้หญิงนั้นคิดว่า เราได้สัญญากะหมอว่าถ้ารักษาตาหาย ตัวเราพร้อมทั้งลูกทุกคนจะต้องเป็นทาสของเขาคงจะลำบากมาก จึงคิดจะเบี้ยวและหลอกหมอ พอวันรุ่งขึ้นหมอมาถามอาการ นางบอกว่า แย่เลยคุณหมอ เมื่อก่อนปวดเล็กน้อย แต่พอหยอดยาของหมอเข้าไปเท่านั้น มันปวดมากทรมานเหลือเกิน หมอได้ฟังแล้วไม่พูดอะไร คิดในใจว่า หญิงผู้นี้ต้องการโกงค่าจ้างเรา ความจริงเราก็ไม่อยากจะได้อยู่แล้ว แต่พอมาเจอคนเห็นแก่ตัว น้ำใจชั่วอย่างนี้ ก็ไม่น่าสงสาร กลับไปบ้านประกอบยาขนานใหม่เสร็จแล้วก็เอาไปให้หญิงนั้นในวันรุ่งขึ้น บอกว่าถ้ายังไม่หาย ยังปวดอยู่ก็หยอดยาอีกครั้ง พอหยอดยาขนานที่สองเท่านั้นแหละ โลกทั้งโลกมีความมืดอย่างเดียว ไม่มีสีเขียว สีเหลือง สีขาว สีแดงอะไรเลย มีแต่สีดำอย่างเดียว นั่นก็หมายความว่าตาบอดสนิทแล้ว

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ในตอนแรกเจตนาของหมอเป็นกุศลเจตนา คือสงสารเมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์ จึงอยากจะช่วยเหลือ แต่พอตอนหลังเมื่อรู้ว่าหญิงผู้นั้นต้องการหลอกตน ต้องการโกงค่าจ้าง จึงคิดโกรธแค้นและแกล้งจนตาบอดมองไม่เห็น และเป็นเพราะกรรมคือเจตนาดวงหลังนี้เอง ทำให้หมอผู้นั้นแม้มีบารมี มีบุญ ได้มีโอกาสอุปสมบทกับพระพุทธเจ้า เรียนกรรมฐานกับพระพุทธเจ้า และปฏิบัติธรรมจนสามารถบรรลุอนุตรธรรมแล้ว แต่กรรมเก่าก็ยังตามมาให้ผล เป็นพระอรหันต์ตาบอดจนได้

เรื่องอย่างนี้น่าคิดสำหรับนายแพทย์หรือหมอในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก บางโรงพยาบาลต้องถามก่อนรักษาว่ามีเงินมาเท่าไร ถ้ามีเงินน้อยไม่รับไว้รักษา บางโรงพยาบาลยอมรับรักษาไว้เหมือนกัน แต่จ่ายยาชนิดที่มีคุณค่าน้อยรักษากันเป็นเดือน เป็นปี บางรายตั้งหลายปี ก็ยังไม่หายสักที พอมีเงินเปลี่ยนไปรักษาหมอที่ดี ๆ ไม่กี่วันก็หาย

แต่ก็อีกนั่นแหละ คนไข้บางคนก็เห็นแก่ตัวมากเกินไป ก่อนรักษาเป็นโรคร้ายแรง ทีหมอจะต้องใช้ยาราคาแพงก็บอกว่า เอาเลยหมอ เสียเท่าไรไม่ว่าขอให้หายอย่างเดียว แต่พอหมอรักษาหายได้จริง ๆ เปลี่ยนใจเสียแล้ว บางรายหนีหายจากโรงพยาบาลไปเลยก็มี

โบราณท่านจึงพูดคำที่จำได้ดีไว้คำหนึ่งว่าเวลาป่วยไข้เห็นหมอเป็นเทวดาเวลาหายไข้เห็นหมอเหมือน.............(เดาเอาเองเถอะ) เพราะฉะนั้น คุณหมอทั้งหลายก็ต้องทำใจเอาไว้ ๒ อย่างคือ

๑. รักษาคนไข้เพื่อเป็นบุญกุศล เพื่อความไม่มีโรคในสัมปรายภพ

๒. รักษาคนไข้เพื่ออาชีพ ซึ่งก็ต้องอย่าหวังไว้ให้ถึง ๑๐๐ % ก็แล้วกัน

ทำบุญได้บาป

เรื่องนี้ออกจะฟังแล้วอ่านแล้วขัดหูขัดตาท่านผู้อ่านอยู่สักหน่อย ต้องอ่านให้จบ จึงจะรู้ว่าเป็นอย่างไร ที่เป็นทั้งนี้ก็เพราะชาวพุทธศาสนิกชนเรามีความเชื่อมั่นว่า ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ทำบุญต้องได้บุญ ทำบาปต้องได้บาป อย่างหัวข้อบทความนี้ว่า ทำบุญแต่กลับได้บาป รู้สึกจะไม่ถูกลองอ่านดูก่อนก็แล้วกัน

คนบางคนต้องการทำบุญ อยากจะได้บุญ แต่ไม่เข้าใจวิธีทำบุญ ทำผิดบ้างถูกบ้าง ส่วนที่ถูกก็เป็นบุญ ส่วนที่ผิดก็ต้องเป็นบาป หรือไม่ถึงกับเป็นบาปแต่ว่าไม่ได้บุญหรือได้บุญน้อยกว่าได้บาป

ก่อนยกตัวอย่างมาเล่า ขอทำความเข้าใจกันก่อนว่า คำว่า**บุญ** หมายถึงสิ่งที่คนต้องการ ความดีที่คนดีต้องการ เป็นความดีที่มีประโยชน์ เป็นความดีที่อำนวยความสุขทางร่างกายและจิตใจได้ ส่วนคำว่า**บาป** ก็ตรงกันข้าม กล่าวคือความไม่ดีที่แม้แต่คนไม่ดีก็ไม่อยากได้ เป็นสิ่งที่สร้างความทุกข์ทรมานกายและใจเป็นประหนึ่งการลงโทษให้เข็ดหลาบ จดจำไม่ให้กระทำอีก

ตัวอย่างของผู้ที่ทำบุญแล้วได้บาป จะยกเรื่องที่เห็น ๆ กันอยู่บ่อย ๆ เช่น ต้องการจะทำบุญครบรอบวันเกิด ต้องการจะทำบุญแต่งงาน ต้องการจะทำบุญบวชนาค ต้องการจะทำบุญงานศพ หรืองานอะไรก็ได้ที่มีการทำบุญติดอยู่ด้วยเจตนาของผู้ที่จะจัดงานนั้นเป็นกุศลเจตนา แม้แต่ออกการ์ดเชิญก็บอกว่าขอเชิญไปร่วมบุญ ขอเชิญไปร่วมกุศล แต่เวลาทำจริง ๆ ไม่ได้ทำบุญทำกุศลอย่างเดียว เขานิยมเอาการทำบาปเข้ามาร่วมด้วย เช่น ต้องฆ่าหมู ต้องฆ่าวัวต้องฆ่าควาย ต้องฆ่าเป็ดไก่ กุ้งปลาอีกมากมาย และไม่ใช่เพียงเท่านั้น งานบางประเภทต้องมีสุรายาเมาเข้ามาร่วมด้วย ถ้าไม่อย่างนั้นงานก็กร่อย

จริงอยู่การฆ่าสัตว์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานั้น เขาก็อ้างว่าฆ่าเพื่อจะทำบุญนั้นแหละ เช่นทำอาหารถวายพระ ทำอาหารเลี้ยงแขก ทำอาหารเลี้ยงคนงาน แต่ถ้าจะเฉลี่ยหรือทำการหารแบ่งส่วนออกมา มีการทำบุญที่เป็นบุญสักกี่เปอร์เซ็นต์ เลี้ยงพระกี่องค์ และจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องฆ่าสัตว์เหล่านั้นมาทำอาหารเลี้ยงพระ เขาอาจจะมีวิธีที่หลีกเลี่ยงการฆ่าเองได้ โดยไปหาซื้อเนื้อสัตว์ที่ต้องการ ที่คนอื่นเขาฆ่าไว้ขาย โดยไม่ต้องไปสั่งเขาไว้ก่อน ถ้าทำอย่างนี้ก็เป็นบุญ

ส่วนการเลี้ยงสุรายามึนเมากันนั้น ก็ไม่มีความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีขึ้นในงานทำบุญก็ได้ จะจัดกันเมื่อไรก็ได้ จะนัดกันมาก๊งกันตลอดทั้งวันตลอดทั้งคืนก็ย่อมทำได้ ถ้าเอามารวมกับงานทำบุญมันเสียความรู้สึกของคนที่เขาไม่ชอบหรือชอบแต่เขาเลิกได้แล้ว นอกจากนั้นก็ยังเป็นการประจานความเป็นพุทธศาสนิกชนให้ศาสนาอื่นเขาเห็นด้วย เพราะเป็นการทำความไม่ดี ทำกิจที่พระห้ามต่อหน้าพระสงฆ์ ดื่มสุรายาเมาท้าทายกับพระสงฆ์ แล้วจะว่าไม่ใช่เป็นการประจานพุทธศาสนาได้อย่างไร บางคนเมาแล้วชอบไปหาเรื่องท้าทายกับพระเณรอีกยิ่งไปกันใหญ่ งานที่มีการเลี้ยงสุรายามึนเมาทั้งที่เป็นงานบุญเป็นงานมงคล แต่บางทีก็เกิดเรื่องที่เป็นอัปมงคลขึ้น เช่น ทะเลาะกัน ทำร้ายกันฆ่ากันตาย กลายเป็นงานบาปไปเลย งานบุญบางงานแถมงานศพให้ด้วย

มีพระมหาเถระนักปราชญ์ท่านหนึ่ง ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำบุญไว้ ๓ ประการ คือ

๑. ทำบุญเหมือนอาบน้ำผสมน้ำหอม อาบน้ำเสร็จแล้วก็ยังมีกลิ่นหอมติดกายอยู่

๒. ทำบุญเหมือนอาบน้ำผสมน้ำโคลน อาบน้ำเสร็จแล้วก็ยังมีกลิ่นโคลนติดกายอยู่

๓. **ทำบุญเหมือนอาบน้ำสะอาด** อาบน้ำเสร็จแล้ว ร่างกายก็สะอาด ไม่มีกลิ่นอะไรติดอยู่

กิริยาอาการมารยาทในขณะทำบุญก็มีส่วนสำคัญไม่ใช่น้อยทีเดียว บางคนทำบุญแล้วได้ของแถมที่ไม่ดีก็มี โดยที่ผู้ทำบุญนั้นก็ไม่อยากได้ของแถมนั้น แต่ได้มาเองโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ลองอ่านเรื่องต่อไปนี้ดูซิ

พระอรรถกถาจารย์เล่าไว้ในหนังสือมงคลทีปนีว่า

มีลูกสาวของช่างปั้นหม้อดินขายคนหนึ่ง เป็นหญิงใจบุญ มักตักบาตรแก่พระภิกษุที่มารับบาตรในตอนเช้าแทบทุกวัน พอตักบาตรเสร็จแล้วก็ไหว้ด้วยความนอบน้อมเสมอ มีอยู่วันหนึ่ง พระภิกษุรูปหนึ่งมาบิณฑบาตในตอนบ่าย ขณะนั้นนางกำลังขยำดินเพื่อจะปั้นเป็นหม้ออยู่ เห็นพระถือบาตรมายืนอยู่จึงสงสัยและลุกขึ้นด้วยอาการที่ไม่พอใจนักถามว่า ท่านต้องการอะไรอีก เมื่อเช้าก็มารับอาหารไปแล้ว ตอนนี้ต้องการอะไรอีก พระก็บอกว่าต้องการดินเหนียวจะเอาไปปะยาแนวแตกที่กุฏิ หญิงสาวผู้นั้นไม่เข้าใจวินัยของพระว่าไม่ให้พระขุดดินด้วยตนเอง จึงแสดงกิริยาไม่พอใจ พร้อมทั้งพูดว่า ดินก็มีอยู่ทั่วไปขุดเอาเองก็ไม่ได้ต้องมารบกวนคนอื่นเขาอยู่เรื่อย ๆ น่ารำคาญ แล้วก็เดินกระแทกเท้าแสดงกิริยาไม่พอใจ ไปหยิบเอาดินที่ขยำไว้แล้วก้อนหนึ่งเอามาใส่ลงในบาตรโดยแรง ๆ แล้วค้อนพระลงจมูกฟุตฟิตนิดหน่อยแล้วก็จากไป

ความจริงก็ไม่น่าจะมีอะไร พระมาบิณฑบาตดินก็ได้ดินแล้ว นางก็ได้ทำบุญไปตามความต้องการของพระแล้ว แต่เรื่องไม่ยุติเพียงแค่นั้นน่ะซิ พอนางผู้นี้ตายแล้ว ไปเกิดเป็นลูกสาวของครอบครัวยากจนครอบครัวหนึ่ง รูปร่างหน้าตา ปาก คิ้ว คาง มือ เท้าของนางไม่สมประกอบ ไม่เหมือนของคนทั่วไปเขา คือนางมีส่วนที่ไม่ดีอยู่ ๕ อย่าง คือ

๑. **ปากเบี้ยว** เพราะโทษที่บ่นว่าพระ

๒. **จมูกบี้** เพราะลงจมูกแสดงกิริยาไม่พอใจต่อพระ

๓. **ตาเหล่** คือมีตาสูงข้างต่ำข้าง เล็กข้างใหญ่ข้างไม่เท่ากัน เพราะโทษที่ค้อนพระ

๔. **ขาเป๋** เพราะเดินกระทืบเท้าแสดงกิริยาไม่พอใจพระ

๕. **มือแป** เพราะเอาก้อนดินเหนียวทิ้งลงไปในบาตรแรง ๆ

รวมความว่า นางผู้นี้มีส่วนเสียที่ตัวเองและผู้อื่นก็ไม่ชอบอยู่ ๕ อย่าง คือ ปากเบี้ยว จมูกบี้ ตาเหล่ ขาเป๋ มือแป เขาก็เลยตั้งชื่อนางเสียใหม่ว่า **นางปัญจปาปา** หมายถึงนางชั่ว ๕ อย่าง

เรื่องนี้แหละที่ต้องการยกมาเล่าให้ฟังว่า ความจริงหญิงผู้นี้เป็นคนใจบุญแท้ ๆ แต่ไม่เข้าใจบางอย่างจึงทำบุญด้วยกิริยาอาการและคำพูดที่ไม่เหมาะสมกับผู้มีศีล วิบากคือผลที่ออกมาก็เลยเป็นอย่างนั้น

ส่วนวิบากที่ดีคือ การถวายดินเหนียวที่ขยำดีแล้ว แก่พระภิกษุก็อำนวยผลดีแก่นาง คือแม้นางผู้นั้นจะรูปร่างหน้าตาขี้เหร่และพิการ แต่สัมผัสเนื้อสัมผัสผิวหนัง ตลอดจนผิวของร่างกายเธอ เป็นเสมือนสัมผัสทิพย์ คือเนื้อนิ่มอ่อนนุ่ม ผิวหนังเนียนไม่เหนอะหนะ ไม่เย็นชืด เนื้อของเธออุ่นละมุนละไม ผิวพรรณวรรณะแม้จะคล้ำตามประสาลูกคนจน แต่ก็ไม่มีสิวฝ้าหรือแผลเป็นให้เห็นเด่นชัด นี่เป็นผลบุญคือการถวายดินเหนียวที่ขยำไว้ดีแล้ว

ส่วนที่เธอตักบาตรแก่พระแทบทุกเช้านั้นล่ะไม่ให้ผลแก่เธอบ้างเลยหรือ ?

ให้ผลซี ทำดีไม่ให้ผลได้อย่างไร อ่านต่อไปเดี๋ยวก็รู้เอง

พระราชาในเมืองนั้น เป็นพระราชาที่เอาใจใส่ประชาชน มักปลอมตน

เป็นคนธรรมดาไปสืบความเป็นอยู่ทุกข์สุขของประชาชนอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

วันหนึ่งใกล้ค่ำแล้ว ในขณะที่หญิงสาวลูกคนจนวิ่งเล่นไล่จับอยู่กับพวกผู้หญิงด้วยกันอย่างชุลมุนวุ่นวายไม่สนใจว่าจะมีใครผ่านไปที่นั่นบ้าง บังเอิญขณะนั้น พระราชาก็เสด็จไปยังที่นั้นพอดี หญิงผู้นั้นเกิดวิ่งไปชนพระราชาเข้าโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ พอพระราชาได้สัมผัสกับเนื้อนาง ทั้ง ๆ ที่กำลังวิ่งเล่น น่าจะมีเหงื่อไคลไหลย้อย แต่กลับเป็นที่ติดอกติดใจ ทำให้พระราชาเคลิบเคลิ้มหลงใหลในสัมผัสนั้น ติดใจในสัมผัสนั้นอย่างจับจิตใจทีเดียว คล้าย ๆ กับการได้จับอุ้งมือ ฝ่ามือของพวกผู้ดีมีเงินมาก ๆ มักจะอ่อนนุ่ม ฝ่ามืออูม อุ้งมืออ่อนไม่มีเหงื่อสัมผัสแล้วสบายมือ

เมื่อพระราชาหลงใหลติดใจในสัมผัสของนางนั้น ประกอบกับได้เห็นรูปร่างหน้าตาของนางขี้เหร่ไม่น่าดู จะพูดหรือถามอะไรมากไปก็คงไม่เหมาะจึงชวนอำมาตย์กลับพระราชวัง แล้วกระทำเล่ห์เพทุบายบางอย่างเพื่อจะนำเอาตัวนางมาเป็นมเหสี ครั้นจะให้นำมาเฉย ๆ ประชาชนจะลงความเห็นว่าพระราชาวิปริตไปแล้ว คนสวยตั้งมากมายไม่นำมาเป็นพระมเหสี กลับจะเอานางหน้าผีมาเป็นพระราชินี จึงต้องการให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกเหมือนกับตนด้วยจึงให้อำมาตย์สร้างความผิดให้นางแล้วให้ช่วยกันจับเอาตัวนางเข้ามาในพระราชวังพวกอำมาตย์พอได้สัมผัสกับนางเข้าก็มีอาการเหมือนกับที่พระราชาเป็นมาแล้วทุกคน ทุกคนคิดว่าถ้าพระราชาจะปรับนางเป็นเงินสักเท่าไร ตนจะออกให้แล้วรับเอานางไปเป็นภรรยา

เมื่อนำนางเข้าไปเฝ้าแล้ว พระราชาก็ถามความรู้สึกของพวกอำมาตย์ทุกนายว่าเป็นอย่างไร ทุกคนทูลเป็นอย่างเดียวกันหมดว่า สัมผัสผิวกายของนางอ่อนนุ่มละมุนละไม ประหนึ่งสัมผัสทิพย์ พระราชาจึงแจ้งความจริงให้พวก

อำมาตย์ฟัง แล้วอภิเษกนางเป็นพระมเหสี มีความสุขสำราญต่อไป นี่เป็นส่วนที่เป็นบุญให้วิบากอย่างนี้

เรื่องนี้ คงมีข้อคิดอยู่ที่ว่า เวลาตั้งใจจะทำบุญกุศลจะเป็นงานมงคล งานอวมงคลชนิดใดก็ตาม จงพยายามระมัด ระวังกิริยาทางกาย ทางวาจา อย่าให้เสียมารยาท อย่าให้เป็นการลบหลู่ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้ที่เรายกย่องว่าเป็นนาบุญของเรา ถ้ามิฉะนั้นแล้ว ผลที่ตนต้องการจะได้ จะกลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่อยากได้ดังเรื่องที่เล่ามานั้น

บุญช่วยไว้

เรื่องเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล

มีคำโบราณขานว่า

ถ้ายังไม่ถึงคราวตายวายชีวาตม์ ใครพิฆาตเข่นฆ่าไม่อาสัญ

แต่พอถึงคราวตายวายชีวัน ไม่มีใครฆ่าฟันก็ตายเอง.....

เรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้ เป็นเรื่องของคนที่มีทั้งบาปกรรมและบุญกรรม ทำให้ชีวิตของเขาเป็นไปอย่างน่าอัศจรรย์พิสดารไม่น่าเชื่อ

ชายผู้นี้เป็นลูกของหญิงโสเภณี คือผู้หญิงหากินด้วยการขายรสสวาท แก่ผู้ชายที่นิยมชมชอบเรื่องโลกีย์วิสัย พอเกิดได้ไม่กี่ชั่วโมง พ่อแม่รู้ว่าเป็นลูกชายก็สั่งให้คนใช้ เอาผ้าห่อไปทิ้งที่กองขยะนอกตัวเมือง ทั้งนกหมากาสัตว์ต่าง ๆ รุมล้อมจะเข้าไปจิกกิน แต่ก็ไม่มีสัตว์เข้าใกล้ได้สักตัวเดียว จนรุ่งเช้ามีคนไปพบเข้าเห็นเป็นเด็กชายยังไม่ตาย จึงอุ้มเอาไปเลี้ยงไว้ด้วยความสงสาร

ในวันนั้น ท่านเศรษฐีใหญ่ในเมืองโกสัมพีไปยังราชสำนัก เสร็จธุระแล้วกลับมาพบพวกโหราจารย์ จึงถามว่าวันนี้ชะตาราศีของบ้านเมืองจะเป็นอย่างไรบ้าง

พวกโหราจารย์ก็ตอบว่า เหตุการณ์ทั่วไปเป็นปกติแต่ทารกที่เกิดในวันนี้ต่อไปภายหน้าจะได้เป็นเศรษฐีใหญ่ในเมืองนี้

ท่านเศรษฐีนึกไปถึงภรรยาของตนซึ่งกำลังท้องแก่มากแล้ว ก็อยากจะรู้ว่าคลอดวันนี้หรือเปล่า ให้คนไปสืบทราบว่ายังไม่คลอด ถ้าอย่างนั้นลูกเราก็ไม่ได้เป็นเศรษฐี และก็ยังไม่รู้ว่าเป็นชายหรือหญิง จึงใช้คนใช้หญิงคนหนึ่ง มีนามว่ากาลีให้ไปสืบดูว่า ที่บ้านไหนมีเด็กเกิดในวันนี้บ้าง เอาเงินซื้อเอามาเลย ราคาเท่าไรไม่อั้น

นางกาลีไปสืบจนพบผู้ที่นำเด็กไปเลี้ยงและขอซื้อเอามาให้เศรษฐี ท่านเศรษฐีคิดว่า ถ้าลูกของเราเป็นผู้หญิงก็จะให้มันแต่งงานเป็นสามีภรรยากัน เมื่อเด็กคนนี้เป็นมหาเศรษฐี ลูกสาวของเราก็เป็นภรรยามหาเศรษฐี แต่ถ้าลูกของเราเป็นผู้ชาย ก็จำเป็นจะต้องฆ่าเด็กคนนี้เสีย เมื่อไม่มีเด็กคนนี้ลูกของเราก็จะได้เป็นเศรษฐีแทน

ต่อมาไม่กี่วันลูกเศรษฐีเกิดเป็นผู้ชาย ท่านเศรษฐีก็เห็นเป็นเสี้ยนหนามเป็นผู้ขวางประโยชน์ลูกชายตน จำเป็นต้องจำกัดมันเสียตั้งแต่แรก ๆ จึงสั่งให้นางกาลีหญิงรับใช้นำไปเพื่อฆ่าโดยวิธีไม่ผิดและไม่อื้อฉาว หลายครั้ง ถ้าจะลำดับเรื่องราวที่ทารกถูกพยายามที่จะฆ่าให้ตาย ๗ ครั้ง ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ ๑ แม่ซึ่งเป็นโสเภณี ให้คนใช้นำไปทิ้งที่กองทิ้งขยะเพื่อให้สัตว์กัดกิน ก็ไม่ตายรอดอยู่ได้

ครั้งที่ ๒ เศรษฐีให้เอาไปนอนขวางประตูคอกโค เพื่อให้โคเหยียบตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๓ เศรษฐีให้เอาไปนอนขวางทางเกวียนของพวกพ่อค้า เพื่อให้เกวียนทับตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๔ เศรษฐีให้เอาไปทิ้งในป่าช้าผีดิบ เพื่อให้สัตว์กัดกิน จะได้ตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๕ เศรษฐีให้เอาขึ้นไปบนยอดเขาและโยนทิ้งลงมา เพื่อกระทบหินตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๖ เศรษฐีวางแผนให้นายช่างปั้นหม้อฆ่า แล้วโยนเข้าในเตาเผาให้ตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๗ เศรษฐีเขียนหนังสือสั่งให้เพื่อนนอกเมืองฆ่าให้เขานำหนังสือไป ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

และในครั้งที่ ๗ นี้ นอกจากจะไม่ตาย ยังพลอยได้ลูกสาวเศรษฐีบ้านนอกเป็นภรรยาด้วย ตอนนี้ท่านเศรษฐีถึงกับจับไข้หนัก อาการใกล้ตายเต็มที จึงให้คนไปตามเขามา ต้องการประกาศไม่ยกสมบัติให้ แต่พอจริง ๆ เข้ากลับพูดว่าฉันยกสมบัติให้เขา แล้วก็ตาย ชายหนุ่มที่ถูกพยายามฆ่ามาตั้ง ๗ ครั้ง จึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นมหาเศรษฐีแห่งเมืองโกสัมพีตามที่โหราจารย์ทำนายไว้ในตอนแรกแล้ว

เรื่องนี้มีความพิสดารมาก ท่านที่ต้องการทราบเรื่องทั้งหมด ศึกษาจากหนังสือธรรมบทภาคที่ ๒ ได้

ที่นำเรื่องนี้มาเขียนไว้ในหนังสือนี้ เพื่อต้องการชี้ให้เห็นความต่างของกรรมดีและกรรมชั่ว ให้ผลคนละอย่างหน้าที่ของใครก็ของมัน โดยจะตั้งเป็นคำถามและตอบคำถามเพียงย่อ ๆ ดังต่อไปนี้ :-

๑. เศรษฐีใหม่ทำบาปอะไรไว้ จึงถูกพยายามฆ่าตั้ง ๗ หน และเหตุไรจึงไม่ตาย ?

๒. เศรษฐีใหม่ทำบุญอะไรไว้ จึงได้รับตำแหน่งเป็นเศรษฐี โดยไม่ต้องลงทุนอะไรเลย ?

คำตอบปัญหาข้อที่ ๑ เหตุที่เศรษฐีใหม่ถูกพยายามฆ่าให้ตายถึง ๗ ครั้ง แต่ไม่ตาย เป็นเพราะในชาติหนึ่ง เขาเกิดเป็นสุนัขแสนรู้ของผู้ดีมีสกุลคนหนึ่ง มีพระปัจเจกพุทธเจ้ามารับบิณฑบาตที่บ้านทุกวัน เวลาจะกลับท่านก็โยนก้อนอาหารให้สุนัขตัวนั้นวันละ ๑ ก้อน จนสุนัขเกิดความรักความคุ้นเคยด้วยใจจริงในพระปัจเจกนั้น ทุกครั้งที่เจ้านายไปหาพระปัจเจกพุทธเจ้า มันจะวิ่งตามไปด้วย เวลาเจ้านายไม่ว่างจะใช้ให้มันไปนำพาพระมาฉันอาหารที่บ้าน มันเต็มใจทำอย่างดี ในตอนที่ต้องผ่านป่าละเมาะ มันจะเห่าเพื่อไล่สัตว์ร้ายให้

หนีไป เป็นการถวายอารักขาพระไปในตัว มันทำอยู่อย่างนี้เป็น ๓ เดือนเศษ ๆ พอออกพรรษาพระปัจเจกพุทธเจ้าลาเจ้านายของมันไปที่อื่นบ้าง มันเสียใจถึงกับหัวใจสลายตายไปเกิดเป็นเทพบุตรชื่อโฆสกะในชั้นดาวดึงส์ เป็นเทพบุตรอยู่ได้ไม่นาน เพราะบุญไม่มาก จึงจุติคือตายไปเกิดในท้องของหญิงโสเภณีดังที่กล่าวแล้ว

ประเด็นของคำตอบก็คือ การที่เศรษฐีใหม่ถูกพยายามฆ่าถึง ๗ ครั้งไม่ตาย ก็เพราะเป็นผู้พิทักษ์ประจำตัวของพระปัจเจกพุทธเจ้า และมีความรักอย่างจริงใจในพระปัจเจกพุทธเจ้านั้น

คำตอบปัญหาข้อที่ ๒ เหตุที่ได้รับตำแหน่งเศรษฐีเพราะในชาติหนึ่งเขาเกิดเป็นคนยากจน มีภรรยาคนหนึ่ง เมื่อในเมืองนั้นเกิดโรคระบาดจึงพากันหนีไปอยู่เมืองอื่น ตอนนั้นมีลูกอ่อนอยู่แล้ว ต้องคอยผลัดกันอุ้ม การเดินทางทั้งเหน็ดเหนื่อย ทั้งหิวโหยอาหาร แล้วจะต้องมาอุ้มเด็กทารกหนักขึ้นอีกจึงผลัดกันอุ้มไปตามวาระ มีอยู่วาระหนึ่งเป็นวาระของพ่อ แกแสนจะเบื่อและเมื่อยล้าเต็มที จึงบอกให้ภรรยาเดินไปข้างหน้า ตนเดินตามหลัง พอห่างพอสมควรแกก็เอาเด็กอ่อนทิ้งไว้ใต้ต้นไม้ใกล้ทางเดินนั้นแหละ แล้วรีบตามภรรยาไป ถูกภรรยาต่อว่ามากมาย เขาก็ยอมรับผิดทุกอย่าง จึงไม่ต้องทะเลาะกัน ส่วนทารกนั้นก็ตายตั้งแต่ตอนที่พ่อเอาทิ้งไว้แล้ว

และเพราะกรรมที่แกทิ้งลูกอ่อนของแกที่ใต้ต้นไม้ และทารกตายเพราะการถูกทิ้งนั้น เขาจึงต้องถูกทิ้งถูกพยายามฆ่าให้ตายถึง ๗ ครั้ง ในชาติเดียวกันนั้นเอง

เมื่อลูกตายแล้วทั้งสองก็พากันไปรับจ้างอยู่กับตระกูลผู้ที่เขาเกิดเป็นสุนัขอยู่นั้นแหละ ต่อมาเมื่อสามีตายภรรยาก็อาศัยรับจ้างแล้วทำบุญตักบาตรแล้วอุทิศส่วนบุญแก่สามีที่ตายไปทุกวันเป็นประจำ อาจเป็นเพราะบุญกุศล

ส่วนนี้ด้วย เพราะบุญกุศลในส่วนอื่น ๆ อีกประกอบกัน จึงเป็นเหตุให้เขาได้รับตำแหน่งเศรษฐีโดยง่ายดาย

เป็นอย่างไรบ้าง ท่านผู้อ่าน รู้สึกสับสนไปหน่อยไหม ? เพราะเรื่องยาวและไม่ได้อ่านมาก่อน จำได้อย่างไรก็เล่าให้ฟังตามนั้น อาจสับสนบ้าง ต้องขออภัยท่านผู้เป็นปราชญ์ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

จากเรื่องนี้ที่น่าคิดก็มีหลากหลาย เช่น :-

๑. สุนัขภักดีต่อพระ ช่วยพิทักษ์ภัยแก่พระ ยังมีผลถึงขนาดนั้น

๒. ที่เกิดเป็นสุนัข เพราะจิตใกล้ตายไปนึกอยากเป็นสุนัขของท่านผู้ดีคนนั้นเข้า

๓. ภรรยาคู่สร้างคู่สม แม้สามีตายไปแล้วก็ยังไม่ลืมสู้อุตสาห์ทำบุญอุทิศให้ทุกวัน

๔. การทิ้งลูกน้อยที่ยังไม่ตายให้ตายให้ถึงแก่ความตาย ถึงต้องถูกทิ้งเพื่อให้ตายถึง ๗ ครั้ง

๕. ท่านเศรษฐีเดิมพยายามจะฆ่าคนที่ไม่มีความผิด ตนเองจึงต้องได้รับผลกรรมเสียเอง

พุทธพจน์ ประทุษร้ายผู้ที่ไม่ประทุษร้าย ผู้ที่ไม่มีความผิด ผู้ที่ไม่มีทางต่อสู้ ย่อมได้รับผลกรรมชั่ว ๑๐ ประการ

สำนึกของคนบาป

เรื่องเกิดขึ้นสมัยพุทธกาล

คำว่า **คนบาป** หมายถึงคนที่ทำบาปไว้มาก ๆ หรือทำบาปอยู่เป็นประจำ หรือทำบาปเป็นอาชีพ ไม่ได้หมายถึงบาปเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือนาน ๆ จะทำสักครั้ง ไม่ได้หมายอย่างนั้น เหมือนที่เราเรียกกันว่า นักเล่นการพนัน ก็ต้องหมายถึงเล่นการพนันมานานแล้ว หรือมีอาชีพในการเล่นพนัน หรือที่เรียกว่านักเลงสุราก็หมายถึงดื่มกันมาจนขาดไม่ได้ และก็ดื่มกันมานานแล้วจนเลิกไม่ได้หรือคำว่านักกีฬาก็เช่นเดียวกัน ก็ต้องหมายถึงเขาเล่นกีฬามานาน จนมีความชำนาญ หรือกลายเป็นอาชีพแล้ว ดังนี้เป็นต้น

เรื่องที่จะนำมาเล่าต่อไปนี้ ถ้าจะเรียกชื่ออีกอย่างว่า ทำชั่วได้ดี ก็พอจะได้เหมือนกัน เพราะเขาทำความชั่วมาเกือบตลอดชีวิต แต่บั้นปลายชีวิตของเขา เขากลับเอาตัวรอดจากผลของกรรมชั่วนั้นได้

เรื่องของการทำบุญทำบาปเป็นเรื่องที่แปลกและอัศจรรย์อยู่มิใช่น้อย บางคนทำบุญเกือบตลอดชีวิตไปตกนรกเสียนี่ บางคนทำบาปเกือบตลอดชีวิต เวลาตายไปเกิดในสวรรค์สบายเลย จึงทำให้ผู้ที่ศึกษาเรื่องนี้น้อย ยังไม่เข้าใจดีมีความคิดเขวไป

หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนามีว่า... การทำกรรมทั้งดีทั้งชั่วจะมีผลมากน้อยขึ้นอยู่กับเจตนาเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่ง ขึ้นอยู่กับสิ่งหรือบุคคลที่ถูกกระทำอย่างหนึ่ง และการให้ผลของกรรมก่อนหลังนั้น มีหลักอยู่ว่าในขณะที่จิตจะดับ วิญญาณจะออกจากร่างไปนั้น ตอนนั้นจิตยึดกรรมประเภทไหน จะต้องได้รับผลของกรรมประเภทนั้นก่อน ส่วนที่ทำไว้แล้วแต่ไม่ได้นึกในตอนนั้น จะให้ผลในโอกาสต่อไป

ยังมีสิ่งที่ควรเข้าใจอีกอย่างหนึ่งคือ บางคนเห็นการกระทำสิ่งที่ไม่ดีว่าดี เห็นการกระทำสิ่งที่ดีว่าไม่ดี จะเป็นเพราะรู้ผิด เห็นผิด เข้าใจผิด หรือถูกสอนมาอย่างผิด ๆ หรือจำมาผิดก็ตาม เมื่อทำลงไปแล้ว ย่อมให้ผลตามความเป็นจริง แต่มีผลน้อยในด้านเจตนาและความพยายาม เช่นการฆ่าปลาแล้วทำอาหารไปถวายพระ เขาคิดว่าเป็นบุญ ส่วนการฆ่าปลานั้นเขาทำมาจนชินแล้วและไม่มีความรู้สึกว่าเป็นบาปด้วย เพราะไม่โกรธแค้นอะไรกัน ไม่มีความพยายามทำร้ายกัน เป็นแต่คิดว่าจะทำบุญแล้วก็ฆ่าปลาทำอาหารไปทำบุญ เขาคิดว่าเขาทำบุญไม่ได้ทำบาป ถ้าในกรณีอย่างนี้ ผลของการฆ่าปลาก็มีน้อยกว่าผลของการทำบุญ เพราะเจตนาอ่อน ส่วนการทำบุญเป็นเจตนาแรงกล้า นาน ๆ จะได้ทำสักครั้ง เมื่อทำแล้วก็รู้สึกดีใจ ปลื้มใจ อิ่มใจ หากจะต้องมีเหตุตายไปในตอนนั้นเขาจะรับผลของการทำบุญก่อนแน่นอน

จะเล่าตัวอย่างในครั้งพุทธกาลให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง

มีชายหนุ่มร่างใหญ่กำยำล่ำสันคนหนึ่ง ลักษณะเป็นคนแข็งแรงบึกบึน มีนัยน์ตาเหลือกสีเหลือง เป็นคนยากจนที่แสวงหางานทำ จนกระทั่งได้เข้าไปในเมืองหลวง ซึ่งเป็นช่วงที่เจ้าหน้าที่ของหลวงต้องการคนแข็งแรงทำหน้าที่เพชฌฆาต โดยการใช้ดาบฟันคอนักโทษพอดี พอเห็นนายคนนี้ก็พอใจ ได้ถามความสมัครใจ เมื่อรู้ว่าเขาทำได้จึงแต่งตั้งเป็นเพชฌฆาตประจำเมือง นายคนนี้ไม่คิดอย่างอื่นคิดแต่เพียงว่าเขาได้ทำงานแล้วลูกและเมียของเขาคงไม่อดตายแล้ว ส่วนที่ว่าการฆ่าคนจะเป็นบุญหรือเป็นบาปเขาไม่สนใจ จึงได้ยอมรับหน้าที่นี้

จากนั้นมา เขาต้องฆ่าพวกมิจฉาชีพ เช่น โจรบ้าง ขโมยบ้าง ผู้ก่อกวนความสงบของประชาชนบ้าง ผู้กระทำผิดกฎหมายบ้านเมืองอย่างอื่น ๆ บ้าง วันหนึ่ง ๑๐๐ คนบ้าง ๒๐๐-๓๐๐ ถึงวันละ ๕๐๐ คนก็มี ตอนที่ยังเป็นหนุ่มอยู่ เขา

ทำงานนี้ได้อย่างไม่ลำบาก ฟันคอครั้งเดียวศีรษะก็กระเด็นหลุดไป แต่พออายุเขามากขึ้นประกอบกับมีนักโทษเพิ่มจำนวนขึ้น เขาต้องทำงานหนักขึ้น ทั้งเรี่ยวแรงเวลาพักผ่อนการกินการเป็นอยู่ไม่สุขสบาย เขาเริ่มหย่อนสมรรถภาพจนบางครั้งต้องใช้ดาบฟันคอถึง ๒ หรือ ๓ ครั้ง นักโทษจึงจะตาย ทำให้เกิดการทรมาน เขาจึงถูกปลดออกจากตำแหน่งนั้น เพื่อหาผู้อื่นเข้ามาทำหน้าที่แทนต่อไป

ตลอดเวลาที่เขาทำหน้าที่ฆ่านักโทษมาหลายสิบปี เขาไม่มีความสุขกับการได้กินอาหารดี ๆ อาบน้ำแล้วประพรมน้ำหอม หรือนุ่งห่มผ้าใหม่เนื้อดี ๆ ไม่ได้รับการพักผ่อนที่เต็มที่เลย ดังนั้น พอเขาถูกปลดออกจากตำแหน่งจึงสั่งภรรยาให้ซื้อผ้าเนื้อดี ๆ ซื้อน้ำหอมดี ๆ มาเตรียมไว้ วันนี้ตนจะต้องทำตัวให้ต่างจากในวันก่อน ๆ สักครั้ง เป็นการเลิกละจากสิ่งที่ไม่เป็นมงคล และจะทำในสิ่งที่เป็นมงคลต่อไป เมื่อภรรยาจัดเตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว เขาก็อาบน้ำประพรมน้ำหอม นุ่งผ้าใหม่เนื้อดี นั่งเตรียมที่จะรับประทานอาหารอย่างดี

ในขณะนั้นเอง พระสารีบุตรเถระ อัครสาวกฝ่ายขวาของพระพุทธเจ้าออกจากนิโรธสมาบัติ พิจารณาหาที่ไปโปรดสัตว์ เพื่อสงเคราะห์บุคคลที่สมควรได้รับการสงเคราะห์ตามวิสัยของพระอรหันต์ทั่วไป ก็ได้พิจารณารู้เห็นเหตุการณ์นั้นโดยตลอด ต้องการจะสงเคราะห์อดีตเพชฌฆาต และทราบว่าเขาจะมีศรัทธา สำนึกบาปที่ตนได้ทำมาจะได้ประโยชน์แก่เขาตามสมควร จึงทรงจีวรไปปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าอดีตเพชฌฆาตในลักษณะของพระยืนรับบิณฑบาต

พอเขาเห็นพระเถระมายืนอยู่อย่างนั้น แทนที่จะคิดว่าพระมาขัดขวางลาภปาก ลาภท้องของเขา เขากลับคิดว่าเราทำหน้าที่ฆ่านักโทษมาหลายสิบปี นักโทษถูกเราฆ่าตายเป็นจำนวนมากมาย ตลอดเวลานั้น เราไม่เคยได้ทำบุญแก่พระเลย อาหารอย่างดีที่เขาเตรียมไว้เพื่อเรานี้ ถ้าเราจะบริโภคเอง มันก็

อร่อยแค่ลิ้น และรักษาร่างกายของเราไว้ได้อย่างมากก็วันสองวันเท่านั้น ส่วนการที่จะเอาอาหารนี้ไปถวายแก่พระ คงจะเป็นบุญให้ผลเป็นความสุขแก่เราได้หลายชาติจึงตัดสินใจไม่รับประทานอาหารนั้น และยกอาหารนั้นไปใส่บาตร พระเถระนิมนต์ให้นั่งฉัน ตนเองทำหน้าที่โบกพัดลมให้ จนพระเถระฉันเสร็จและเริ่มอนุโมทนา

ในขณะที่พระเถระอนุโมทนา เขามีกิริยาอาการกระสับกระส่าย เหมือนกับไม่สบายใจอะไรสักอย่าง มือประนมฟังอนุโมทนา แต่ใจเหม่อลอย เหมือนคนไม่มีความรู้สึก พระเถระเห็นอาการอย่างนั้น จึงถามว่า อุบาสกทำไมไม่ตั้งใจฟังคาถาเล่า จะได้เกิดกิริยาบุญเพิ่มขึ้น เขาตอบพระเถระว่า ใจของผมไม่สบาย นึกถึงแต่คนที่ถูกผมฆ่าตายมานับไม่ถ้วน คิดว่าเมื่อผมตายจะต้องไปตกนรกถูกทรมานอย่างแน่นอน

พระเถระจึงคิดอุบายที่จะให้เขาสบายใจ เพื่อฟังอนุโมทนา จึงถามเขาว่าที่ว่าท่านฆ่าคนตายนับไม่ถ้วนนั้นน่ะเขาเป็นข้าศึกศัตรู ปีนคู่อริกับท่านหรือท่านจึงไปฆ่าเขา เขาตอบว่าไม่ใช่ ไม่ได้เป็นอะไรกัน ไม่ได้โกรธแค้นเคืองอะไรกัน ที่เขาต้องฆ่าเพราะเขาทำตามหน้าที่ได้รับแต่งตั้ง คือผมมีตำแหน่งเป็นเพชฌฆาตฆ่าคนผิด ไม่ได้มีจิตคิดร้ายอะไรต่อเขาเลย ทำไปตามหน้าที่เพื่ออาชีพเพื่อความอยู่รอดเท่านั้น

พระเถระสังเกตดูว่าเป็นคนปัญญานิ่มหน่อย ๆ จึงถามว่า ก็เมื่อท่านทำตามหน้าที่จะเป็นบาปหรือเปล่า ? เขาจึงโมเมเอาว่าทำตามหน้าที่ไม่มีบาป จิตใจก็สบายขึ้น จึงให้พระเถระเทศน์ต่อ ตอนนี้เขาตั้งใจฟังดีขึ้น เมื่อจบธรรมกถาปรากฏว่าเขาได้อนุโลมิกญาน คือใกล้ที่จะได้ฌานแล้ว เป็นมหากุศลอย่างหนึ่ง ถ้าเขาไม่ทำความผิดไว้มาก เขาอาจได้บรรลุมรรคผลในวันนั้น แต่เพียงที่

เขามีจิตเลื่อมใสและได้ถวายอาหารที่ผู้อื่นทำได้ยาก นับว่าเป็นบุญที่น่าชื่นใจ และผลของการถวายอาหารในวันนั้น ถ้าเขาเป็นคนไม่มีความผิด และเขาจะไม่ตายในวันนั้น เขาจะได้สมบัติในปัจจุบัน เพราะได้ถวายอาหารแก่พระอรหันต์ที่เพิ่งออกจากนิโรธสมาบัติใหม่ ๆ

แต่อนิจจา วะตะ สังขารา พอเขาเดินไปส่งพระเถระแล้วเดินกลับมาก็ถูกแม่โควิ่งมาจากทางไหนไม่ทราบชนเขาล้มลงขาดใจตาย ในขณะที่จิตของเขายังมีปีติในการทำบุญของเขาอยู่ จึงมีผลให้ไปเกิดในสวรรค์ก่อน ส่วนบาปกรรมที่ทำมานานจะให้ผลเมื่อใด เป็นเรื่องที่บอกแน่นอนไม่ได้ ฯ

เป็นอย่างไรบ้างท่านผู้อ่าน สำนึกของคนบาป หรือทำบาปได้บุญตามที่เล่ามา เหมือนนิทานโกหก แต่หยิบยกศึกษามาจากหนังสือพระธรรมบท ท่านที่สนใจหาศึกษาความละเอียดดูได้

ขุดทองเสี่ยงทาย

เรื่องนี้เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล

เป็นเรื่องที่พระนักเทศน์ชอบนำไปเทศน์ในที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะงานประจำปีของวัดต่าง ๆ

ในเมืองตักสิลา มีเศรษฐีท่านหนึ่งชื่อว่าชฎิล มีสมบัติไม่เหมือนผู้อื่นเขา คือพอแต่งงานปลูกบ้านและจัดงานบุญขึ้นบ้านใหม่ พออย่างเท้าขึ้นบันไดเท่านั้น ปรากฏว่ามีภูเขาทองคำสูงตั้ง ๒๐ วา ผุดขึ้นที่หลังบ้าน เมื่อต้องการจะนำเอาไปใช้ ก็ใช้จอบซึ่งมีใบจอบเป็นเพชรขุดเป็นลิ่ม ๆ เอาไปขายหรือแลกสิ่งของตามที่ต้องการ

พระราชาในเมืองนั้นทราบข่าวว่ามีภูเขาทองเกิดขึ้นที่หลังบ้านของนายชฎิล จึงตั้งให้เป็นเศรษฐีมีนามว่าชฎิลเศรษฐี ท่านเศรษฐีอยู่ครองตำแหน่งมาจนมีลูกชาย ๓ คน ตนเองก็อายุมาก ก็ชักเกิดความเบื่อหน่ายในเพศของฆราวาส อยากจะบวชเป็นบรรพชิต แต่ก็ยังเป็นห่วงบุตรและภรรยาอยู่ว่า เท่าที่เป็นอยู่กันอย่างสุขสบายก็เพราะอาศัยมีภูเขาทอง ถ้าตนบวชเสียภูเขาทองอาจจะอันตรธานไปก็ได้ บุตรและภรรยาจะพากันลำบาก จึงอยากจะทดลองดูว่า ลูกชายทั้ง ๓ คนนั้นมีคนใดบ้างหรือไม่ที่ได้ร่วมทำบุญเกี่ยวกับภูเขาทองนั้นบ้าง

วันหนึ่ง ได้เรียกลูกชายทั้ง ๓ คนมาเล่าเรื่องราวที่ตนจะออกบวชให้ฟังแล้ว ก็อยากจะทดลองว่าลูกคนใดเคยทำบุญร่วมกับพ่อไว้บ้าง จึงวางจอบที่มีด้ามทองแต่ใบเป็นเพชรในมือลูกชายคนโตให้ไปขุดเอาทองคำมา ๑ ก้อน ปรากฏว่าลูกชายคนโตขุดไม่ออกเลย เหมือนกับเอาจอบขุดที่ภูเขาหินจึงกลับมา คราวนี้พ่อมอบจอบให้ลูกคนที่สองไปขุดภูเขาทองบ้าง ก็ปรากฏเหมือนลูก

คนโตคือเหมือนกับขุดที่ภูเขาหินกลับมาหาพ่อ คราวนี้ท่านเศรษฐีมอบจอบในมือลูกชายคนเล็กให้ไปขุดภูเขาทองมาบ้าง ปรากฏว่าพอเอาจอบขุดลงไปเพียงเบา ๆ เท่านั้น ก็ได้ก้อนทองออกมาเป็นลิ่ม คล้ายกับขุดดินเหนียวฉะนั้น จึงนำมามอบให้เศรษฐีผู้เป็นบิดา

ท่านเศรษฐีกล่าวกะลูกชายคนโตและคนรองว่า ภูเขาทองลูกนี้เกิดขึ้นเพราะบุญพ่อกับน้องชายของเจ้าทั้งสอง เพราะฉะนั้นเมื่อพ่อบวชแล้ว เจ้าต้องการทองหรือต้องการอะไร จงขอจากน้องชายคนเล็กก็แล้วกัน จากนั้นก็เข้าทูลลาพระราชาเพื่อขอออกบวชเป็นพระภิกษุ ก็ได้รับอนุญาต เมื่ออุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้วตั้งใจปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานไม่ช้านานก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์

ท่านผู้อ่านสงสัยบ้างไหมว่า ภูเขาทองเกิดขึ้นแก่ชฎิลเศรษฐีเพราะได้ทำบุญอะไรไว้ และเพราะเหตุไรลูกชายคนโตและคนที่สองจึงขุดภูเขาทองไม่ออก เหตุไรลูกชายคนเล็กจึงขุดภูเขาทองออก และเพราะเหตุไร ท่านเศรษฐีจึงเบื่อเพศฆราวาส ทั้ง ๆ ที่ตนก็เป็นคนร่ำรวยมั่งมีศรีสุขไม่ต้องลำบากอะไรอยู่ด้วยผลบุญอย่างเดียว การออกบวชเป็นพระภิกษุเสียอีกจะต้องลำบากต้องเป็นอยู่เพราะอาศัยผู้อื่นคล้าย ๆ กับขอทาน ที่อยู่ที่อาศัยก็ไม่สะดวกสบายเหมือนฆราวาส หรืออาจจะเป็นเพราะกรรมของคนมีสมบัติก็ได้

ท่านผู้อ่านต้องไม่ลืมพระพุทธพจน์ที่ว่า ผลเผล็ดมาจากเหตุ เมื่อสร้างเหตุก็ต้องมีผล เป็นหลักความจริง

ภูเขาทองเกิดขึ้นแก่ชฎิลเศรษฐีเพราะท่านเศรษฐีกับลูกชายคนเล็กช่วยกันทำดอกไม้เงิน ดอกไม้ทองคำปักในกระถาง แล้วนำไปบรรจุบูชาพระบรมสารีริกธาตุของพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า ในคราวที่เขาสร้างเจดีย์บรรจุพระธาตุกัน ทำตัวเป็นทาสรับใช้ปฏิบัติบำรุงพระมหาเจดีย์อยู่ ๓ วัน ด้วยผลที่

นำกระถางดอกไม้เงิน ดอกไม้ทองคำไปบรรจุบูชาพระบรมธาตุนั่นแหละ อำนวยให้เกิดภูเขาทองขึ้นที่หลังบ้านท่านชฎิลเศรษฐี

ทีนี้มาถึงประเด็นที่ว่า ทำไมลูกชายคนโตและคนรองจึงไม่ได้เป็นเจ้าของภูเขาทองคำนั้นด้วย ?

ก่อนตอบคำถามนี้ ขอเล่าเรื่องอดีตของท่านชฎิลเศรษฐีสักหน่อย คือ -

ในสมัยที่พระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานและถวายพระเพลิงเสร็จแล้ว พุทธบริษัทก็ร่วมกันบริจาคทองคำสร้างเป็นพระเจดีย์ทองเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พอสร้างไป ๆ ทองไม่พอ และไม่มีผู้บริจาคเพิ่ม เจดีย์จึงยังไม่เรียบร้อย มีพระอรหันต์องค์หนึ่งมาพบเข้า ทราบว่าทองไม่พอ จึงได้เข้าไปขอบิณบาตทองยังสกุลช่างทองตระกูลหนึ่ง โดยไม่ทันได้สังเกตว่า สามีภรรยาคู่นั้นเขากำลังทะเลาะกันอยู่ เมื่อเข้าไปถึงก็บอกกันตรงๆ ว่าเจดีย์บรรจุพระธาตุพระพุทธเจ้ายังไม่เสร็จ พระธาตุยังไม่มีที่บรรจุ ขอให้โยมช่วยกันหน่อย ฝ่ายสามีกำลังโกรธกับภรรยา พอพระมาบอกบุญอย่างนั้นก็พาลโกรธพระไปด้วยโดยพูดออกไปว่า เมื่อพระธาตุพระพุทธเจ้าของท่านไม่มีที่บรรจุ ก็โยนลงน้ำไปก็หมดเรื่อง พอภรรยาได้ฟังดังนั้นรีบเตือนสามีทันทีว่า คุณพี่ พี่โกรธฉันก็ควรจะตีหรือทำร้ายฉัน เหตุไรคุณพี่ต้องกล่าวคำเป็นศัตรูกับพระพุทธเจ้าด้วยเล่าเป็นบาปมากนะพี่

พอได้ฟังภรรยาเตือนสติก็สำนึกผิด รู้ว่าเป็นความผิดมากที่ไปว่าร้ายพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นเอกอัครบุคคลของโลก จึงกราบลงขออภัยกับพระอรหันต์รูปนั้น ว่าตนผิดไปแล้ว ขอได้โปรดอภัยให้ผมด้วยเถิด

พระอรหันต์ท่านบอกว่า อุบาสกไม่ได้ผิดต่ออาตมา อุบาสกผิดต่อพระพุทธเจ้า อาตมาอดโทษให้ไม่ได้ อุบาสกต้องไปให้พระพุทธเจ้าอดโทษให้จึงจะพ้นความผิด

เศรษฐีช่างทองถามว่า ก็พระพุทธเจ้าท่านนิพพานไปแล้ว จะให้อดโทษอย่างไรเล่า

พระเถระตอบว่า ให้อุบาสกทำกระถางดอกไม้เงินและกระถางดอกไม้ทองคำ พร้อมทั้งช่อดอกไม้นำไปบรรจุไว้ในพระเจดีย์ แล้วนุ่งผ้าเปียก ห่มผ้าเปียก ทำตนเป็นทาสของพระเจดีย์อยู่ ๓ วัน

นายช่างทองจึงเรียกลูกชายคนโตมาเล่าให้ฟังว่า พ่อได้พลั้งปากด่าพระพุทธเจ้าไป จะต้องทำดอกไม้เงินดอกไม้ทองคำไปบรรจุในพระเจดีย์ ขอให้ลูกช่วยพ่อทำหน่อยเถอะ ลูกชายคนโตกลับพูดว่า ผมไม่ได้ใช้ให้พ่อด่าว่าท่านนี่ พ่อเป็นผู้ด่าเอง พ่อก็ทำเองก็แล้วกัน แล้วก็หนีไปเลย จากนั้นนายช่างทองก็เรียกลูกคนรองมาพูดแบบเดียวกัน ลูกคนรองก็พูดเหมือนลูกคนโต แล้วก็ไม่ช่วยพ่อทำอะไร นายช่างทองจึงเรียกลูกคนเล็กมาเล่าให้ฟัง ลูกคนเล็กเห็นพวกพี่ ๆ ปฏิเสธ ไม่ยอมช่วยพ่อ ถ้าหากตนไม่ช่วยพ่ออีกคนหนึ่ง พ่อจะรู้สึกเสียใจมากว่าเลี้ยงลูกมาตั้ง ๓ คน อาศัยลูกไม่ได้เลยสักคน ด้วยความรักและเห็นใจพ่อ ประกอบกับมีกตัญญูต่อพ่อด้วย จึงช่วยพ่อทำดอกไม้และกระถางจนสำเร็จ และไปช่วยพ่อปฏิบัติพระเจดีย์กับพ่อตลอดทั้ง ๓ วัน

เมื่อกล่าวมาอย่างนี้แล้ว ท่านผู้อ่านก็คงจะเดาได้แล้วว่า การที่ลูกคนเล็กร่วมเป็นเจ้าของภูเขาทองด้วยเพราะอะไร นี่แหละเป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่าพ่อแม่กับลูกนั้น ใช่ว่าจะเคยทำบุญร่วมด้วยช่วยกัน จะได้ไปเกิดเป็นญาติและเสวยความสุขร่วมกันมาทุกคนดอก ดูครอบครัวนี้เป็นตัวอย่างก็แล้วกัน

ฉะนั้น เมื่อพ่อแม่รักลูก หรือลูกรักพ่อแม่ เวลาทำบุญกุศลอะไร ควรจะร่วมด้วยช่วยกัน จะได้ไปเกิดเป็นญาติและเสวยความสุขร่วมกันอีก แต่ถ้าเราไม่ชอบผู้ใด เวลาทำบุญกุศลก็อย่าชวนเขามาทำร่วมกับเรา แต่ไม่แน่นัก

บางคนไม่ชอบเขา ไม่ยอมให้เขาทำบุญร่วมด้วย แต่เขาพยายามจะทำบุญเพื่อไปอยู่ร่วมกับเราก็มี เช่น ภรรยา ๓ คนของนายมฆมาณพ หรืออดีตประวัติของพระอินทร์เป็นตัวอย่าง

ในสมัยนี้มีพระวัดต่าง ๆ ออกเรี่ยไรกันมาก มีทั้งจริงทั้งไม่จริง พิสูจน์ก็ยาก จะทำบุญมากก็กลัวจะถูกหลอก จะไม่ทำเกรงใจผู้ที่มาบอกบุญ ทำตัวยากหน่อย เอาอย่างนี้ดีไหม เขามาบอกก็ทำกะเขาไป แต่ให้ตั้งใจบูชาพระพุทธเจ้า บูชาพระธรรม บูชาพระสงฆ์ เขาจะเอาไปทำอะไรก็ช่างเขา อย่าไปติดตามผลและข้อควรระวัง เมื่อไม่ทำบุญกะเขาก็ไม่ควรจะไปด่าว่าเขา หลบ ๆ ไปเสียเลยก็หมดเรื่อง

อาการของพ่อแม่ที่รักลูก

ตามปกติวิสัยของพ่อแม่ก็ต้องรักลูก เมตตาต่อลูกหวังความสุขเจริญก้าวหน้าเพื่อลูก จึงมีคำที่เขาพูดกันว่า

๑. **พ่อแม่เป็นผู้สร้าง** คือสร้างร่างกาย สร้างชีวิตให้กำเนิดแก่ลูก

๒. **พ่อแม่เป็นผู้สอน** คือสอนอิริยาบถต่าง ๆ ตั้งแต่ยังเล็ก จนถึงการพูดจา กิริยามารยาท

๓. **พ่อแม่เป็นผู้ส่ง** หมายถึงหาทางส่งให้ได้ศึกษาสูง ๆ ส่งให้ทำงานดี ๆ ส่งเสริมให้เจริญ ๆ ยิ่งขึ้น

๔. **พ่อแม่เป็นผู้เสริม** คือเห็นตรงไหนไม่ดี ก็สั่งสอนเสริมให้ดี จะเอาดีทางไหนก็ช่วยส่งเสริมให้

๕. **พ่อแม่เป็นผู้เสียสละ** เสียสละทุกอย่าง ทั้งทรัพย์ ทั้งความสุขของตนเพื่อลูกจะได้ดีมีความสุข

อาการที่พ่อแม่แสดงออกว่ารักลูกนั้น จะกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ตายตัวลงไปก็ไม่ได้ พ่อแม่บางคนรักลูกมากจนเกินไป ถึงกับมีกิริยาอาการแปลก ๆ ออกมา เช่นลูกเป็นไม่ได้ตามที่ต้องการก็ด่าว่าบ้าง ประชดบ้าง แสดงกิริยาอาการไม่พอใจบ้าง ทำเป็นโกรธเคืองบ้าง บางคนก็ลงโทษเอาบ้าง ทั้ง ๆ ที่รักลูกนั่นแหละ แต่ก็แสดงอาการออกไม่เหมือนกัน ดังนั้นจะดูความรักของพ่อแม่ที่กิริยา วาจา ที่แสดงออกยังไม่ตรงกับความเป็นจริง ลูกบางคนเกเร เกียจคร้านชอบคบเพื่อนที่ไม่ดี พ่อแม่สั่งสอนก็ไม่เชื่อ จึงต้องลงโทษหนักบ้าง เบาบ้าง ถ้าดูกิริยาก็เห็นว่าพ่อแม่ใจร้าย แต่ใจจริงนั้นมันเจ็บยิ่งกว่าที่ลูกถูกตีเสียอีก

ดังนั้น จะสังเกตอาการความรักของพ่อแม่ ที่พอจะเป็นหลัก ๆ ได้บ้างก็คือ -

๑. **สังเกตที่ความรัก** จะดูได้เวลาลูกทำตัวไม่ดี ลูกรูปร่างไม่งาม ลูกเรียนไม่เก่ง ลูกดื้อว่ายากสอนยาก ลูกมีปมด้อย ลูกมีอวัยวะพิการ ลูกมีฐานะยากจน ลูกปัญญาอ่อน เหล่านี้เป็นต้น ถ้าพ่อแม่คนใดยังรัก ยังสนใจเอาใจใส่เป็นธุระ ไม่ปล่อยปละละเลย พยายามหาทางแก้ไข พยายามช่วยเหลือ นี่คือรักแท้

๒. **สังเกตที่ความห่วงใย** จะสังเกตได้ในเวลาที่ลูกป่วยไข้ ลูกอดอยาก ลูกยังกลับมาไม่ถึงบ้าน ลูกทำความผิด ลูกถูกลงโทษ ถูกใส่ร้าย ลูกสอบตก ลูกไม่มีงานทำ ลูกกำลังเสียใจ ลูกสาวเสียตัว ลูกประสบอันตราย ลูกทำการค้าขายขาดทุนหรือล้มละลาย ลูกไปอยู่ในต่างแดน เป็นต้น หากพ่อแม่ยังห่วงใยจะพยายามสืบถามความทุกข์สุข จะพยายามหาทางช่วยเหลือ เป็นธุระแทนลูก ไม่นิ่งดูดาย พยายามวิ่งเต้นจนสุดความสามารถ

๓. **สังเกตที่ความเสียสละ** พ่อแม่ยอมให้ทุกอย่างแก่ลูกอยู่แล้ว ตั้งแต่ทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ เสียสละความสุข ยอมเสียสละอวัยวะ แม้กระทั่งชีวิตพ่อแม่ก็เสียสละเพื่อลูกของตนได้

ดังนั้น จะเห็นว่า ถ้าลูกทำตัวดี มีอะไรที่พ่อแม่จะเสียสละให้ลูกไม่ได้ เพราะทุกอย่างที่พ่อแม่หาไว้สะสมไว้ รักษาไว้ก็เพื่อเอาไว้ให้ลูกทั้งนั้น

ลูกบางคนที่พูดว่าพ่อแม่ไม่รักตน ไม่อยากให้ตนเกิด ตนเป็นส่วนเกินของพ่อแม่ พ่อแม่ไม่ต้องการตนนั้น เป็นการเข้าใจผิดอย่างมาก ๆ เป็นการดูถูก เหยียดหยามพ่อแม่อย่างรุนแรงที่สุด และจะเป็นบาปกรรมอันมหันต์แก่ลูกคนนั้นต่อไปด้วย

ลองคิดดูสักนิดเถอะว่า คนที่ไม่เคยรู้จักกันเลยเขาทำความดีกะเรา เราทำดีกะเขา เขาช่วยเราเราช่วยเขา ต่างคนต่างเอาความดีเข้าหากัน ยังรักเป็นมิตรสนิทสนมกันได้ แล้วถ้าเราแสดงอาการอย่างนั้นกะพ่อแม่ของเราดูบ้าง จะไม่ได้รับความตอบแทนจากท่านเชียวหรือ

อีกอย่างหนึ่ง เวลาเรารักผู้หญิงหรือผู้ชายที่เราสนใจเราต้องเอาอกเอาใจเขา ต้องพูดดีกะเขา ต้องทำดีกะเขา หมั่นไปมาหาสู่เขา ช่วยเหลือกิจการงานของเขา ถึงจะรักษาความรัก หรือความรักจะแน่นแฟ้นได้ แล้วกับพ่อแม่ของเราเราเคยแสดงอย่างนั้นบ้างไหม เคยเอาใจพ่อแม่บ้างไหม เคยสนใจความทุกข์ของพ่อแม่บ้างไหม เคยพูดวาจาเพราะ ๆ กับพ่อแม่บ้างไหม เคยทำสิ่งที่ดี ๆ ให้พ่อแม่เห็นบ้างไหม เคยช่วยเหลือกิจการงานของพ่อแม่บ้างไหม ลองสำรวจตัวเองดูแล้วจะรู้ว่า ที่พ่อแม่บางคนแสดงกิริยาไม่รักเรา ไม่ชอบเรานั้น มาจากอะไร

พ่อแม่มีแต่เสียสละ ลูกอยากได้อะไร ถ้าหาให้ได้ก็หาให้ทันที หากยังหาให้ไม่ได้ก็ต้องพยายามหาให้จนหมดหนทางก็จนใจ พ่อแม่บางคนเสียใจที่ช่วยลูกของตนให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ไม่ได้ พ่อแม่บางคนยอมทำความชั่ว ยอมเสียเกียรติ ยอมเสียศักดิ์ศรีเพื่อให้ลูกของตนมีหน้ามีตามียศมีตำแหน่งโอ่อ่าในสังคม

ที่พ่อแม่อยากมีลูก อยากได้ลูก ก็เพียงตั้งความหวังลม ๆ แล้ง ๆ ไว้ ๔ อย่าง คือ

๑. หากเขาโตขึ้น จะได้ช่วยเหลือเลี้ยงดูเราบ้าง

๒. หากเขาโตขึ้น จะได้ช่วยกิจการต่าง ๆ ของเราได้บ้าง

๓. หากเขาโตขึ้น จะได้ช่วยดำรงตระกูลวงศ์ต่อไป

๔. หากเขาเป็นคนดี จะได้สืบทายาทครองสมบัติ ของเราต่อไป

๕. ถ้าเราตาย หากเขายังคิดถึงความดีของเราอยู่จะได้ช่วยจัดงานศพและทำบุญให้บ้าง

ความหวังของพ่อแม่ทุกคนก็เท่านี้แหละ แต่พ่อแม่หลายคนไม่ค่อยจะสมหวังอะไรเลย จะได้ก็ข้อที่ ๔ นั่นแหละ จึงเป็นเรื่องที่น่าคิดว่า มันเป็นธรรมดาของสัตวโลกที่ต้องเป็นอย่างนี้ หรือว่าเป็นไปตามยุคตามสมัย เป็นไปตามวาสนา ขอฝากท่านผู้อ่านเอาไว้เป็นการบ้านด้วย

อย่างไหนจัดว่าเป็นลูกที่ดี ?

คำว่า ลูกที่ดี มีหลายทรรศนะ หลายความเห็นแล้วแต่ใครจะดูตรงไหน เหมือนผ้าที่มีสีสวยมีลวดลายงดงามมีเนื้อละเอียด ผู้ทอ ทอและเย็บด้วยความประณีต ใช้ด้ายที่มีคุณภาพดีหรือไม่ดี เป็นต้น คนที่ชอบใจอย่างไหนก็ว่าอย่างนั้นดี คนที่ไม่ชอบอย่างไหนก็ว่าอย่างนั้นไม่ดี ทั้งๆ ที่ผ้าก็คงเป็นผ้าอย่างนั้นแหละ

วิธีที่จะชมว่าลูกดีหรือไม่ดี ก็มีข้อที่พึงกำหนดได้บ้าง ดังนี้ -

๑. เกี่ยวกับรูปร่างทรวดทรง เช่นรูปงาม หน้าตาดี ทรวดทรงสง่า วาจาไพเราะ

๒. เกี่ยวกับความขยัน เอางานเอาการ ช่วยบ้านการเรือน ไม่เป็นคนดูดาย

๓. เกี่ยวกับการศึกษา เช่นขยันเรียน มีความพากเพียร เอาใจใส่ต่อการเรียน

๔. เกี่ยวกับความประพฤติ ทั้งด้านการกระทำและกิริยามารยาท เป็นคนรักดี ใฝ่ดี

๕. เกี่ยวกับการใช้เวลาว่าง ไม่เที่ยวเตร่บ่อยนัก ไม่เสพสิ่งเสพติด มีงานอดิเรกทำ

๖. เกี่ยวกับอัธยาศัย ชอบทางศาสนา ชอบศึกษาธรรม ชอบทำบุญ ชอบไปวัดหรือไม่

๗. เกี่ยวกับนิสัยสันดาน เป็นคนรู้คุณ ซาบซึ้งคุณ มองในแง่ดี ชอบทำดีหรือไม่

๘. เกี่ยวกับคุณธรรม เป็นผู้มีเมตตากรุณาสัตว์รักสัตว์ ชอบสิ่งแวดล้อมหรือไม่

๙. เกี่ยวกับการแข่งดีกัน เช่นชอบอิจฉาริษยา ชอบกลั่นแกล้ง ชอบส่งเสริมใครหรือไม่

ยังมีข้อสังเกตนอกจากนี้อีก มิใช่มีเพียงเท่านี้ เท่าที่ยกกล่าวมานี้ก็เลือกเอาเฉพาะที่สังเกตได้ง่าย ๆ แต่การที่จะนับหรือจัดว่าเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่นั้น จะยึดความดีเพียงอย่างสองอย่างเท่านั้น คงไม่ใช่ดีแท้ แต่ละคนจะมีความดีมีสิ่งที่พ่อแม่ภาคภูมิใจไม่เท่ากัน บางคนดีมาก บางคนดีน้อย บางคนดีอย่างนั้นแต่ขาดอย่างนี้ เช่นขยันตั้งใจเรียน ขยันทำงานบ้าน ไม่ค่อยเที่ยวเตร่แต่ไม่ค่อยปฏิบัติพ่อแม่ ไม่ค่อยประจบพ่อแม่ ไม่ค่อยเอาใจพ่อแม่ พ่อแม่ที่มีนิสัยชอบอย่างนั้น ก็จึงตัดสินใจว่าลูกคนนั้นไม่ดี อย่างนี้ก็ไม่ยุติธรรม สำหรับผู้ใหญ่ผู้นำครอบครัว

ดังนั้น ระดับความดีของลูก หรือของคนทั่ว ๆ ไป จึงมีอยู่ ๓ ระดับ คือ -

๑. ระดับเป็นคนดี คือมีความดีมากกว่าความไม่ดี

๒. ระดับดีมากหน่อย คือมีความดีหลายอย่างมากกว่าคนดีทั่วไป เช่นมีดีพิเศษ

๓. ระดับที่ดีที่สุด คือพวกที่มีเกือบทุกอย่าง ทั้งความขยัน กตัญญู มีศิลปวิชา มีความกล้าชำนาญ มีความสามารถต่าง ๆ เป็นต้น

การที่จะตัดสินว่าคนนั้นคนนี้มีความดีอยู่ในระดับไหน ก็ต้องประมวลเอาความดีหลาย ๆ อย่างมาเทียบกันดู บางคนขยันทำการงาน แต่เกียจคร้านการเรียน บางคนชอบเรียนแต่เกียจคร้านการทำงาน บางคนรูปร่างดีแต่พูดจาไม่ไพเราะและเกียจคร้านด้วย บางคนรูปร่างหน้าตาขี้เหร่แต่ขยัน และ

มารยาทงาม มีความสามารถดี บางคนเรียนเก่ง แต่ชอบเที่ยวเตร่ไม่ค่อยอยู่บ้าน บางคนไม่ชอบไปไหน แต่ไม่อยากทำอะไร ชอบอยู่เฉย ๆ เป็นต้น ในคน ๆ หนึ่งจะให้ดีไปเสียทุกอย่างก็หายาก หรือว่าจะชั่วทุกอย่างก็คงไม่มีเช่นเดียวกัน คนหนึ่ง ๆ ก็ต้องมีดีบ้าง มีเสียบ้าง ต้องพิจารณาตัดสินอีกทีว่า ที่ดีที่ชั่วนั้นเป็นหลักใหญ่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตต่อไปหรือไม่ เช่น ขยันไปโรงเรียน แต่ชอบคบพวกอันธพาล ชอบเสพของมึนเมา ชอบการพนัน เหล่านี้ อนาคตไม่ดีแน่ บางคนเรียนไม่ดี แต่ขยันทำงาน และมีความรัก มีความเคารพ มีความห่วงใยพ่อแม่ผู้มีพระคุณดีอย่างนี้เป็นคนดีได้

ในทางพระพุทธศาสนา มีหลักตัดสินคนว่าดีไม่ดีไม่กี่อย่าง เช่น

๑. รู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่ของตนได้ดี

๒. เป็นผู้กตัญญู กตเวที ต่อผู้ที่มีคุณแก่ตน

๓. เป็นผู้ที่ว่าง่ายสอนง่าย เป็นสัมมาทิฏฐิ

พระพุทธเจ้าทรงจัดประเภทของลูกไว้ ๓ ประเภท คือ -

๑. ประเภท **อนุชาตบุตร** เป็นลูกที่ดี มีความดีพอ ๆ กับความดีของพ่อแม่

๒. ประเภท **อวชาตบุตร** เป็นลูกที่ดีบ้าง ชั่วบ้าง แต่มีความดีน้อยกว่าพ่อแม่

๓. ประเภท **อภิชาตบุตร** เป็นลูกที่ดี มีความดี มีความสามารถ มีฐานันดรสูงกว่าพ่อแม่

นอกจากที่กล่าวมา ยังมีลูกที่เขานิยมพูดเล่น ๆ กันอีก ๓ ประเภท คือ

๑. **ลูกทวงหนี้** หรือลูกบังเกิดเกล้า ชนิดนี้ทำให้พ่อแม่เสียเงินทองตั้งแต่ปฏิสนธิจนโตหรือตาย

๒. **ลูกสร้างหนี้** คล้ายประเภทที่หนึ่ง ชอบหาเรื่องให้พ่อแม่เป็นหนี้ใช้หนี้ตลอดชีวิต

๓. **ลูกใช้หนี้** คือลูกประเภทเกิดมาทำให้ฐานะดีขึ้น ช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพเจริญขึ้น

เมื่อสรุปแล้ว ลูกก็มีอยู่ใน ๓ ลักษณะนี้ คือ -

๑. **ลูกชูสกุล** หรือชูวงศ์ตระกูล คือมีความดี ทำให้พ่อแม่และวงศ์ตระกูลเด่นดัง

๒. **ลูกดำรงสกุล** คือมีความดีพอที่จะรักษาความดีของบรรพบุรุษไว้ได้ไม่เสียชื่อเสียง

๓. **ลูกทำลายสกุล** คือทำลายความดีของตระกูลและสร้างความเสียหายแก่วงศ์สกุล

มีลูกอีกประเภทหนึ่ง ที่เขาเรียกกันว่า ลูก ๕ ก. ได้แก่ -

ก.ที่ ๑. **ลูกแก้ว** เป็นแก้วตาแก้วใจของพ่อแม่ เป็นที่ชื่นชมของพ่อแม่

ก.ที่ ๒. **ลูกกะ** เป็นลูกที่มีกตัญญู กตเวที รู้คุณตอบแทนคุณพ่อแม่ ไม่เนรคุณ

ก.ที่ ๓. **ลูกกา** เป็นประเภทลูกกาฝากอาศัยพ่อแม่เกิดโตขึ้นทิ้งพ่อแม่เลย

ก.ที่ ๔. **ลูกเกาะ** เป็นลูกที่เลี้ยงไม่โต มีครอบครัวแล้วก็ยังไปไม่รอดเกาะพ่อแม่ตลอดชีพ

ก.ที่ ๕. **ลูกกล้วย** ได้แก่ลูกชั่ว ลูกทรพี ทุบตีทำลายร่างกายและจิตใจพ่อแม่เหมือนเครือกล้วย

ถ้าจะจัดลูกว่าตกอยู่ในยี่ห้ออะไร ก็มี ๒ ยี่ห้อ คือ -

๑. **ยี่ห้อดี** ได้แก่ลูกที่รู้คุณ เทอดทูนคุณ บูชาคุณ และตอบแทนคุณของพ่อแม่

๒. **ยี่ห้อไม่ดี** ได้แก่ ลูกที่ไม่รู้คุณ ลูกเนรคุณ ลูกลบหลู่คุณ และลูกทำลายคุณของพ่อแม่

พูดเรื่องลูกจบยาก เหมือนกับพูดเรื่องพ่อแม่ก็เหมือนกัน จบยากมีหลายแง่หลายมุม หลายอย่างเอาเป็นว่า **ลูกดีเป็นศักดิ์ศรีแก่พ่อแม่ ถ้าเป็นลูกแท้ต้องไม่ทอดทิ้งพ่อแม่ ถ้าลูกแย่ ๆ ทำชั่วได้สารพัดอย่าง**

เหตุที่ไม่มีลูก

พอพูดถึงคำว่าลูก ผู้ที่ยังไม่เคยมีลูกก็อยากจะได้ลูก บางคนที่ยังไม่พร้อมก็ยังไม่อยากได้ลูก บางคนพร้อมหมดทุกอย่าง ก็ยังไม่มีลูก บางคนอยากจะมีลูกสักคนหรือสองคนก็มีเสียตั้งครึ่งโหล หรือถึงโหลหนึ่งก็ยังมี คนไทยที่ฐานะยากจนส่วนมากไม่อยากมีลูกมาก เพราะไปยึดถือภาษิตที่ว่า มีลูกมากจะยากจนมีลูกแต่ละคนจะต้องยากจนไปหลายปี ซึ่งผิดกับคนจีน เขาอยากมีลูกมาก ๆ จะได้ช่วยกันทำงาน ช่วยกันดำเนินกิจการ ช่วยกันสืบแซ่ สืบสกุล ดังนั้น เรื่องของการมีลูกจึงแล้วแต่ความพอใจของพ่อแม่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เมื่ออยากได้แล้วก็ต้องได้ บางคนบางคู่อยากได้ แต่ก็ไม่ได้สมความปรารถนา

มนุษย์ที่มีจิตเป็นปกติทั่วไป เมื่อตัดสินใจเป็นสามีภรรยากัน ก็มักตั้งความหวังไว้ในใจว่าอยากจะได้ลูก เพราะลูกเป็นสมบัติที่ยิ่งกว่าสมบัติต่าง ๆ บางคนทำงานหาเงินกว่าจะรวมเป็นแสนเป็นล้านได้ด้วยความยากลำบาก แต่พอมีลูกกำลังน่ารักน่าเอ็นดู เกิดถูกขโมยไปเรียกค่าไถ่เป็นล้านบาท ทั้ง ๆ ที่เงินล้านเป็นของได้มายากก็จริง แต่พ่อแม่ที่รักลูกก็ยอมสละเงินล้านเพื่อแลกเอาลูกกลับคืนมา โดยถือว่าเงินทองของนอกกาย ถ้ายังไม่ตายก็คงหาได้ แต่ลูกซีบางคนเป็นสามีภรรยากันมาตั้ง ๕ ปี ๑๐ ปี ๑๕ ปี ยังไม่มีลูกสักคนก็มีจะเอาเงินไปซื้อลูกคนอื่นมาชื่นชมมันก็ตรมหัวใจ ไม่ชื่นใจเหมือนลูกของเราเอง บางรายโชคร้ายถูกลูกที่ซื้อมาฆ่าตนเสียตายก็มี

ทำไมพ่อแม่ทั่ว ๆ ไปจึงอยากได้ลูก ? เพราะลูกเป็นญาติที่เกิดจากเลือดเนื้อเชื้อไขของตน เป็นญาติที่ใกล้ชิดที่สุด เป็นความหวังที่ใกล้ความจริงที่สุด เป็นประดุจดวงตา ดวงใจ เป็นประดุจแขนขวาของพ่อแม่ เมื่อยามที่

พ่อแม่แก่เฒ่าชรา หูตาฝ้าฟาง หรือเจ็บไข้ได้ป่วยลง ก็ลูกนี่แหละที่จะเป็นคนแรกที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือได้ถ้าหากพ่อแม่ถึงกับตาย ก็ลูกอีกเหมือนกัน ที่จะต้องรับเป็นภาระอย่างจริงจัง พวกญาติหรือคนอื่นๆ ก็มาช่วยบ้าง แต่ถือว่าไม่ใช่ธุระของเขามาเยี่ยมมารดน้ำศพ หรือเอาพวงหรีดมามอบให้ หรือบริจาคเงินร่วมทำบุญแล้วก็กลับไป พอถึงวันเผาศพผู้อื่นส่วนมากก็ไปเฉพาะวันหรือเวลาที่เผาศพเท่านั้นก่อนหรือหลังจากนั้นเป็นภาระของผู้เป็นลูกหรือทายาทโดยตลอด

รวมความว่าผู้ที่เป็นลูกจะต้องรับภาระทั้งหมด ตั้งต้นแต่พ่อแม่ป่วยไข้รักษาพยาบาล ค่ารักษาค่าหมอ จัดการศพ จัดการบำเพ็ญกุศล จัดการเผาจัดการทำบุญอัฐิ แล้วยังทำบุญอุทิศผลในวันสำคัญ ๆ ที่นิยมกันอีก ลูกบางคนทำบุญ อุทิศให้พ่อแม่ทุกปีจนกระทั่งตนตายก็มี นี่แหละความสำคัญของลูก และที่พ่อแม่ที่ดี ๆ อยากได้ลูกก็เพราะเหตุนี้แหละ

แต่พ่อแม่บางคนบางคู่ ที่ยังไม่พร้อม ก็ยังไม่อยากได้ลูก เพราะฐานะยังยากจนอยู่บ้าง เพราะที่อยู่อาศัยยังไม่เป็นหลักแหล่งบ้าง เพราะยังไม่มีงานทำที่มั่นคงบ้าง แต่ทั้ง ๆ ที่ไม่พร้อมและยังไม่อยากจะได้ลูก บางคู่ก็มีลูกเสียจนเลี้ยงแทบไม่ไหว จึงเป็นเหตุให้ลูกได้ดีบ้าง ไม่ได้ดีบ้าง เป็นลูกที่มีปัญหาแก่สังคมบ้าง ต่าง ๆ นานา

ปัญหาต่อไปก็คือ เพราะเหตุไร ผู้ที่อยากจะได้ลูก แต่ไม่มีลูกสักคนเดียว บางคู่เที่ยวบนบวงสรวงตามสถานที่ศักดิ์สิทธิ์บ้าง ตามวัดที่มีชื่อเสียงบ้าง เพื่อขอลูกสักคน ก็ยังไม่ได้สักคน บางคู่เลยอยู่กัน ๒ คนตายายจนแก่จนเฒ่า เฝ้าแต่เชยชมลูกของคนอื่นเขา เป็นเพราะอะไรท่านผู้อ่านลองทายดูซิ ?

อาตมาจะไม่ตอบเอง แต่จะยกตัวอย่างเรื่องราวที่เคยศึกษามาเล่าให้ฟังแทนคำตอบข้อนี้

ในสมัยพุทธกาล มีพระราชาหนุ่มสยุมพรกับพระมเหสีสาวอยู่มาหลายปีแล้ว ยังไม่มีโอรสหรือธิดาสักองค์ ต่อมาเมื่อให้นายช่างสร้างปราสาทเสร็จจะทำการฉลองปราสาท ได้ทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ให้ไปฉันที่ปราสาท ให้เจ้าหน้าที่ปูลาดผ้าขาวบริสุทธิ์ตั้งแต่หัวบันไดไปจนถึงที่นั่งของพระสงฆ์ พอได้เวลาอาหารก็ให้เจ้าพนักงาน ไปทูลเชิญพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์มา พอพระพุทธเจ้าเสด็จมาถึง ทอดพระเนตรเห็นลาดผ้าขาวไว้ตลอดเส้นทางเดิน แทนที่พระองค์จะเสด็จไปโดยทันที พระองค์กลับประทับยืนและมองไปทางพระอานนท์เป็นทีจะบอกว่าให้ม้วนผ้าเก็บเสียเถิด พระอานนท์จึงบอกเจ้าหน้าที่ให้ม้วนผ้าเก็บ จากนั้นพระพุทธเจ้าจึงเสด็จไปประทับนั่งบนอาสนะที่เขาจัดเตรียมไว้พระราชาก็ถวายภัตตาหารจนเสร็จเรียบร้อย

เมื่อพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระราชาได้ทูลถามพระพุทธเจ้าว่า เพราะเหตุใดพระองค์จึงไม่ทรงเสด็จดำเนินบนผ้าขาวที่ลาดไว้ พระพุทธเจ้ากลับตรัสถามพระราชาว่า ก็มหาบพิตรตั้งความปรารถนาไว้อย่างไรเล่า ? พระราชาทูลว่า ข้าพระองค์ตั้งความปรารถนาไว้ว่า ถ้าเราจักได้โอรสหรือธิดา พระพุทธเจ้าจักเสด็จเหยียบผ้าขาว ถ้าพระพุทธเจ้าไม่เสด็จเหยียบผ้าขาวก็แสดงว่าเราจักไม่ได้โอรสหรือธิดา

พระศาสดาตรัสว่า เพราะเหตุนั้นแหละ ตถาคตจึงไม่เหยียบผ้านั้น

พระราชากราบทูลว่า ข้าพระองค์จักไม่ได้โอรสหรือธิดาสักองค์หนึ่งเชียวหรือ

พระศาสดาตรัสว่า ถูกแล้ว พระองค์จักไม่ได้โอรสหรือธิดา แน่นอน

พระราชาทูลถามว่า เป็นเพราะเหตุไร ข้าพระองค์จึงไม่ได้โอรสหรือธิดา

พระศาสดาตรัสว่า เพราะบาปกรรมที่พระองค์พร้อมด้วยมเหสีได้ร่วมกันทำไว้ในอดีตชาติ กล่าวคือ -

ในอดีตสมัย ประชาชนอาศัยเรือเดินสมุทรเป็นพาหนะไปยังประเทศต่างๆ ครั้งนั้น พระองค์พร้อมด้วยมเหสีก็ร่วมไปในเรือนั้นด้วย ขณะเรือแล่นไปอยู่ท่ามกลางสมุทร เกิดพายุอย่างแรง จนเรืออับปางลง ผู้คนที่อาศัยไปในเรือพากันตายหมด เหลืออยู่แต่พระองค์กับมเหสีที่ได้เกาะแผ่นกระดานพยุงตนจนถึงเกาะกลางทะเลได้ เมื่อเกิดความหิวโหยขึ้นมา หาอาหารอย่างอื่นไม่ได้จึงแสวงหาไข่นกบนเกาะมากินประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ ต่อมาเมื่อไข่นกหมดก็หาวิธีจับเอาตัวนกมาทำอาหารรับประทาน จนผ่านวัยต่าง ๆ และตายที่เกาะนั้นเอง

จากนั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสเสริมว่า ทั้งพระองค์และมเหสีเป็นผู้ประมาท ทำปาณาติบาตด้วยกัน จึงไม่มีโอรสหรือธิดามาเกิด แต่ถ้าในวัยทั้ง ๓ นั้น หากพระองค์หรือพระมเหสี คนใดคนหนึ่งไม่ประมาท ไม่ทำปาณาติบาต เพราะบุญกุศลของผู้นั้น โอรสหรือธิดาจักเกิดแก่พระองค์ ถ้าพระองค์และมเหสีไม่ประมาททั้งคู่พระองค์จักได้ทั้งโอรสและธิดา แต่เพราะเหตุที่พระองค์และพระมเหสีประมาทด้วยกันทั้งคู่ ในชาตินี้ จึงไม่มีวิญญาณของผู้ใดมาปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระมเหสีของพระองค์เลย ขอให้พระองค์และพระมเหสีจงเป็นผู้ไม่ประมาทเถิด ฯ

เรื่องนี้ มีความเป็นจริงไม่จริงประการใด ท่านผู้อ่านจะเชื่อหรือไม่เชื่อสุดแต่อัธยาศัย ที่นำมาเล่าสู่กันฟังก็เพียงเพื่อเป็นข้อคิดสะกิดความสงสัยเท่านั้น เพราะในปัจจุบันมีผู้สนใจกันมาก

เรื่องอย่างนี้ ถ้าจะแย้งอีกมุมหนึ่งว่า เหตุไรคนที่ร่ำรวย มียศมีตำแหน่งสูงๆ แสดงว่าเคยทำบุญไว้แต่ทำไมไม่ค่อยมีลูก บางคนมีเพียงคนหรือสองคนเท่านั้น บางคนก็ไม่มีเลย ซึ่งตรงกันข้าม ผู้ที่ยากจนส่วนมากเราก็เข้าใจกันว่า

เขาไม่ค่อยได้ทำบุญบริจาคทานไว้ จึงเกิดมายากจน แต่เหตุใดจึงมีลูกกันคนละมาก ๆ เป็นเพราะอะไร ?

ท่านผู้อ่านบางท่านคงตอบได้ บางท่านก็อาจจะยังไม่แน่ใจ ถ้าเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเอง ก็ขอตอบว่า ที่คนร่ำรวย มียศมีตำแหน่งสูงมีลูกน้อย ก็เพราะผู้ที่ทำบุญไว้ไม่มาก ที่จะไปเกิดเป็นลูกของคนร่ำรวยไม่ค่อยมีเรียกว่าบุญไม่ถึง ส่วนผู้ที่ไม่ค่อยทำบุญ ไม่ค่อยบริจาคทาน เป็นคนตระหนี่ขี้เหนียว เมื่อไปเกิดเป็นลูกคนรวยไม่ได้ก็ต้องมาแย่งกันเกิดเป็นลูกของคนจนคนยากจนจึงมีลูกกันคนละมากๆ นี่เป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้น

ตั้งตัว-ตั้งตน

มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาแล้ว พอเจริญวัยใหญ่โต รู้ว่าอะไรเป็นอะไรแล้ว ก็อยากจะตั้งตัวให้มีหลักมีฐานมีงานทำมีรายได้พอเลี้ยงตัวและครอบครัวของตัวได้ มีน้อยคนที่นิยมทำตนเป็นพวงมาลัยหรือเป็นเพลย์บอยอยู่ คนประเภทนั้นถ้าอายุตั้ง ๒๐-๓๐ ปีแล้วก็ยังเอาดีทางไหนไม่ได้สักอย่าง บางคนบางกลุ่มกลายเป็นปัญหาของสังคมไปเลย เป็นบุคคลที่น่าเสียดาย บางทีเขาอาจจะยังไม่ทราบหลักของการตั้งตัว ตั้งตนก็ได้

ดังนั้น ในบทความตอนนี้จึงใคร่เสนอหลักการย่อ ๆ พอเป็นแนวทางเล็ก ๆ น้อย ๆ ก่อน

คำว่า ตั้งตัว คนส่วนมากก็หมายถึงการตั้งหลักฐานเป็นคนมีฐานะดี มีการงานมั่นคง หรือมีที่อยู่ที่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีอาชีพที่ก้าวหน้า มีความเป็นอยู่สุขสบายตามฐานะ

การตั้งตัวจะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ไปจนกระทั่งประสบกับความสำเร็จที่ตั้งใจไว้ เช่นต้องมีความรู้ หรือมีความสามารถก่อน จากนั้นก็ต้องมีทุน มีงานทำ มีเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือกัน และต้องมีความขยันอดทน เป็นคนตั้งใจจริงทำจริง จึงสามารถประกอบกิจการใหญ่โตได้สำเร็จ พฤติการณ์อย่างนี้แหละเรียกว่า ตั้งตัวได้

เรื่องของการตั้งตัวนั้น หากจะกล่าวตามหลักพุทธธรรม ๔ อย่าง ข้อนั้นเป็นทางที่แน่นอนและไม่ผิดพลาดคือ

(๑) **จะต้องมีความขยันหมั่นเพียร** ต่อสู้กับการงานหรืออาชีพ ตลอดกระทั่งอุปสรรคต่าง ๆ ไม่อ้างดิน ฟ้า อากาศ เป็นเหตุขัดข้อง

(๒) ต้องเป็นคนรู้จักรักษาทรัพย์สมบัติ รู้จักถนอมในการใช้งาน รู้จักซ่อมแซมเมื่อชำรุด รู้จักติดตามถามหาเมื่อสูญหายไป

(๓) ต้องรู้จักมีเพื่อนที่ดีเอาไว้พึ่งพาอาศัยกันในคราวมีความจำเป็น ต้องรู้จักรักษาน้ำใจและมีน้ำใจแก่เพื่อน มิตรไมตรีจึงจะยืดยาวต่อไป

(๔) ต้องรู้จักใช้จ่ายและทำตัวเป็นกันเองตามฐานะและภาวะ ไม่ทำตัวสูงจนคนต่ำขึ้นไปไม่ถึง และไม่ทำตัวต่ำ จนคนสูงไม่กล้าลงมาหา ต้องทำตัวให้ถูกกาลเทศะนั่นแหละเป็นการดี

ทั้ง ๔ ข้อนี้ ผู้ใดปฏิบัติได้ดี ผู้นั้นก็ตั้งตัวได้ แม้แต่เดิมจะเป็นคนยากจนเข็ญใจมาก่อน ก็สามารถเอาดีได้เหมือนกัน

ยังมีคำพูดที่คล้าย ๆ กับคำว่าตั้งตัวอีกคำหนึ่ง คือ คำว่าตั้งตน

คำว่าตั้งตนนี้ มักจะหมายเอาการปฏิบัติตัวมากกว่าการแสวงหาทรัพย์สมบัติ เช่นคำว่า ตั้งตนเป็นคนดี ตั้งตนเป็นหัวหน้า ตั้งตนเป็นเจ้าของกิจการ ตั้งตนเป็นใหญ่ ตั้งตนเป็นเจ้านาย ตั้งตนเป็นเจ้าของสำนัก เป็นต้นที่กล่าวมานี้ เป็นการตั้งตนในทางที่ดี ในทางที่จะทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง

แต่ในคำเดียวกันนี้ ที่ใช้ไปในทางที่ไม่ค่อยจะดีก็มีเหมือนกัน เช่นคำว่าตั้งตนเป็นเจ้าพ่อ ตั้งตนเป็นหัวหน้าอันธพาล ตั้งตนเป็นหัวหน้าโจร ตั้งตนเป็นนักเลง ตั้งตนเป็นแม่เล้าพ่อเล้า ตั้งตนเป็นผู้ก่อการร้ายเป็นต้น ถ้าตั้งตนในลักษณะหลังนี้ ไม่ตรงกับความหมายในคำสอนที่ว่า **อัตตสัมมาปณิธิ การตั้งตนไว้ชอบ**

คำว่าตั้งตนไว้ชอบ ตามมงคลข้อที่ ๖ ในบรรดามงคลทั้งหมด ๓๘ ข้อนั้น มีความหมายดังนี้ -

๑. การกลับตัวจากการกระทำที่ไม่ดี การพูดที่ไม่ดี การคิดที่ไม่ดี ให้กลับมาทำในทางที่ดี ที่ถูกที่ควร

๒. การสร้างความดีที่มีอยู่แล้ว ทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ ให้ดียิ่งๆ ขึ้น

ตัวอย่าง ที่จะแยกให้เห็นเป็นอย่าง ๆ ไป เช่น -

๑. แต่เดิมไม่มีศรัทธาคือไม่เชื่อเรื่องของกรรม ต่อมาทำตนให้เป็นคนมีศรัทธา

๒. แต่เดิมไม่รักษาศีล เห็นว่าขัดต่อความสุข ต่อมาทำตนให้เป็นคนมีศีล

๓. แต่เดิมไม่ชอบฟังธรรม คือไม่เห็นประโยชน์ ต่อมาทำตนเป็นผู้สนใจใฝ่ธรรม

๔. แต่เดิมเป็นผู้ตระหนี่ เห็นแก่ตัว ไม่ช่วยเหลือใคร ต่อมาเป็นคนใจกว้าง บริจาคทาน

๕. แต่เดิมเป็นคนคิดผิดเห็นผิด ถือมงคลตื่นข่าว ต่อมาเป็นสัมมาทิฏฐิมีเหตุผล

๖. แต่เดิมชอบนินทาว่าร้ายผู้อื่น ต่อมากลับตนเป็นคนชื่นชมยกย่อง

๗. แต่เดิมเป็นคนอิจฉาริษยาความดีของผู้อื่น ต่อมาเป็นคนมีมุทิตาพลอยยินดีกับเขา

๘. แต่เดิมเป็นคนมักโกรธ เจ้าโทสะ โกรธง่าย ต่อมากลับตนเป็นคนโกรธยาก

๙. แต่เดิมเป็นคนหูเบาเชื่อง่าย กลับเป็นคนมีเหตุมีผลที่ดีได้

๑๐. แต่เดิมเป็นคนปากจัด ชอบด่าขู่ตะคอก ภายหลังกลับเป็นคนพูดดีพูดเพราะ

๑๑. แต่เดิมเป็นคนชอบยุแหย่ให้แตกกัน ภายหลังกลายเป็นผู้สมานสามัคคี

๑๒. แต่เดิมชอบพูดจาเหลวไหลไร้สาระ ภายหลังชอบพูดความจริง มีสัจจะ

๑๓. แต่เดิมชอบกลั่นแกล้งผู้ที่ตนไม่ชอบ ภายหลังหยุดการกลั่นแกล้งได้

๑๔. แต่เดิมเป็นนักเลงสุรา ชอบของมึนเมา ภายหลัง ลด ละ เลิกได้

๑๕. แต่เดิมชอบเล่นการพนัน ภายหลังเลิกเล่นได้เด็ดขาด

๑๖. แต่เดิมเป็นคนไม่รักลูกเมียของตน ภายหลังกลับรักลูกเมียของตน

๑๗. แต่เดิมเป็นคนเจ้าชู้ มากชายา ภายหลังเลิกได้ หรือลดน้อยลง

๑๘. แต่เดิมเป็นคนเกียจคร้านงานทุกชนิด ภายหลังขยันเอาใจใส่งานดี

๑๙. แต่เดิมชอบปลอมแปลงและขี้โกง ภายหลังเลิกได้

๒๐. แต่เดิมเป็นคนชอบเอาเปรียบผู้อื่น ภายหลังกลับเห็นใจกัน

๒๑. เดิมเป็นคนมักเนรคุณผู้มีคุณภายหลังเป็นคนรู้คุณและตอบแทนคุณ

๒๒. เดิมชอบมองผู้อื่นในแง่ร้ายเสมอภายหลังกลับตนเป็นคนมองในแง่ดี

๒๓. เดิมเกลียดพระเกลียดสามเณร ภายหลังกลับนิยมชมชอบพระเณร

๒๔. เดิมไม่ค่อยเคารพพ่อแม่ ภายหลังรักเคารพพ่อแม่ดี

๒๕. เดิมไม่ค่อยเคารพครูอาจารย์ ภายหลังกลับเคารพครูอาจารย์ดี

๒๖. เดิมไม่สนใจใฝ่สันติสุข ภายหลังกลับตนเป็นคนชอบสันติสุข

ที่กล่าวมานี้ ก็เท่าที่นึกได้ ยังมีที่นึกไม่ออกอีกมากมาย รวมความว่า การกลับตัว การกลับใจจากการทำที่ผิด การพูดที่ไม่ดี การคิดที่ไม่ถูกต้อง

ให้กลับดีและถูกต้องเว้นสิ่งที่ไร้สาระ เว้นสิ่งที่เป็นโทษเว้นสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยทั้งแก่ตนและผู้อื่น กลับกระทำในสิ่งที่ดี ที่ตรงข้ามกับสิ่งที่ไม่ดี อย่างนี้เรียกว่าตั้งตนได้

ผู้ที่ตั้งตนได้ ย่อมประสบความสุข มีความมั่นคง มีความหวัง มีที่พึ่ง ชีวิตนี้ไม่เปล่าจากประโยชน์ และได้ของดีที่เป็นสาระจากชีวิตนี้ไปอย่างคุ้มค่าทีเดียว

บทความเรื่องนี้มีตัวอย่างมากมาย แต่ไม่สามารถจะนำมาเล่าได้ เอาไว้โอกาสหน้าก็แล้วกัน.

กษัตริย์ถูกแผ่นดินสูบ

เรื่องเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล

ความจริง เรื่องการตาย ไม่ว่าใคร ๆ ที่มีสติสมบูรณ์และไม่มีปัญหาจนสางไม่หลุด ก็ไม่อยากตายด้วยกันทั้งนั้น บางคนตอนที่มีโทสะหรือมีความโกรธแค้นกับใคร ๆ มักจะพูดว่าไม่กลัวตาย เรื่องตายเป็นเรื่องเล็ก แต่เวลาเจ็บป่วยอะไรเข้าหน่อยก็หายารับประทานแล้ว หรือถ้าไปพบแพทย์ พอรู้ว่าเป็นโรคชนิดที่รักษายาก หรือรักษาไม่หายถึงกับเข่าอ่อนหรือหมดเรี่ยวแรง บางคนช็อคไปเลยก็มี พวกนักเลงที่มักพูดว่าไม่กลัวตาย ส่วนมากจะห้อยพระเครื่องคนละหลาย ๆ องค์ จะพกไว้เพื่ออะไรก็เดาเอาเองเถอะ บางคนพอทราบว่าที่นั่นที่นี่มีภัยมีอันตรายถึงแม้ตนมีธุระที่จะต้องไปที่นั่น ก็ต้องหาทางเปลี่ยนวันเวลา หรือบ่ายเบี่ยงด้วยเหตุผลต่าง ๆ

รวมความแล้ว จะเป็นคนที่กลัวตายหรือพูดว่าไม่กลัวตายก็ตาม ผลสุดท้ายก็ต้องไปสุสานเหมือนกันหมด

ในสมัยที่พระพุทธเจ้าเสด็จเยี่ยมพระญาติที่เมืองกบิลพัสดุ์ และประทับพักอยู่ที่นิโครธาราม เวลาเช้าจะนำพระสงฆ์สาวกออกโปรดสัตว์ทุกวันเป็นพุทธประเพณีที่พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ก็ทรงปฏิบัติมาเหมือน ๆ กัน

พระเจ้าสุปปพุทธะเจ้ากรุงเทวทหะ ซึ่งอดีตเป็นพ่อตาของเจ้าชายสิทธัตถะคือพระพุทธเจ้านั่นแหละและเป็นบิดาของพระเทวทัต มีความโกรธแค้นที่พระพุทธเจ้าหนีนางพิมพาลูกสาวและราหุลหลานชายออกบรรพชาเป็นเหตุทำให้ลูกสาวเป็นหม้าย และหลานชายกำพร้าพ่อ ต่อมาเมื่อพระเทวทัตบวชเป็นพระภิกษุแล้ว ยังเป็นศัตรูกับลูกชายเสียอีก ด้วยความโกรธแค้นที่อัดแน่น

อยู่ในอกมาเป็นเวลานาน พอได้ทราบว่า พระพุทธเจ้าพาพระสงฆ์สาวกมาเยี่ยมเมืองกบิลพัสดุ์ จึงต้องการจะแก้แค้นและลองดีว่าระหว่างลูกเขยกับพ่อตาใครจะเหนือกว่าใคร จึงชวนพรรคพวกได้หลายคน ไปตั้งวงดื่มสุราขวางเส้นทางโคจรบิณฑบาตของพระพุทธเจ้าในตอนเช้าวันหนึ่ง เมื่อพระพุทธเจ้าพาพระสงฆ์เสด็จมาถึง ต่างก็เยาะเย้ย ยั่วเย้า ด้วยวาจาท้าทายต่าง ๆ เป็นต้นว่า ไหนเขาลือกันว่าพระพุทธเจ้าเก่งนักไม่ใช่หรือ ถ้าเก่งจริงลองทำให้พวกเราหลีกทางให้ดูหน่อยซี

พระพุทธเจ้าไม่ตรัสว่าอย่างไร พาพระสงฆ์สาวกเดินกลับไป และแย้มพระโอฐมีรัศมีเปล่งออกทางปากพระอานนท์ทูลถามเหตุ พระองค์จึงตรัสว่า พระเจ้าสุปปพุทธะสร้างกรรมหนัก อันเป็นเหตุให้ตนต้องถูกธรณีสูบเสียแล้ว พระอานนท์ทูลถามว่า พระเจ้าสุปปพุทธะจะถูกแผ่นดินสูบเมื่อไร และที่ไหน ?

พระพุทธเจ้าตรัสว่า พระเจ้าสุปปพุทธะจะถูกแผ่นดินสูบที่เชิงบันไดปราสาทของตนเอง ในวันที่ ๗ นับจากวันนี้ไป คนสอดแนมคือนักสืบข่าวของพระเจ้าสุปปพุทธะ จึงไปกราบทูลคำนั้นให้พระเจ้าสุปปพุทธะฟังโดยตลอด

ตอนแรก ๆ พระเจ้าสุปปพุทธะยังไม่ยอมเชื่อ คือคิดว่าเป็นไปไม่ได้ แผ่นดินทั้งแข็งทั้งหนาจะมาสูบตัวคนลงไปได้อย่างไร แต่ก็ยังนึกถึงคำเล่าลือของคนทั้งหลายว่า เดี๋ยวนี้เจ้าชายสิทธัตถะไม่ใช่คนเดิมแล้ว เป็นพระพุทธเจ้าตรัสว่าอย่างไร พยากรณ์ว่าอย่างไร มักจะเป็นอย่างนั้น ไม่ผิดพลาด ชักเกิดความกลัวตายขึ้นมา จึงรีบกลับกรุงเทวทหะให้เจ้าพนักงานเตรียมข้าวของเครื่องเสวย เครื่องใช้สอยทุกชนิด นำขึ้นไปเตรียมไว้บนปราสาทชั้นที่ ๗ กะว่าวันที่ ๗ ซึ่งเป็นวันที่พระพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้นั้น ตนจะอยู่บนปราสาทชั้นที่ ๗ จะไม่ยอมลงมาเมื่อไม่ลงมาแผ่นดินก็สูบไม่ได้ คำพยากรณ์ของพระพุทธเจ้าก็ไม่เป็นจริงตนจะได้จับผิดและโพนทนาได้

พอถึงวันที่ ๖ พระเจ้าสุปปพุทธะก็ขึ้นไปบนปราสาทชั้นที่ ๗ โดยตั้งทหารคนยามที่แข็งแรงไว้ที่ประตูทุกประตู ๆ ละ ๒ คน ตั้งแต่ชั้นที่ ๑ จนถึงชั้นที่ ๗ แล้วสั่งให้ปิดประตูติดกุญแจข้างนอกหมดทุกประตู สั่งทหารยามว่าถ้าฉันเผลอลงมา พวกเจ้าจงช่วยกันจับไว้ อย่าให้ลงไปข้างล่างอย่างเด็ดขาด

เช้าตรู่ของวันที่๗ซึ่งเป็นวันที่พระพุทธเจ้าพยากรณ์ว่าพระเจ้าสุปปพุทธะจะถูกแผ่นดินสูบ ที่เชิงปราสาทชั้นล่าง เป็นเหตุให้ม้ามงคลคู่พระทัยของพระเจ้าสุปปพุทธะเกิดร้องส่งเสียงกึกก้องไปทั่ววัง และม้าตัวนี้เมื่อร้องแล้วใคร ๆ ก็ไม่สามารถจะทำให้มันหยุดร้องได้ นอกจากพระเจ้าสุปปพุทธะเจ้านายของมันคนเดียวเท่านั้น เรื่องนี้เป็นที่รู้กันทั่วไป ดังนั้น เมื่อพระเจ้าสุปปพุทธะได้ยินเสียงม้ามงคลของตนร้องส่งเสียงดัง จึงลืมตัว คิดแต่เพียงว่าอยากจะลูบคลำม้าคู่พระทัยมันจะได้หยุดร้อง จึงลุกขึ้นเดินออกไป

เป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ พอพระเจ้าสุปปพุทธะลุกขึ้นเดินไป ประตูที่ติดกุญแจไว้ข้างนอกเปิดออกเองโดยไม่มีผู้ใดไขลูกกุญแจ และทหารยามที่สั่งไว้ว่าให้ช่วยกันห้ามไม่ให้ตนลงไปข้างล่าง แทนที่จะทำตาม กลับช่วยกันผลักให้พระเจ้าสุปปพุทธะลงไปเร็ว ๆ เข้า เป็นอย่างนี้ จากชั้นที่ ๗ เลื่อนลงไปจนถึงชั้นที่ ๑ พอพ้นประตูเท่านั้น แผ่นดินตรงนั้นก็แตกแยกออก เป็นเสมือนมีลมหรือแรงอะไรมาดูดดึงเอาพระเจ้าสุปปพุทธะจมลงไปในแผ่นดิน แล้วดินตรงนั้นก็กลับประสานติดต่อกันเหมือนไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นอย่างนั้นแหละ

ท่านผู้อ่านจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตาม เล่าตามที่ได้ศึกษามา เรื่องนี้มีปรากฏในหนังสือพุทธประวัติและหนังสือปฐมสมโพธิกถา ลองหาอ่านกันดูได้

ที่เล่ามานี้ ก็เกี่ยวกับการพยากรณ์ แสดงว่าการพยากรณ์หรือการทำนายหรือที่เรียกว่าหมอดู ถ้าทางพระราชวังก็เรียกว่าโหรหลวง มีมานานแล้ว

มีปรากฏอยู่ในพุทธประวัติหลายตอน ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อไม่ว่ากัน เพราะปัจจุบันนี้ก็มีหมอดูมากเหมือนกัน มีทั้งหมอดูที่เป็นพระและหมอดูที่เป็นฆราวาส ดูกันแม่นบ้าง ไม่แม่นบ้าง ตามความสามารถของหมอดูคนนั้น ๆ

แต่ที่แน่นอน พอหมอดูบอกว่าชะตาไม่ดี ปีนี้ดวงขาดหรือตกที่นั่งคนคอขาด รู้สึกหมดกำลังใจเลย ต้องถามหมอต่อไปว่า จะมีวิธีป้องกันหรือทำให้เบาบางลงได้บ้างไหม ซึ่งก็ตอนนี้แหละที่หมอดูถือเป็นโอกาสดีละ หมอดูบางคนก็แนะให้ทำบุญ บางท่านก็แนะให้สะเดาะพระเคราะห์ บางคนก็ให้ทำพิธีต่าง ๆ ทั้งพราหมณ์ทั้งพุทธ ผู้พอมีฐานะการเงินดีหน่อยก็ไม่เท่าไร พอทำได้เงินทองเป็นเรื่องเล็ก ไม่ตายก็หาใหม่ได้ แต่ผู้ที่ฐานะการเงินไม่ดีนี่ซี ชักจะลำบากใจ ถ้าทำตามหมอดูแนะ จะเป็นการแก้เคราะห์หรือเป็นการเพิ่มเคราะห์ให้มากขึ้นก็ไม่รู้

สรุปความว่า ผู้ที่พูดว่าไม่กลัวตาย พอรู้ว่าจะต้องตายจริง ๆ ที่จะไม่กลัวตายนั้น เห็นจะมีไม่มากนัก นอกจากนักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่จิตยึดมั่นอยู่กับมรณัสสติแล้วก็พอกลัวน้อยหน่อย ยิ่งถ้าเป็นคนที่มีสมบัติมาก เป็นผู้ที่มีตำแหน่งในสังคมสูง มีลูกหลานบริวารมาก บางทีจะกลัวความตายมากกว่าคนยากคนจนเสียอีกกระมังก็ดูแต่พระเจ้าสุปปพุทธะเป็นตัวอย่างก็แล้วกัน

เรื่องการหนีความตายหนีกันไม่พ้น พระพุทธเจ้าตรัสสอนพุทธบริษัทว่า หนีไปอยู่ที่ไหนก็ตาย ไม่ว่าจะหนีไปอยู่ในถ้ำ ในหุบเขา ในกลางทะเลในกลางป่า กลางเมือง บนตึกกี่ร้อยชั้น บนอากาศ หรือในห้องปิดมิดชิดอย่างดีเมื่อเวลาที่จะต้องตาย ก็ต้องตาย ตายแล้วก็เหมือนกัน คือทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างที่สะสมเอาไว้ ร่างกายก็ทิ้งด้วยเอาไปได้แต่สิ่งที่รู้ ๆ กันอยู่แล้วนั่นแหละ คือบุญ-บาป เพื่อไปหาร่างเกิดใหม่ต่อไป

เรื่องการตายไม่เลือกที่ก็เช่นกัน ในสมัยก่อน พระราหุลไปนิพพานในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ พระอานนท์ขึ้นไปนิพพานกลางอากาศ พระมหากัสสปะไปนิพพานท่ามกลางขุนเขาเบญจคีรี คือท่ามกลางภูเขา ๕ ยอด พระพุทธเจ้าเองเสด็จไปนิพพานที่เมืองกุสินารา ที่โคนต้นไม้

แต่ในปัจจุบันนี้ บางคนก็เลือกที่ตายได้ บางคนก็เลือกไม่ได้ พวกที่เลือกไม่ได้ก็เช่นพวกเครื่องบินตก พวกอยู่ในเรือและเรือล่มจมน้ำตาย พวกที่โดยสารรถยนต์และรถเกิดอุบัติเหตุตาย บางคนก็เลือกได้บ้าง คือเลือกไปตายที่โรงพยาบาล บางคนมีบุญอยู่บ้างก็ตายเย็น คือตายในห้อง ไอ.ซี.ยู. ห้องติดแอร์ แต่จะตายที่ไหนตายอย่างไร ก็ตายทั้งนั้น ตายแล้วก็หมดโอกาสมาพบและพูดคุยกับญาติพี่น้องอีก สมบัติต่าง ๆ ที่แสวงหาไว้ สะสมไว้ ก็ตกทอดเป็นของผู้อื่นต่อ ๆ ไปเป็นอย่างนี้เรื่อย ๆ ไป

ตอนนี้เรายังไม่ตาย เราควรจะทำอย่างไรดี จะป้องกันความตายก็คงป้องกันไม่ได้ จะชลอความตายคงได้บ้าง และถ้าตายแล้วจะไปเกิดที่ไหนกันดี ส่วนมากก็อยากไปเกิดในสวรรค์ เพราะเชื่อมั่นกันว่าสบายดี แต่จะไปได้ตามที่เราอยากไปหรือเปล่า แม้แต่พวกที่ก่อกรรมทำความชั่วไว้มาก ๆ ก็อยากจะไปเกิดในสวรรค์กะเขาเหมือนกัน จะไปเกิดได้หรือไม่ได้อย่างไร ไม่ขอพูดในตอนนี้ เพราะต้องพูดกันยืดยาว พูดไปดีไม่ดีเดี๋ยวถูกข้อหาเข้าอีก เพราะฉะนั้นขอจบไว้เพียงแต่นี้ก็แล้วกัน ขอเจริญพร.

เทียบบุญเขต

คำว่า บุญเขต หมายถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. **สถานที่บำเพ็ญบุญ** เช่น ศาสนา วัดวาอาราม ศาสนสถาน ปูชนียสถานต่าง ๆ

๒. **ปฏิคาหก** หมายถึงตัวบุคคล อันเป็นที่ตั้งของการทำบุญ

ศาสนาใดก็เป็นบุญเขตของศาสนิกชนในศาสนานั้นแม้สถานที่ต่าง ๆ ของแต่ละศาสนา ก็เป็นสถานที่ประกอบพิธีบำเพ็ญบุญของศาสนานั้น เช่นเดียวกัน อย่างพุทธศาสนาก็มีอุโบสถ ศาลา วิหาร สถูปพระเจดีย์ ที่รวมเรียกกันว่าวัด หรืออารามพระอาราม หรือสำนักสงฆ์ ทั้งหมดนี้ก็เรียกว่า บุญเขตเหมือนกัน

ส่วนปฏิคาหก ก็ได้แก่ผู้เป็นศาสดา หรือสาวกของศาสดาในศาสนานั้น ๆ อย่างพุทธศาสนาก็ได้แก่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระอรหันตสาวก พระสมมติสาวก อุบาสก อุบาสิกา หรือที่จำง่าย ๆ ก็คือพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกานั่นเอง

แต่คำว่าอุบาสกอุบาสิกานั้น แยกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่ทรงเพศเป็นนุ่งขาวห่มขาวโกนศีรษะ รักษาศีล ๘ ตลอดกาล เรียกว่า **แม่ชี** และประเภทที่นุ่งขาวแต่ไม่ได้โกนผมบ้าง ที่นุ่งห่มธรรมดาอย่างชาวบ้านทั่วไปบ้าง ก็เรียกว่า **อุบาสกอุบาสิกา** เหมือนกัน

การทำบุญ หรือบำเพ็ญกุศลในศาสนาหรือลัทธิต่าง ๆ ก็มีความนิยมว่าได้บุญกุศลไปตามความเห็นของลัทธิหรือศาสนานั้น ๆ และการนับถือศาสนาในประเทศไทยก็ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่า ใครจะต้องนับถือศาสนาไหน เรียกว่ามีอิสระในการนับถือศาสนา แต่มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ คือ เป็นศาสนาที่ประมุขของชาติเป็นศาสนิกชนอยู่

การทำบุญหรือบำเพ็ญกุศลในศาสนาใด หรือในลัทธิใดจึงจะได้ผลมาก ได้อานิสงส์มาก หรือพูดง่าย ๆ ว่าได้บุญมากกว่ากันนั้น เป็นการพูดยาก และเมื่อพูดกันไปแล้วก็เป็นเหตุขัดแย้งกันเหมือนลูกของใคร ใครก็ต้องรักและนับถือว่าเป็นลูก รูปร่างหน้าตา สติปัญญา ผิวพรรณวรรณะ ทรวดทรงจะเป็นอย่างไร ผู้เป็นพ่อแม่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นลูกของตน ผู้ใดจะมาตำหนิติเตียนหรือทำร้าย พ่อแม่ย่อมไม่พอใจ ฉันใด

การทำบุญหรือการทำพิธีในแต่ละศาสนาแต่ละลัทธิก็เป็นฉันนั้น

ที่จะนำมาเล่าให้ผู้อ่านฟังกันนี้ เป็นเรื่องตอนที่พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อที่จะแสดงพระธรรมเทศนาอภิธรรม โปรดพระพุทธมารดา ซึ่งไปอุบัติเกิดอยู่ในภพชั้นดุสิต แต่ว่าพระพุทธเจ้าทรงเสด็จขึ้นไปเพียงแค่ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งเป็นสวรรค์ชั้นที่สูงขึ้นไปเป็นอันดับสองเท่านั้นเอง เรียกว่าสูงกว่ามนุษย์ไม่มากเท่าไรนัก เพื่อเปิดโอกาสให้เทวดาชั้นต่ำ ๆ ได้ร่วมฟังเทศน์ด้วยได้ ส่วนเทวดาชั้นสูง ๆ กว่านั้นเป็นการยาก พระพุทธเจ้าจึงทรงประทับอยู่เพียงแค่ชั้นที่ ๒ และเพื่อให้พุทธมารดาได้มีอุตสาหะวิริยะ สละความสุขที่สูงกว่า ลงมาฟังเทศน์ในสวรรค์ชั้นที่มีความสุขน้อยกว่า จะได้เป็นมหากุศลเพิ่มขึ้น เหมือนกับผู้ที่อยู่ในห้องแอร์เป็นประจำ ถ้าไม่มีอุตสาหะจริง ๆ ก็คงไม่อยากไปนั่งฟังธรรมตามศาลาวัด หรือตามโคนต้นไม้ที่มีแต่ร้อนและคละคลุ้งไปด้วยฝุ่น สำหรับผู้ที่รู้คุณค่าของธรรมะจะไม่มีปัญหาในเรื่องนี้

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จไปถึง ประทับนั่งบนอาสนะของพระอินทร์ ซึ่งเป็นผู้ปกครองในสวรรค์ชั้นนั้น ก่อนถึงเวลาเทศน์มีเทพบุตร ๒ องค์ องค์หนึ่งชื่อว่า **อังกุระ** และอีกองค์หนึ่งชื่อว่า **อินทกะ** ไปถึงก่อนผู้อื่น จึงได้เข้าไปนั่งเสียใกล้ชิดพระพุทธเจ้าเลย เรียกว่ามาก่อนหาที่นั่งได้ตามสบาย โดยไม่ได้ฉงนใจ

ว่าต่อไปจะมีอะไรเกิดขึ้น จะต้องถูกโยกย้ายที่นั่งหรือเปล่า เหมือนกับการไปในงานของผู้ใหญ่ เมื่อไปถึงก่อนก็มักจะเลือกนั่งเก้าอี้หน้า ๆ แต่พอถึงเวลาเมื่อมีท่านผู้ใหญ่กว่ามา ก็ต้องเปลี่ยนที่นั่ง ถอยหลังลงไปตามฐานะจนบางคนอยู่ท้ายเลยก็มี

ข้อนี้ก็เหมือนกัน ในตอนแรกเทพบุตรทั้งสองไปนั่งชิดติดพระพุทธเจ้าเลย แต่พอใกล้เวลาเทศน์ เทพบุตรที่สูงศักดิ์มา อังกุรเทพบุตรก็ต้องถอยออกไปอยู่ข้างหลังเขา พอใกล้เวลาเทศน์เข้ามาอีก พวกที่ศักดิ์สูงก็มามากขึ้นอีกก็ต้องร่นถอยหลังกันไปตามลำดับ อังกุระก็ต้องถอยห่างไปเรื่อย ๆ ถอยห่างไปไกลพระพุทธเจ้า ๑๒ โยชน์ จึงได้มีที่นั่งถาวรของตน ไม่ต้องถอยร่นต่อไป ส่วนอินทกเทพบุตรอีกตนหนึ่ง ไม่ต้องลุกร่นไปที่ไหนเลย คงนั่งอยู่ในที่เดิมนั่นแหละ เพราะดูเทพบุตรซึ่งมาที่หลังตนนั้นล้วนแต่มีศักดิ์ศรีความเป็นใหญ่น้อยกว่าตนทั้งนั้น ข้อนี้ถ้าจะเปรียบก็เหมือนผู้มียศเป็นนายพลเอก ไปในงานที่มีเกียรติ ก็ไปนั่งที่โซร์ฟาร์ที่เขาจัดแต่งเตรียมไว้ ต่อมามีระดับนายพลโท พลตรี หรือนายพัน นายร้อย นายสิบ ตลอดจนพลทหารตำรวจมาที่หลังก็ต้องนั่งข้างหลังหมด ตัวนายพลเอกไม่ต้องเลื่อนไปไหนเพราะยศศักดิ์สูงกว่าเพื่อนอยู่แล้ว ข้อนี้ ฉันใด อังกุรเทพบุตรกับอินทกเทพบุตรก็ฉันนั้น

ท่านผู้อ่านก็คงสงสัยว่า แล้วทั้งสองเทพบุตรเขามีศักดิ์ศรีต่างกันอย่างไร เขาก็เป็นเทวดาเหมือนกันนี่ **คำตอบก็คือ** ถูกแล้วเขาเป็นเทวดาด้วยกัน แต่เทวดามีตั้งหลายชั้นสูงต่ำไม่เท่ากัน แม้ในชั้นเดียวกันก็ยังมีศักดิ์ศรีไม่เท่ากันอีกยังต้องกลัวเกรงต่อกันตามศักดิ์ศรี เป็นของธรรมดา

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทอดพระเนตรเห็นเหตุการณ์ต่างๆ เป็นอย่างนั้น พระองค์ต้องการที่จะประกาศบุญเขต คือ สถานที่และการทำบุญที่ต่าง

กันให้ปรากฏแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย จึงทรงตรัสเรียกอังกุรเทพบุตรว่า **อังกุระ** ทีแรกเธอก็มานั่งอยู่ติดกับตถาคต แต่เหตุใดจึงลดถอยออกไปไกลนักเล่า ?

อังกุรเทพบุตร รู้ความประสงค์ของพระพุทธเจ้า จึงกราบทูลว่า หม่อมฉันทำบุญในบุญเขตที่ไม่ดี คือ ทำบุญในขณะที่ยังไม่มีพระพุทธศาสนา ตอนนั้นเป็นกาลที่ว่างจากพุทธศาสนา ตนเองตั้งเตาหุงข้าวเลี้ยงประชาชนทั้งเมืองในเนื้อที่ประมาณ ๑๐ โยชน์ ทุกเดือน ๆ ละ ๑ ครั้ง เป็นเวลานาน ๒ หมื่นปี ผลบุญที่ทำในครั้งนั้นอำนวยผลได้เพียงแค่นี้เอง พระเจ้าข้า

จากนั้น พระพุทธเจ้าก็ตรัสถามอินทกเทพบุตรบ้าง ว่าเหตุไรเธอจึงไม่ต้องถอยห่างตถาคตออกไปไกลเหมือนอังกุรเทพบุตรเล่า

อินทกเทพบุตรทูลว่า เพราะข้าพระองค์ได้ทำบุญในบุญเขตที่ดีกว่าเหนือกว่าสูงกว่าที่อังกุระกระทำ คือข้าพระองค์ได้มีโอกาสทำบุญตักบาตรแก่พระอรหันต์ในพระพุทธศาสนาเพียงทัพพีเดียวเท่านั้น ผลบุญของข้าพระองค์มากถึงขนาดนี้ ด้วยเหตุนี้ ข้าพระองค์จึงไม่ต้องถอยไปอยู่ข้างหลังผู้อื่น

พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า การเลือกทำทานเป็นการสมควรเหมือนเลือกพืชพันธุ์ที่ดี และเลือกปลูกในนาที่มีดินดี ย่อมได้ผลมาก อังกุระไม่ได้เลือกบุคคลและสถานที่ทำทาน ทานของเธอจึงมีผลไม่มาก แล้วพระองค์ตรัสเป็นพระคาถามีใจความที่เข้าใจง่าย ๆ ดังนี้ -

๑. การเลือกว่าให้ทานในที่ใดมีผลมากแล้วให้ในที่นั้น เป็นการดี

๒. การเลือกให้ทาน พระสุคตทรงสรรเสริญ

๓. ทานที่ให้ในทักขิไณยบุคคลที่ควรให้ ย่อมมีผลมากเหมือนหว่านพืชชั้นดีลงในเนื้อที่นาอันดี ย่อมได้ผลมากฉะนั้น

๔. นาทั้งหลาย มีหญ้าเป็นโทษ ทำลายวัชพืช ส่วนหมู่สัตว์ในโลกนี้ มีความกำหนัด, มีความโกรธ, มีความหลง, มีความอยากได้ เป็นโทษ

๕. การถวายทานในท่านที่หมดความกำหนัด, หมดความโกรธ, หมดความงมงาย, หมดความอยากได้แล้วย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก ดังนี้

ข้อความพิสดารของเรื่องนี้ ปรากฏในพระธรรมบทภาคที่ ๖ และภาคที่ ๘ นักปราชญ์ผู้ต้องการข้อเท็จจริง โปรดค้นคว้าหาอ่านศึกษาดูได้

ที่นำเรื่องมาเล่า ก็เพื่อต้องการให้เกิดปัญญา และไม่ผิดหวังในการสร้างความดีของท่านทั้งหลาย ชีวิตแต่ละชีวิตอยู่ไม่นาน หากเดินหลงทางหรือผิดทาง กว่าจะกลับมาเดินให้ถูกทางได้อีก บางทีก็ไปไม่ถึงสิ่งที่ตนต้องการ อาจต้องรอคอยไปในภพหน้าและภพต่อ ๆ ไป อีกนานเท่าไรก็ไม่รู้.

เศรษฐีผู้มีกรรม

คนที่เป็นเศรษฐี คือมีทรัพย์สมบัติมาก ๆ ตามสายตา และความรู้สึกของคนทั่ว ๆ ไปเข้าใจว่า เขาจะมีความสบาย อยู่กันอย่างมีความสุข แม้แต่คนในบ้าน เช่น ภรรยา บุตรธิดา ตลอดจนข้าทาสบริวาร คงจะมีบุญมีความสุขความสบายทั่วถึงกัน เพราะมีทรัพย์เสียอย่างเดียว จะต้องการอะไรที่สมมุติว่าเป็นความสุขในมนุษย์ ก็ย่อมได้ทุกประการ แม้แต่ยศฐานันดรศักดิ์ เกียรติยศชื่อเสียงก็โด่งดังเป็นที่นิยมยกย่องของคนทั่วไป จะไป ณ สถานที่ใด เมืองใดก็ไปสะดวกด้วยยวดยานพาหนะ มีคนนับหน้าถือตาให้การต้อนรับอย่างดียิ่ง ที่พักที่อาศัยตลอดจนสถานที่เริงรมย์ต่าง ๆ จะต้องการอย่างดีเกรดไหนก็ย่อมจะได้ตามใจประสงค์ นี้เป็นความรู้สึกของคนยากจนที่ยังไม่มีโอกาสได้เป็นเศรษฐีเหมือนกับเขา

แต่ถ้าได้เป็นเศรษฐีจริง ๆ มีความร่ำรวยมาก ๆ มีที่อยู่หรูหรา มีภรรยาบุตรธิดาหลายคน มีข้าทาสบริวารเต็มบ้าน ตลอดกระทั่งจะต้องมีกิจการต่างๆ เพื่อเพิ่มความร่ำรวยให้มาก ๆ ขึ้น มันน่าจะสบาย แต่จริง ๆ แล้วเศรษฐีบางคนไม่มีความสุข มีความสบายน้อยมาก เขามีความเป็นอยู่สบายกว่าคนยากจนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเอง เช่นมีภรรยามาก มีบุตรธิดามาก มีข้าทาสบริวารมากก็ต้องมีทุกข์มากตามมาด้วย เพราะแต่ละคนก็มีทุกข์ประจำตัวกัน อยู่ทุกคนแล้ว และถ้าเอามารวมไว้กับคน ๆ เดียว ความทุกข์จะมากเพิ่มขึ้นอีกเท่าไรลองนึกดูเอาเพียงแค่ค่าอาหารประจำวัน เครื่องนุ่งห่มประจำตัวแต่ละคน ห้องน้ำที่จะต้องแข่งกันใช้ ค่าใช้จ่ายประจำตัวแต่ละวันและคนแต่ละคนนั้น ก็ใช่ว่าจะสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างดีเสมอไป ก็จะต้องมีเรื่องทะเลาะวิวาท แก่งแย่งอะไรต่างๆกันอีก เมื่อตัดสินไม่ได้ก็ต้องมาถึงหัวหน้าครอบครัว คือท่านเศรษฐีอีก

บางครั้งบางคราว ตัวเศรษฐีก็มีปัญหา มีความทุกข์ประจำอยู่แล้ว จะต้องเอาความทุกข์ของผู้อื่นเข้ามาตัดสินอีก ถ้าลงอย่างนี้ท่านผู้อ่านว่าจะเป็นสุขมากกว่าทุกข์ หรือมีความทุกข์มากกว่าความสุข นี่ว่ากันเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังไม่พูดถึงอย่างอื่นอีกมาก

แต่ก็นั่นแหละทุก ๆ คน หรือแทบทุกคนก็ล้วนแต่อยากเป็นเศรษฐีด้วยกันทั้งนั้นแหละ เพราะมีสมบัติแล้วถึงจะมีความทุกข์ สมบัติก็ช่วยได้บ้าง ถึงช่วยไม่ได้ทุกอย่าง แต่ก็ยังพอช่วยได้บ้าง และคนมีสมบัติมักมีหน้ามีตา ยิ่งคนรวยในปัจจุบันนี้มีเงินฝากไว้ในธนาคารเป็นร้อยล้าน พันล้าน หมื่นล้านบาท เขาก็ปลื้มใจ อิ่มใจ ว่าเดือนหนึ่งปีหนึ่ง จะได้ดอกได้ผลประโยชน์เท่านั้น ๆ บางคนมีที่นามากมายเป็นหมื่น ๆ ไร่ บางคนมีตึกแถวให้คนเช่าอยู่ เฉพาะเก็บค่าเช่าประจำเดือนก็เป็นเงินวันละมาก ๆ คนรวยมีทรัพย์สมบัติมาก มีความสุขในด้านอิ่มใจ ปลื้มใจ มีชื่อเสียง เกียรติยศ และความสะดวกในปัจจัย ๔ แต่ถ้าเป็นคนรวยที่มีกรรม ความร่ำรวยจะหมดความหมายลงไปมาก หรือเกือบไม่มีเลย เช่นมีภรรยาไม่ดี มีบุตรธิดาไม่ดี มีบริวารไม่ดี มีเพื่อนที่เอารัดเอาเปรียบตลอดเวลา มีผู้คนมารบกวนอยู่เสมอ เพียงแค่นี้ก็มีสุขน้อยทุกข์มากอยู่แล้ว บางคนมีโรคประจำตัวเข้ามาอีก เช่น เป็นโรคหัวใจโต หัวใจรั่ว หัวใจพอง ตับอักเสบ ม้ามอักเสบ ระบบอุจจาระปัสสาวะไม่สะดวก เป็นโรคหอบโรคหืด เป็นข้ออักเสบ เป็นโรคภูมิแพ้ ฯลฯ ที่พูดมานี้ก็หาความสุขได้น้อยแล้ว ยิ่งถ้าเป็นโรคเรื้อรัง เช่น เป็นโรคอัมพาต อวัยวะต่าง ๆ ไม่อำนวยความสะดวกให้ตามที่ตนต้องการ ความเป็นอยู่ประจำวันจะต้องขึ้นอยู่กับผู้อื่นแทบทุกอย่าง เช่นการรับประทานอาหาร การขับถ่าย การอาบน้ำ การเดิน การนอน ไม่เป็นตัวของตัวเอง ช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องรอคอยให้ผู้อื่นเขามาทำให้ การพูดจาก็ต้องเอาใจเขาถ้าพูดไม่ดีโกรธแค้น ด่าว่าเขา เขาไม่ทำให้จะลำบาก

ถ้าลงถึงขนาดนี้ แม้จะมีทรัพย์กี่ร้อย กี่พัน กี่หมื่นล้าน ก็สู้เป็นคนยากจนแต่ไม่ป่วยไข้จะสบายดีกว่า หรือท่านผู้อ่านจะเอาอย่างไหน นี่ยกมาพูดเพียงย่อ ๆ เท่านั้นนะ ยังมีอีกมาก

ทีนี้จะเข้าเรื่องเศรษฐีผู้มีกรรมอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นหัวข้อบทความตอนนี้ ลองอ่านกันดู

เรื่องปัจจุบันเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล คือพระพุทธเจ้ายังทรงมีพระชนม์อยู่

ในเมืองสาวัตถี มีเศรษฐีท่านหนึ่งมีทรัพย์สมบัติมากมาย แต่ไม่มีลูกสักคนเดียว เศรษฐีท่านนี้นอกจากอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่มีทายาทที่ใกล้ชิดแล้ว ยังไม่มีความสุขเกี่ยวกับปัจจัย ๔ อีก ชีวิตเขามีแต่ความสุขชนิดแห้ง ๆ แล้ง ๆ เหมือนกับไม่ได้เป็นเศรษฐีเช่น -

เวลาข้าทาสนำเอาอาหารชั้นดี ที่พวกเศรษฐีควรจะรับประทานกันบรรจงใส่ในถาดทองคำ น้อมนำเข้าไปให้ พอเศรษฐีเห็นเข้าก็ตกใจ กล่าวว่า นี่พวกมนุษย์กินของดี ๆ กันถึงขนาดนี้ทีเดียวหรือ ไม่เอาเสียเปล่า ๆ เพียงข้าวสารหัก ๆ มาหุงแล้วกับข้าวก็มีเพียงผักดอง น้ำผักดองก็พอแล้ว จะกินอะไรกันนักหนา สิ้นเปลืองเปล่า ๆ อีกอย่างหนึ่ง ข้าวสารหัก ๆ ที่ยังมีอยู่ถ้าเราไม่เอามันมากินตอนนี้ มันก็จะเสียหายไปเปล่า ๆ รอให้มันหมดเสียก่อนค่อยเอาข้าวดี ๆ ข้าวใหม่ ๆ มาทำอาหารต่อไป

เวลาข้าทาสนำเสื้อผ้าอาภรณ์ ของแต่งกายด้วยเสื้อผ้าเนื้อดีเนื้อละเอียด สัมผัสนุ่มสบายกาย สีสวยสดใส น้อมเข้าไปให้เศรษฐี ท่านก็ไม่ปรารถนาบอกว่าของเหล่านี้มันแพง และมันก็ยังใหม่อยู่ เสื้อผ้าเก่า ๆ ของฉันมีตั้งมากมายยังใช้ได้อยู่ทั้งนั้น ไม่เอามันมาใช้ตอนนี้ จะเอาไปใช้

ตอนไหน ไปเอาของเก่า ๆ ของฉันมาใช้ให้หมดก่อน แล้วค่อยเอาของพวกนี้มาให้ฉันใช้ทีหลัง

เวลาท่านเศรษฐีจะออกจากบ้านไปธุระ หากจะต้องเดิน ข้าทาสบริวารจะนำร่มผ้าเนื้อแน่นอย่างดีสีสดสวย ใช้ง่ายสบายและเบา เอามาให้ท่าน ท่านก็บอกว่าร่มเก่า ๆ ที่ฉันเคยใช้อยู่ก็มีตั้งหลายคัน มันยังใช้ได้ทั้งนั้น นี่มันของใหม่เอาเก็บไว้ก่อน ใช้ของเก่าให้มันหมดเสียก่อน ค่อยเอาของใหม่ ๆ มาใช้

เวลาท่านจะไปธุระด้วยยานพาหนะก็เช่นเดียวกัน ไม่ยอมใช้พาหนะใหม่ ๆ ดี ๆ ที่ทันสมัย ท่านชอบใช้ของเก่า ๆ จะพังมิพังแหล่อยู่แล้ว เครื่องติด ๆ ดับ ๆ บางครั้งก็ต้องช่วยกันเข็นให้เครื่องติด ท่านบอกว่ามันยังพอใช้ได้ ใช้ไปก่อน ไอ้ของใหม่ ๆ ทันสมัยนั้นนะ จะใช้เมื่อไรก็ใช้ได้ ตอนนี้เอามันเก็บไว้ก่อนเถอะ

อนึ่ง ลงท่านบอกว่าให้เอาไปเก็บหรือให้ไปเปลี่ยนเอาของเก่า ๆ มา ถ้าข้าทาสบริวารคนใดขัดขืน จะถูกขว้างปาด้วยก้อนดินบ้าง ท่อนไม้บ้าง จนข้าทาสบริวารรู้ใจ ตามใจกันไปตาม ๆ กัน ไม่มีใครกล้าขัดใจท่าน ก็เมื่อเจ้านายเจ้าของบ้านยังนิยมของกินของใช้เครื่องแต่งตัว ยานพาหนะเก่า ๆ ไม่ยอมใช้ของดี ๆ ของที่ทันสมัย แม้อาหารการกินก็กินแต่ของต่ำ ๆ ของถูก ๆ ของเลว ๆ ของมีคุณค่าต่ำอย่างนี้ แล้วท่านผู้อ่านคิดหรือว่า พวกภรรยา บ่าว ไพร่บริวารจะได้กิน ได้ใช้ของดี ๆ ไม่มีทางเสียละใครเป็นภรรยา เป็นคนรับใช้ในบ้านนั้นก็ถือว่าเป็นการรับผลกรรมในอดีตที่ไม่ให้ทานด้วยของดีๆเข้าไว้ก็แล้วกัน

ตลอดชีวิตของท่านเศรษฐีผู้นี้ ไม่เคยได้กินของดีที่ใหม่ ๆ ไม่เคยได้ใช้เสื้อผ้าของดีที่ใหม่ ๆ ไม่เคยใช้ยานพาหนะของดีที่ใหม่ทันสมัยเลย เพราะแม้จะมีผู้นำของดี ของใหม่มาให้ท่านเศรษฐีก็ยังไม่ใช้ ต้องใช้ของเก่า ๆ ให้มัน

เสียไปก่อน จึงจะใช้ของที่เขานำมาให้ ซึ่งมันเหล่านั้นก็กลายเป็นของเก่า หมดคุณค่าไปแล้วแทบทั้งนั้น ชีวิตของท่านจึงมีกรรม ไม่ได้กินของดี ไม่ได้ใช้ของใหม่ ไม่ได้ใช้ยานพาหนะที่ดี ทำตัวปอน ๆ ตลอดชีวิต และชีวิตเศรษฐีอย่างนี้หรือที่จะมีความสุขความสบาย

ความเป็นจริง ทุกคนก็อยากกินของดี ๆ ใช้ของดี ๆ ใช้ยานพาหนะดี ๆ มีที่อยู่อาศัยดี ๆ มีเฟอร์นิเจอร์ดี ๆ ด้วยกันทั้งนั้นแหละ แม้ถ้าไม่มีก็ยังสู้อุตส่าห์แสวงหามา ถ้าแสวงหามาไม่ทันใจ ก็ผ่อนส่งเอาก็ยังดี แต่ท่านเศรษฐีนี้ไม่สนใจใยดีกับของใหม่ ๆ เลย ตัวเองก็ไม่นิยมของดีของใหม่ ยังพลอยให้คนใกล้ชิดต้องเป็นอย่างนั้นด้วย อย่างนี้น่าจะต้องมีเหตุอย่างแน่นอน ลองศึกษาอดีตของท่านดูบ้างปะไร

พระพุทธเจ้าทรงเล่าอดีตประวัติของเศรษฐีท่านนี้ไว้ว่า ในครั้งศาสนาของพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิขี เขาเกิดเป็นเศรษฐีเหมือนกัน มีพี่ชายอยู่คนหนึ่ง พี่ชายมีลูกชายอยู่คนหนึ่ง ต่อมาพี่ชายเกิดอยากจะบวชเป็นดาบส จึงมอบภรรยาและทรัพย์สมบัติต่าง ๆ ให้น้องชายปกครอง พร้อมทั้งมอบภรรยาของตนให้เป็นภรรยาของน้องชายด้วย แล้วตนเองก็ออกบวช ไปบำเพ็ญพรตอยู่ในป่าใหญ่ ไกลจากบ้านมาก บำเพ็ญจนได้ฌานสมาบัติ ได้อภิญญามีอิทธิฤทธิ์

น้องชายเมื่อกลายเป็นเศรษฐีมรดกของพี่ชาย ก็ชอบใจอยู่แต่ทรัพย์สมบัติและภรรยาเท่านั้น ไม่ชอบใจลูกชายของพี่ชาย เพราะบางครั้งไปกับลูกชายของพี่ เด็กมันมักจะพูดว่า นั่นก็เป็นของพ่อฉัน โน่นก็เป็นของพ่อฉันอะไร ๆ ก็เป็นของพ่อฉัน เพราะคำพูดนี้แหละทำให้เศรษฐีมรดกคิดว่า ขนาดตัวมันเล็กอย่างนี้ยังพูดอย่างนี้ แล้วเมื่อมันโตขึ้นมา ใครจะไปแตะต้องอะไรของมันได้ต้องรีบจัดการเสียก่อน จึงหาอุบายจะฆ่าลูกของพี่ชายอยู่ตลอดเวลา

วันหนึ่งพอมองเห็นหนทางที่จะฆ่าเจ้าเด็กลูกของพี่ชายได้ จึงชวนไปเที่ยวดูสัตว์ดูนกในป่า พอเด็กเผลอก็จับเด็กบีบคอเสียจนสิ้นชีวิตแล้วทิ้งไว้ในป่านั้นเอง (บางตำราว่าชวนไปเล่นน้ำ แล้วกดลงน้ำให้หายใจไม่ออกตาย) กลับไปถึงบ้านภรรยาถามหาลูกชาย ก็บอกว่าพลัดกันไม่รู้วิ่งหายไปที่ไหน หรือถูกสัตว์กัดตายแล้วก็ไม่รู้ เที่ยวค้นหาก็ไม่พบ จึงกลับมานี่แหละ ภรรยานั้นทราบเรื่องต่าง ๆ อยู่บ้างแต่ไม่กล้าพูด ได้แต่เสียใจร้องให้ทนทรมานอยู่ร่วมชีวิตกันต่อไป

เมื่อเศรษฐีตายแล้ว ทรัพย์สมบัติต่าง ๆ ก็ถูกขนเข้าเป็นสมบัติของหลวงจนหมดสิ้น เพราะไม่มีบุตรชายเป็นทายาท ส่วนตัวเศรษฐีเองเมื่อตายแล้วต้องไปตกนรกอยู่เป็นเวลานาน เพราะฆ่าลูกของพี่ชายตายนั่นเอง และเพราะผลที่ฆ่าลูกของพี่ชายนี้เอง เป็นเหตุให้ตนจะเกิดในชาติใด แม้จะเป็นเศรษฐีก็ไม่มีบุตรสักชาติเดียว

อ้อท่านผู้อ่าน ลืมเล่าประวัติด้านดีของเศรษฐีอยู่ตอนหนึ่ง คือทั้ง ๆ ที่เศรษฐีผู้นี้ ในครั้งอดีตจะเป็นคนตระหนี่ ไม่ให้ทาน ไม่กินของดี แต่มีอยู่วันหนึ่งออกจากบ้านไปสวนทางกับพระอรหันต์รูปหนึ่ง ถูกชะตากันนึกอยากจะทำบุญจึงเข้าไปถามว่าได้อะไรบ้างหรือยัง พอทราบว่ายังไม่ได้อะไรเลย จึงบอกว่า ให้ไปที่บ้านหลังนั้น บอกคนในบ้านว่าผมสั่งให้จัดของใส่บาตร พระเถระก็ไปที่บ้านนั้น พอภรรยาทราบว่าสามีสั่งให้ตักบาตรเท่านั้นแหละ ดีอกดีใจอย่างเหลือเกินเพราะตนเองก็อยากจะตักบาตรพระอยู่ แต่เจ้าของบ้านไม่สั่งก็ทำไม่ได้มาวันนี้เจ้าของบ้านสั่งแล้ว เห็นว่าไหน ๆ จะทำบุญก็ต้องทำบุญด้วยของที่ดี ๆ จึงเอาของดี ๆ ทั้งนั้น อาหารก็ดี ๆ ร่มก็ดี ๆ ถวายไป

เศรษฐีกลับจากธุระพบพระองค์เดิม จึงเข้าไปถามว่าท่านได้อะไรมาบ้างพอเข้าไปดูเห็นของดี ๆ ที่ตนรักและหวงแหน สู้อุตส่าห์เก็บเอาไว้

ภรรยาเอามาใส่บาตรเสียหมด เกิดความเสียดาย และคิดไปว่าของเหล่านี้เป็นของดี ๆ ถ้าได้ให้พวกคนรับใช้กินกัน ใช้กัน มันคงขยันทำการงานให้เราเต็มที่เลย นี่ภรรยาเอามาถวายพระ พระจะไปรู้คุณของใคร จะทำอะไรให้เรา เอาแต่ฉันแล้วก็นอนเท่านั้น

เพราะเหตุที่เศรษฐีนั้น มีบุพกุศลเจตนาดวงแรกที่เกิดศรัทธามาเอง ไม่มีใครชักชวน เป็นมหากุศลจึงเป็นเหตุให้เกิดเป็นเศรษฐีอยู่ถึง ๗ ชาติ แต่เพราะเขาเสียปัจฉิมเจตนา คือเสียความรู้สึกในตอนหลัง เมื่อเห็นของที่ใส่บาตรดี ๆ เกิดเสียดายและคิดไปต่าง ๆ นานา จึงทำให้เขาแม้จะเกิดเป็นเศรษฐีก็จริงทุกชาติเป็นเวลา ๗ ชาติ เขาไม่ยินดีของดี ๆ เลย จะเป็นอาหารการขบเคี้ยว เครื่องนุ่งห่ม ยานพาหนะ ถ้ามีมาใหม่จะต้องเก็บไว้ให้เก่าเสียก่อน จึงจะนำมาใช้มากินจะมีความเป็นอยู่อย่างนี้ตลอด ๗ ชาติ นับว่าเป็นบาปกรรมอย่างหนึ่งของท่าน

เพราะฉะนั้นท่านผู้อ่าน เวลาจะทำบุญให้ทานอะไรแก่ใครแล้วอย่าเสียดายเมื่อไม่ให้ก็อย่าให้ เมื่อตัดสินใจว่าจะให้ก็อย่าไปเสียดาย หรือคิดว่าเขาจะเอาของเราไปทำอะไร เอาไปให้ใคร ปล่อยขาดไปเลย ถ้าทำบุญแล้วเสียดายจะกลายเป็นปู่โสมเฝ้าทรัพย์ หรืองูเหลือมเฝ้าทรัพย์ ผีเสื้อทะเลเฝ้ามหาสมุทร มดแดงเฝ้าลูกมะม่วง ไม่ได้ประโยชน์จากสิ่งที่ตนเฝ้า ที่ตนหวงแหนนั้นเลย

เรื่องสั้นอ่านง่าย

พระเทพวีราภรณ์ (สีนวล ปญฺญาวชิโร ป.ธ.๙, พธ.ด.)